

Regeringens proposition

1992/93:119

om ändringar i livsmedelslagen (1971:511) m.fl.
lagar i anledning av EES-avtalet

Prop.
1992/93:119

Regeringen förelägger riksdagen vad som har tagits upp i bifogade utdrag ur regeringsprotokollet den 3 november 1992 för de åtgärder och de ändamål som framgår av föredragandens hemställan.

På regeringens vägnar

Carl Bildt

Karl Erik Olsson

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås ändringar i livsmedelslagen (1971:511), lagen (1985:295) om foder, utsädeslagen (1976:298) och lagen (1984:151) om punktskatter och prisregleringsavgifter. Dessutom föreslås två helt nya lagar, en lag om provtagning på djur och en lag om EEG-handelsgödsel. Förslagen är i huvudsak föranledda av EES-avtalet. Ändringarna i livsmedelslagen innebär bl.a. att detaljbestämmelserna om märkning i lagen utmönstras. Avsikten är att huvuddelen av märkningsföreskrifterna i stället skall meddelas på myndighetsnivå av Statens livsmedelsverk. Ytterligare ändringar är att det nuvarande tillståndskravet för s.k. specialdestinerade livsmedel ersätts av ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om saluhållande av livsmedel för särskilda näringsändamål.

Ändringarna i foderlagen innebär bl.a. att tillämpningsområdet för lagen vidgas, att som allmänt krav på foder skall gälla att detta inte får ha skadlig inverkan på miljön och att förbudet att använda självdöda djur till foder förtydligas till att omfatta också hela djur eller djurdelar. Vidare införs en bestämmelse som innebär att endast fodertillsatser som tillåts enligt EES-avtalet får användas.

Ändringarna i utsädeslagen innebär bl.a. att växtförädlingsavgiften slopas och att de nuvarande möjligheterna att ställa krav och villkor på utsäde som skall exporteras tas bort.

Den nya lagen om provtagning på djur innebär att lagstöd införs som möjliggör provtagning på eller undersökning av djur dels för att kartlägga förekomst av, fastställa frihet från eller kontrollera vissa smittsamma djursjukdomar, dels för att kontrollera användningen av läkemedel och liknande.

Den nya lagen om EEG-handelsgödsel slutligen innebär att lagstöd införs som möjliggör ett införlivande av vissa EG-direktiv om handelsgödsel. Lagen är utformad som en bemyndigandelag.

Lagstiftningen föreslås träda i kraft samtidigt som det avsedda EES-avtalet.

Förslaget till ändringar i livsmedelslagen m.fl. lagar har granskats av lagrådet. Propositionen innehåller därför tre huvuddelar: lagrådsremissen (s. 20), lagrådets yttrande (s. 63) och regeringens protokoll med beslut om proposition (s. 67).

Den som vill ta del av samtliga skäl för den föreslagna lagstiftningen måste därför läsa alla tre delarna.

1. Förslag till

Lag om ändring i livsmedelslagen (1971:511)

Häri genom föreskrivs i fråga om livsmedelslagen (1971:511)¹ dels att 14 och 18 §§ skall upphöra att gälla, dels att 1, 13, 16, 20, 27 och 30 §§ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

I denna lag förstås med

1. *livsmedel*, matvara, dryckesvara, njutningsmedel eller annan vara som är avsedd att förtäras av människor med undantag av vara på vilken *läkemedelsförordningen* (1962:701) äger tillämpning,

2. *livsmedelstillsats*, dels berikningsmedel som är avsett att tillföras livsmedel för att förbättra dess näringsvärde, dels annan vara eller ämne som är avsedd att tillföras livsmedel för att påverka dess hållbarhet, konsistens, färg, smak eller lukt eller åstadkomma annan bestämd egenskap hos livsmedlet, om berikningsmedlet, varan eller ämnet ej är livsmedelsråvara,

3. *främmande ämne*, annat ämne än livsmedelstillsats som, om det ingår i livsmedel, kan utgöra hälsorisk eller förändra livsmedlets normala sammansättning eller beskaffenhet i övrigt,

4. *färdigförpackat livsmedel*, livsmedel som utan omedelbart samband med överlämnande till konsument inneslutits i förpackning, avsedd att brytas först av konsumenten.

1. *livsmedel*, matvara, dryckesvara, njutningsmedel eller annan vara som är avsedd att förtäras av människor med undantag av vara på vilken *läkemedelslagen* (1992:859) är tillämplig,

3. *främmande ämne*, annat ämne än livsmedelstillsats som, om det ingår i livsmedel, kan utgöra hälsorisk eller förändra livsmedlets normala sammansättning eller beskaffenhet i övrigt.

13 §

Färdigförpackat livsmedel som saluhålles skall vara tydligt och otydligt märkt med följande uppgifter,

1. *livsmedlets slag,*
2. *livsmedlets sammansättning,*
3. *livsmedlets nettovikt eller nettovolym vid förpackningstillfället,*
4. *anvisning hur livsmedlet skall förvaras, om förvaringssättet är av betydelse för livsmedlets hållbarhet,*

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om märkning av livsmedel.

¹ Lagen omtryckt 1989:461.

5. beräknad hållbarhetstid, om denna är begränsad,

6. förpackarens eller tillverkarens namn eller firma samt hemort eller, om namnet eller firman är allmänt känd, endast namnet, firman eller förkortning därav,

7. sådana uppgifter i övrigt av betydelse för konsumenterna som föreskrives av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer.

Regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer kan begränsa märkningsskyldigheten enligt första stycket 1–6.

Regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer kan föreskriva märkning enligt första stycket av annat livsmedel än färdigförpackat.

16 §

Livsmedel får ej saluhållas, om det

1. kan antagas vara otjänligt till människoföda,

2. tillförts livsmedelstillsats i strid med 6 §,

3. uppges hålla en livsmedelsstandard som föreskrivits enligt 7 § men inte motsvarar standarden,

4. ej är märkt enligt 13 §.

Livsmedel får inte saluhållas, om det

1. kan antas vara otjänligt till människoföda,

3. uppges hålla en livsmedelsstandard som föreskrivits enligt 7 § men inte motsvarar standarden,

4. inte är märkt enligt föreskrifter som meddelas med stöd av 13 §,

5. märkts med uppgift om hållbarhetstid och denna tid löpt ut.

I fråga om förbud mot saluhållande gäller dessutom vad som följer av 10 och 11 §§.

20 §

Livsmedel får ej utan tillstånd av myndighet som regeringen bestämmer saluhållas under uppgift att det är särskilt lämpat för människor med behov av särskild kost på grund av ålder, sjukdom eller annat förhållande.

Tillstånd enligt första stycket kan förenas med villkor.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om saluhållande av livsmedel för särskilda näringsändamål och av naturliga mineralvatten.

27 §²

Tillsynsmyndigheten får ta hand om en vara som saluhålls eller som uppenbart är avsedd att saluhållas i strid med 16–18 §§. Tillsynsmyndigheten får vidare ta hand om en vara som avses med ett föreläggande eller ett förbud enligt 25 §, om föreläggandet eller förbudet inte följs.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka åtgärder som skall vidtas med kött som med stöd av första stycket tagits om hand i samband med slakt.

Om en vara i något annat fall än som avses i andra stycket har tagits om hand, får ägaren under tillsynsmyndighetens kontroll göra varan duglig till livsmedel eller använda den för något annat ändamål. Annars skall varan förstöras genom tillsynsmyndighetens försorg.

Tillsynsmyndigheten skall låta förstöra också sådana varor som omfattas av ett förbud enligt 11 a §, om det inte finns särskilda skäl för något annat.

30 §

Till böter eller fängelse i högst ett år döms, om inte gärningen är ringa, den som med uppsåt eller av oaktsamhet

1. bryter mot 6, 8, 14, 16–20 §§, 21 § första stycket eller 23 §,

2. bryter mot föreskrift som meddelats med stöd av 9 eller 10 §, 11 § såvitt avser hantering, 12 §, 21 § andra stycket, 22 § tredje stycket, 28 § andra stycket eller 29 §,

3. vid märkning enligt 13 § eller enligt föreskrift som meddelas med stöd av 13 § lämnar oriktiga uppgifter,

4. åsidosätter villkor som meddelats med stöd av 6 § eller 20 § andra stycket.

1. bryter mot 6, 8, 16, 17 eller 19 §, 21 § första stycket eller 23 §,

2. bryter mot föreskrift som meddelats med stöd av 9 eller 10 §, 11 § såvitt avser hantering, 12 §, 20 §, 21 § andra stycket, 22 § tredje stycket, 28 § andra stycket eller 29 §,

3. vid märkning enligt föreskrift som meddelats med stöd av 13 § lämnar oriktiga uppgifter,

4. åsidosätter villkor som meddelats med stöd av 6 §.

Om förpliktelse av betydelse från hälsosynpunkt eller för konsumentintresset uppsåtligen åsidosatts i större omfattning eller annars på ett allvarligt sätt, döms till fängelse i högst två år.

Den som med uppsåt eller av oaktsamhet inte fullgör sina skyldigheter enligt 26 § första stycket andra punkten, döms till böter.

Till ansvar enligt första stycket döms inte, om gärningen är belagd med straff i brottsbalken.

² Senaste lydelse 1991:357.

Om ansvar för den som i strid mot föreskrift som meddelats med stöd av Prop. 1992/93:119
11 § inför livsmedel till landet och försök därtill finns bestämmelser i lagen
(1960:418) om straff för varusmuggling.

Denna lag träder i kraft den dag som regeringen bestämmer.

2. Förslag till

Lag om ändring i lagen (1985:295) om foder

Härigenom föreskrivs att 1–6, 12, 15, 17 och 19 §§ lagen (1985:295) om foder skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

1 §

I denna lag avses med

foder: vara, däri inbegripet vatten, som är avsedd att användas för utfodring av djur,

fodertillsats: dels berikningsmedel som är avsett att tillföras foder för att förbättra dess näringsvärde, dels annan vara eller ämne som är avsett att tillföras foder för att påverka dess hållbarhet, konsistens, färg, smak eller lukt eller åstadkomma annan bestämd egenskap hos fodret.

Med foder eller fodertillsats avses dock inte vara på vilken *läkemedelsförordningen (1962:701)* skall tillämpas.

Med foder eller fodertillsats avses dock inte vara på vilken *läkemedelslagen (1992:859)* skall tillämpas

2 §

Lagen gäller foder och fodertillsatser avsedda för *hästar, renar, nötkreatur, svin, får, getter, kaniner, fjäderfä, pälsdjur, hundar, katter och odlad fisk*.

Lagen gäller inte hanteringen i enskilda hem av foder avsett för *hundar, katter eller kaniner, vilka hålls som sällskapsdjur*.

Lagen gäller foder och fodertillsatser avsedda för *husdjur och andra djur än husdjur, om de hålls i fångenskap*.

Lagen gäller inte hanteringen i enskilda hem av foder avsett för sällskapsdjur.

3 §

Foder får inte ha en sådan sammansättning eller beskaffenhet i övrigt att det kan antas att det

1. är skadligt eller annars otjänligt för djuret,

2. gör livsmedel från djur som utfodrats med fodret skadligt eller otjänligt som människoföda, *eller*

3. vid hanteringen medför hälso-risker för människor.

2. gör livsmedel från djur som utfodrats med fodret skadligt eller otjänligt som människoföda,

3. vid hanteringen medför hälso-risker för människor, *eller*

4. *har skadlig inverkan på miljön.*

3 a §¹

Som foder till andra djur än pälsdjur får inte användas *fodermjöl eller*

Som foder till andra djur än pälsdjur får inte användas *djur som*

¹ Senaste lydelse 1988:537.

annan vara som framställts av kött från självdöda djur eller från sjukligt förändrade delar av slaktade djur.

självdött eller som avlivats men inte slaktats upp. Detsamma gäller delar av sådana djur och sjukligt förändrade delar av slaktade djur. Vad som sägs om foder gäller också fodermjöl och annan vara som framställts av sådana djur eller djurdelar.

Första stycket gäller inte fisk som används som foder eller foder som har framställts av fisk.

Om det finns särskilda skäl, får Jordbruksverket i det enskilda fallet medge undantag från första stycket när det gäller foder till djur i djurparker och liknande anläggningar.

Antibiotika och andra kemoterapeutiska medel får tillsättas foder endast för att förebygga, lindra eller bota sjukdom eller sjukdomssymptom.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Jordbruksverket får meddela föreskrifter eller uppställa villkor för användningen av foder som innehåller medel som avses i första stycket.

4 §²

Antibiotika eller kemoterapeutiska medel får tillsättas foder endast för att förebygga, påvisa, lindra eller bota sjukdom eller sjukdomssymptom eller i annat likartat syfte.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Jordbruksverket får meddela föreskrifter om importen, tillverkningen, försäljningen, användningen eller hanteringen i övrigt av foder som innehåller medel som avses i första stycket.

Som fodertillsats får användas endast vara eller ämne som godkänts för ändamålet i fråga. Frågor om godkännande prövas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, av Jordbruksverket. Ett godkännande får förenas med villkor.

5 §³

Som fodertillsats får användas endast sådana varor och ämnen som är förtecknade i föreskrifter som meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, av Jordbruksverket.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Jordbruksverket får föreskriva att den som yrkesmässigt för försäljning importerar, till-

6 §⁴

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Jordbruksverket får föreskriva att den som importerar, tillverkar, eller förpackar foder

² Senaste lydelse 1991:400.

³ Senaste lydelse 1991:400.

⁴ Senaste lydelse 1991:400.

verkar eller förpackar foder eller fodertillsatser skall

eller fodertillsatser *som skall släppas ut på marknaden* skall

1. göra anmälan om sin verksamhet till Jordbruksverket,
2. föra sådana anteckningar över lager, tillverkning, inköp och försäljning eller annat förfogande som behövs för kontroll av att denna lag eller med stöd av lagen meddelade föreskrifter följs,
3. lämna uppgifter om varan i samband med överlåtelse genom märkning eller på annat sätt.

Med stöd av bemyndigandet i första stycket får föreskrivas hur uppgifter som avses i första stycket 3 skall vara utformade.

12 §⁵

Jordbruksverket utövar tillsynen över efterlevnaden av denna lag och med stöd av lagen meddelade föreskrifter. Jordbruksverket får överlåta åt länsstyrelsen att utöva viss tillsyn inom länet. *Sker sådan överlåtelse, skall vad som sägs i lagen om tillsynsmyndighet gälla även länsstyrelsen.*

Jordbruksverket utövar tillsynen över efterlevnaden av denna lag och med stöd av lagen meddelade föreskrifter. Jordbruksverket får överlåta åt länsstyrelsen att utöva viss tillsyn inom länet. *Jordbruksverket får också överlåta åt andra myndigheter än länsstyrelsen att utöva tillsyn. Om tillsyn överläts, skall vad som sägs om tillsynsmyndighet i lagen gälla även den myndighet till vilken tillsyn överläts.*

15 §

Tillsynsmyndigheten får ta hand om foder och fodertillsatser som uppenbart är avsedda att försälas eller användas i strid med 9–11 §. Tillsynsmyndigheten får vidare ta hand om foder och fodertillsatser som avses med ett föreläggande eller ett förbud enligt 14 §, om föreläggandet eller förbudet inte *efterkoms*.

Tillsynsmyndigheten får ta hand om foder och fodertillsatser som uppenbart är avsedda att försälas eller användas i strid med *3 a § första stycket eller* 9–11 §. Tillsynsmyndigheten får vidare ta hand om foder och fodertillsatser som avses med ett föreläggande eller ett förbud enligt 14 §, om föreläggandet eller förbudet inte *följs*.

Har ett foder eller en fodertillsats tagits om hand, får ägaren under tillsynsmyndighetens kontroll göra varan duglig till utfodring eller använda den för något annat lovligt ändamål. I annat fall skall varan förstöras genom tillsynsmyndighetens försorg på ägarens bekostnad.

17 §

Till böter döms den som med uppsåt eller av oaktsamhet

⁵ Senaste lydelse 1991:401

1. bryter mot 4 § första stycket, 5 eller 9–11 §,

2. bryter mot en föreskrift som meddelats med stöd av 4 § andra stycket eller 6 §.

3. åsidosätter förbud eller villkor som meddelats med stöd av 4 § andra stycket, 5 eller 8 §, eller

4. underlåter att fullgöra sin skyldighet enligt 13 § första stycket andra meningen.

I ringa fall skall inte dömas till ansvar.

Den som har överträtt vitesföreläggande eller vitesförbud döms inte till ansvar enligt denna lag för gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet.

Ansvar enligt första stycket inträder inte om ansvar för gärningen kan ådömas enligt brottsbalken eller enligt lagen (1960:418) om straff för varusmuggling.

1. bryter mot 3 a § första stycket, 4 § första stycket, 5 eller 9–11 §,

3. åsidosätter förbud eller villkor som meddelats med stöd av 4 § andra stycket eller 8 §, eller

19 §⁶

Beslut av Jordbruksverket i ärende som avses i 13 § första stycket, 14 eller 15 § får överklagas hos kammarrätten. Föreskrifter om överklagande av beslut av Jordbruksverket med stöd av ett bemyndigande enligt 4–6 och 8 §§ meddelas av regeringen.

Länsstyrelsens beslut får överklagas hos Jordbruksverket. Jordbruksverkets beslut i ett sådant ärende får överklagas hos kammarrätten.

Beslut av Jordbruksverket i ärende som avses i 3 a § tredje stycket, 13 § första stycket, 14 eller 15 § får överklagas hos kammarrätten. Föreskrifter om överklagande av beslut av Jordbruksverket med stöd av ett bemyndigande enligt 4, 6 och 8 §§ meddelas av regeringen.

Beslut av länsstyrelsen eller av annan myndighet till vilken Jordbruksverket överlåtit att utöva tillsyn får överklagas hos Jordbruksverket. Jordbruksverkets beslut i ett sådant ärende får överklagas hos kammarrätten.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

⁶ Senaste lydelse 1991:401.

3. Förslag till

Lag om ändring i utsädeslagen (1976:298)

Härigenom föreskrivs i fråga om utsädeslagen (1976:298)¹
dels att 6 § skall upphöra att gälla,
dels att 1–4, 7 och 8 §§ skall ha följande lydelse,
dels att det i lagen skall införas två nya bestämmelser, 3 a och 9 §§, av
 följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*1 §²

I denna lag förstås med

1. *utsäde*, dels frö som är avsett till utsäde med undantag av skogsfrö, dels utsäde av potatis (utsädespotatis),

2. *statsplombering av utsäde*, förvaltningsuppgift som innebär kvalitetskontroll av utsäde, *plombering* av förpackning med utsäde och utfärdande av bevis *därom*.

2. *certifiering av utsäde*, förvaltningsuppgift som innebär kvalitetskontroll av utsäde, *försegling* av förpackning med utsäde och utfärdande av bevis *om detta*.

2 §³

Regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att utsäde av visst slag får *överlämnas till annan eller föras ut ur landet* endast om *statsplombering* av utsädet har skett.

Regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka villkor som skall gälla för *statsplombering*.

Regeringen eller *den* myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att utsäde av visst slag får *släppas ut på marknaden* endast om *certifiering* av utsädet har skett.

Regeringen eller *den* myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka villkor som skall gälla för *certifiering*.

3 §⁴

Regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att utsäde av visst slag som inte skall *statsplomberas* får *överlämnas till annan* endast om utsädet är försett med eller åtföljs av uppgifter som behövs för att bedöma dess kvalitet (kvalitetsdeklaration).

Regeringen eller *den* myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att utsäde av visst slag som inte skall *certifieras* får *släppas ut på marknaden* endast om utsädet är försett med eller åtföljs av uppgifter som behövs för att bedöma dess kvalitet (kvalitetsdeklaration).

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 1979:298.

² Senaste lydelse 1979:298.

³ Senaste lydelse 1979:298.

⁴ Senaste lydelse 1979:298.

För tillsyn av att föreskrifterna om kvalitetsdeklaration följs äger myndighet som regeringen bestämmer tillträde till lokal eller annat utrymme och får där ta prov. Myndigheten har rätt att på begäran få de upplysningar och handlingar som behövs för tillsynen.

Det åligger polismyndighet att lämna det biträde som behövs för tillsynen.

3 a §

För tillsyn av att föreskrifterna om certifiering och kvalitetsdeklaration följs har myndighet som regeringen bestämmer rätt att få tillträde till lokaler och andra utrymmen och att där ta prov. Myndigheten har rätt att på begäran få de upplysningar och handlingar som behövs för tillsynen.

Polismyndigheten skall på begäran lämna den hjälp som behövs vid tillsynen.

Tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden som behövs för att bestämmelserna i första stycket skall efterlevas. Förelägganden kan förenas med vite.

4 §

Skall statsplombering av utsäde ske enligt 2 §, är den som begär plomberingen skyldig att erlägga avgift (växtförädlingsavgift) med belopp som fastställs av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer.

För utsäde av sort som har registrerats enligt växtförädlarrättslagen (1971:392) uttages växtförädlingsavgift endast om sortinnehavaren till beskattningsmyndighet som avses i

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får föreskriva att den som yrkesmässigt förpackar eller bedriver handel med köksväxtutsäde skall göra anmälan om sin verksamhet till Statens utsädeskontroll.

6 § avger förklaring på heder och samvete att han ej avser att uppbära ersättning för annans yrkesmässiga utnyttjande av sorten inom landet.

Regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om befrielse från eller återbetalning av växtförädlingsavgift vid utförsel eller om återbetalning av växtförädlingsavgift för utsäde av sort som har marknadsförts innan registrering av sorten har skett enligt växtförädlarrättslagen.

7 §⁵

Den som till Utsädeskontrollen uppsåtligen avger handling med oriktig uppgift och därigenom föranleder fara för att växtförädlingsavgift undandras döms till böter eller fängelse i högst ett år. Sker sådan gärning av grov oaktsamhet, döms till böter.

Den som till Utsädeskontrollen uppsåtligen eller av grov oaktsamhet lämnar oriktig uppgift om varas slag eller sort döms till böter, om inte gärningen är belagd med straff enligt första stycket.

I ringa fall döms inte till ansvar enligt första eller andra stycket.

Utan hinder av 35 kap. 1 § brottsbalken får påföljd för brott enligt första stycket första meningen ådömas, om den misstänkte häktats eller erhållit del av åtal för brottet inom fem år från brottet.

Bestämmelserna i 14 § andra stycket skattebrottslagen (1971:69) tillämpas på brott enligt första stycket första meningen.

Den som till Utsädeskontrollen uppsåtligen eller av grov oaktsamhet lämnar oriktig uppgift om en varas slag eller sort döms till böter.

I ringa fall döms inte till ansvar.

⁵ Senaste lydelse 1985:113.

Ändringen innebär bl.a. att första, fjärde och femte styckena upphävs.

8 §⁶

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot föreskrift som har meddelats med stöd av 2 § första stycket eller 3 § första stycket dömes till böter, om *ej* gärningen är belagd med straff i lagen (1960:418) om straff för varusmuggling.

Vara som varit föremål för brott mot föreskrift, meddelad med stöd av 3 § första stycket, skall förklaras förverkad, om det *ej* är uppenbart obilligt. Detsamma gäller utbyte av sådant brott. I stället för varan kan dess värde förklaras förverkat.

Har någon gjort sig skyldig till brott enligt första stycket, skall han förpliktas erlægga växtförädlingsavgift som har undandragits genom brottet och ersätta tillsynsmyndighetens kostnader för undersökning av taget prov.

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot föreskrift som har meddelats med stöd av 2 § första stycket eller 3 § döms till böter, om *inte* gärningen är belagd med straff i lagen (1960:418) om straff för varusmuggling. *Till samma straff döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet åsidosätter anmälningsskyldighet som föreskrivits med stöd av 4 §.*

Vara som varit föremål för brott mot föreskrift, meddelad med stöd av 3 §, skall förklaras förverkad, om det *inte* är uppenbart obilligt. Detsamma gäller utbyte av sådant brott. I stället för varan kan dess värde förklaras förverkat.

Har någon gjort sig skyldig till brott enligt första stycket, skall han ersätta tillsynsmyndighetens kostnader för undersökning av taget prov.

9 §

Tillsynsmyndighetens beslut enligt 3 a § tredje stycket får överklagas hos kammarrätten.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

⁶ Senaste lydelse 1979:298.

4. Förslag till

Lag om provtagning på djur

Häri genom föreskrivs följande.

1 § Denna lag avser kartläggning och kontroll av smittsamma djursjukdomar samt kontroll av användningen av läkemedel vid uppfödningen av djur.

2 § För att kartlägga förekomst av, fastställa frihet från eller kontrollera vissa smittsamma djursjukdomar får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer föreskriva eller i det särskilda fallet besluta om provtagning eller undersökning enligt denna lag.

För att kontrollera användningen av läkemedel och andra ämnen eller beredningar med liknande verkan vid uppfödningen av djur får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer föreskriva eller i det särskilda fallet besluta om provtagning eller undersökning enligt denna lag.

3 § Provtagning eller undersökning enligt 2 § får utföras av veterinär eller annan person som utses av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Provtagningen eller undersökningen får utföras på

1. djur och djurkroppar,
2. mjölk som levereras till mejeri,
3. annat material som regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer föreskriver.

Provtagningen eller undersökningen får utföras utan samtycke av ägare eller annan rättsinnehavare och skall genomföras på ett sätt som innebär så små olägenheter som möjligt för denne.

4 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vad den som föder upp djur skall iaktta i fråga om

1. skyldighet att anmäla verksamheten till en myndighet och att föra anteckningar om verksamheten,
2. skyldighet att anmäla misstanke om djursjukdom till en veterinär, och
3. krav på hygien i djurhållningen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får vidare föreskriva eller i ett enskilt fall besluta att djur får säljas till annat än slakt eller flyttas från ett område till ett annat inom landet, endast om djuren är fria från viss sjukdom.

5 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för djurägare att betala ersättning för provtagning och undersökning enligt denna lag.

6 § För provtagning eller undersökning enligt denna lag har den som utför provtagningen eller undersökningen rätt att få tillträde till områden, anläggningar, byggnader, lokaler och andra utrymmen där djur hålls eller där djurkroppar, mjölk eller annat material förvaras.

Djurägaren skall tillhandahålla den hjälp som behövs för att provtagningen eller undersökningen skall kunna genomföras.

7 § Till böter döms den djurägare som inte fullgör skyldigheten enligt 6 § Prop. 1992/93:119
andra stycket.

8 § Beslut som annan statlig myndighet än regeringen i enskilda fall
meddelat enligt denna lag får överklagas hos kammarrätten.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

5. Förslag till

Lag om EEG-handelsgödsel

Härigenom föreskrivs följande.

Tillämpningsområde

1 § Denna lag gäller marknadsföring av handelsgödsel under särskild beteckning.

EEG – handelsgödsel

2 § Handelsgödsel som uppfyller särskilda villkor i fråga om innehåll, sammansättning, egenskaper, beteckning, förpackning och märkning får marknadsföras under beteckningen EEG-handelsgödsel.

Villkoren anges i föreskrifter som meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Statens jordbruksverk.

Anmälan m.m.

3 § Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Jordbruksverket får föreskriva att den som marknadsför handelsgödsel skall göra anmälan om sin verksamhet till Jordbruksverket.

Tillsyn

4 § Jordbruksverket utövar tillsynen över efterlevnaden av denna lag och föreskrifter som meddelats med stöd av lagen. Jordbruksverket får överlåta åt länsstyrelsen att utöva viss tillsyn inom länet.

5 § För tillsynen har en tillsynsmyndighet rätt att få tillträde till områden, lokaler och andra utrymmen där handelsgödsel hanteras och där göra undersökningar och ta prover. En tillsynsmyndighet har rätt att på begäran få de upplysningar och handlingar som behövs för tillsynen.

Polismyndigheten skall på begäran lämna den hjälp som behövs vid tillsynen.

6 § En tillsynsmyndighet får meddela de förelägganden eller förbud som behövs för att denna lag eller föreskrifter som meddelats med stöd av lagen skall efterlevas.

I beslut om föreläggande eller förbud kan tillsynsmyndigheten sätta ut vite.

7 § Den som på Jordbruksverkets uppdrag utför provtagning och analyserar prov av EEG-gödselmedel skall genomföra provtagningen och analyserna enligt de metoder som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Jordbruksverket föreskriver.

8 § Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Jordbruksverket, får föreskriva att särskilda avgifter får tas ut för kontroll som utövas enligt denna lag eller föreskrifter som meddelats med stöd av lagen.

Ansvar och överklagande

9 § Till böter döms den som med uppsåt eller av oaktsamhet marknadsför handelsgödsel under beteckningen EEG-handelsgödsel utan att de villkor för detta som föreskrivits med stöd av 2 § är uppfyllda.

I ringa fall skall inte dömas till ansvar.

Den som har överträtt ett vitesföreläggande eller vitesförbud döms inte till ansvar enligt denna lag för den gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet.

Till ansvar enligt första stycket döms inte, om gärningen är belagd med straff i brottsbalken.

10 § Länsstyrelsens beslut i ärende som avses i 5 § första stycket eller 6 § får överklagas hos Jordbruksverket.

Beslut av Jordbruksverket i sådana ärenden får överklagas hos kammarrätten.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

6. Förslag till

Lag om ändring i lagen (1984:151) om punktskatter och prisregleringsavgifter

Häri genom föreskrivs att 1 kap. 2 § lagen (1984:151) om punktskatter och prisregleringsavgifter skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*1 kap. 2 §¹

Vissa bestämmelser i denna lag gäller också för överlastavgift, vägtrafikskatt, *växtförädlingsavgift*, tillfällig förmögenhetsskatt och miljöavgift enligt vad som föreskrivs i lagen (1972:435) om överlastavgift, vägtrafikskattelagen (1973:601), *utsädeslagen* (1976:298) och lagen (1986:1225) om tillfällig förmögenhetsskatt för livförsäkringsbolag, understödsföreningar och pensionsstiftelser, vägtrafikskattelagen (1988:327) samt lagen (1990:613) om miljöavgift på utsläpp av kväveoxider vid energiproduktion.

Vissa bestämmelser i denna lag gäller också för överlastavgift, vägtrafikskatt, tillfällig förmögenhetsskatt och miljöavgift enligt vad som föreskrivs i lagen (1972:435) om överlastavgift, vägtrafikskattelagen (1973:601) och lagen (1986:1225) om tillfällig förmögenhetsskatt för livförsäkringsbolag, understödsföreningar och pensionsstiftelser, vägtrafikskattelagen (1988:327) samt lagen (1990:613) om miljöavgift på utsläpp av kväveoxider vid energiproduktion.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

¹ Senaste lydelse 1991:702.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 1 oktober 1992

Närvarande: statsrådet B. Westerberg, ordförande, och statsråden Friggebo, Johansson, Laurén, Hörnlund, Olsson, Svensson, af Ugglas, Dinkelspiel, Thurdin, Hellsvik, Wibble, Björck, Davidson, Odell, Lundgren, Unckel, P. Westerberg, Ask

Föredragande: statsrådet Olsson

Lagrådsremiss om ändringar i livsmedelslagen (1971:511) m.fl. lagar i anledning av EES-avtalet

1 Ärendet och dess beredning

I propositionen 1991/92:170 om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) redovisas i vilka avseenden EES-avtalet rör Jordbruksdepartementets verksamhetsområde. I anslutning till en beskrivning av EES-avtalets bestämmelser och motsvarande svenska regler har jag i propositionen redovisat min bedömning av i vilka avseenden avtalet föranleder lagändringar. Jag redovisade som min uppfattning att regeringen under hösten i en särskild proposition bör föreslå riksdagen ändringar i livsmedelslagen (1971:511), lagen (1985:295) om foder, utsädeslagen (1976:298) och lagen (1985:342) om kontroll av husdjur. Jag förutskickade också att det kunde bli nödvändigt att begära riksdagens bemyndigande för föreskrifter om gödselmedel.

Inom Jordbruksdepartementet har upprättats en promemoria med förslag till ändringar i de nämnda lagarna med undantag för lagen om kontroll av husdjur. I promemorian föreslås därutöver en helt ny lag om provtagning på djur.

Promemorian har remissbehandlats.

Till protokollet i detta ärende bör fogas de lagförslag som läggs fram i promemorian som *bilaga 1*.

En förteckning över remissinstanserna och kopior av remissyttrandena finns tillgängliga i lagstiftningsärendet.

I det följande behandlar jag i olika avsnitt förslagen till ändringar i livsmedelslagen, foderlagen och utsädeslagen och förslaget till lag om provtagning på djur.

Jag lägger också fram ett förslag till lag om EEG-handelsgödsel som inte finns upptaget i den remissbehandlade promemorian. Under beredningen av det lagförslaget har emellertid synpunkter under hand inhämtats från bl.a. företrädare för Statens jordbruksverk och Sveriges lantbruksuniversitet. Vissa kontakter har också tagits med olika branschföreträdare. I sammanhanget tar jag upp vissa frågor som varit föremål för särskild utredning och remissbehand-

ling. Med stöd av regeringens bemyndigande den 27 juni 1991 tillkallade chefen för Jordbruksdepartementet en särskild utredare med uppgift att utreda försäkringarna för att införa en miljöavgift på kadmium i handelsgödsel. I uppdraget ingick även att föreslå en högsta tillåten kadmiumhalt i handelsgödsel.

I januari 1992 avlämnade utredningen sitt betänkande (SOU 1992:14) Mindre kadmium i handelsgödsel. Till protokollet i detta ärende bör fogas utredningens sammanfattning av betänkandet som *bilaga 2*.

En sammanställning av remissyttrandena över betänkandet finns tillgänglig i lagstiftningsärendet.

2 Livsmedel

2.1 EG:s bestämmelser och den svenska lagstiftningen

Vad beträffar livsmedel omfattar EES-avtalet bestämmelser som återfinns i EG:s rättsakter om livsmedelstillsatser, märkning, specialdestinerade livsmedel, dricksvatten, vin och spritprodukter, hygienkrav för bl.a. kött, mjölk, ägg och fisk och om livsmedelskontroll. Avtalet omfattar också bestämmelser om material avsedda att komma i kontakt med livsmedel.

Bestämmelserna kan i sammanfattning sägas innebära följande.

De grundläggande bestämmelserna om livsmedelstillsatser finns upptagna i ett ramdirektiv (direktiv 89/107/EEG). Enligt direktivet får bara sådana tillsatser som är upptagna på en särskild lista användas. Bestämmelserna innebär emellertid också att de länder som är anslutna till EES-avtalet vid import av livsmedel måste godta de tillsatser som upptas i listan. Undantag får dock göras för tillsatser som importlandet inte godtar av hälsoskäl. Som framgår av redovisningen i propositionen om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) (prop. 1991/92:170 del III bil. 8) har EG ännu inte beslutat vilka tillsatser som skall finnas med på listan.

Märkningsbestämmelserna innebär bl.a. krav på att ingredienserna i ett livsmedel skall deklarerars, att hållbarhetstiden skall anges och att uppgift skall lämnas om tillverkare, förpackare eller säljare (direktiv 79/112/EEG).

Reglerna om specialdestinerade livsmedel innebär att livsmedel som är särskilt lämpade för t.ex. diabetiker skall uppfylla vissa angivna krav för att få säljas (direktiv 89/398/EEG).

Bestämmelserna om dricksvatten anger bl.a. högsta tillåtna halter av främmande ämnen i sådant vatten (direktiv 80/778/EEG).

Reglerna för vin och sprit utgörs bl.a. av märkningsbestämmelser och bestämmelser om gränsvärden för främmande ämnen.

Bestämmelserna om hygienkrav för kött rör köttbesiktning och annan kontroll i samband med slakt och hanteringen i övrigt av kött. Vidare ställs krav på lokaler och utrustning som används vid köthantering. Bestämmelser om kontroll och utrustningskrav finns också i fråga om mjölk, äggprodukter och fisk (direktiv 85/397/EEG, 89/437/EEG, 91/492/EEG och 91/493/EEG).

Enligt bestämmelserna om livsmedelskontroll skall inspektion och kontroll ske i hela kedjan från producent fram till konsument. Undersökningarna skall omfatta provtagning och analys, personalhygien, kontroll av dokument, lokaler, utrustning, märkning och presentation av livsmedel (direktiv 89/397/EEG).

När det gäller material avsedda att komma i kontakt med livsmedel finns inom EG regler som syftar till att förhindra att ämnen från förpackningar och förvaringskärl överförs till livsmedel på ett sätt som kan påverka konsumentens hälsa eller t.ex. livsmedlets lukt eller smak (direktiv 89/109/EEG m.fl. direktiv).

De svenska bestämmelserna om livsmedel finns i livsmedelslagen (1971:511), livsmedelsförordningen (1971:807), veterinära införselkungörelsen (1958:551), kungörelsen (1974:270) om kontroll vid införsel av livsmedel, kungörelsen (1974:271) om kontroll vid utförsel av livsmedel och i föreskrifter meddelade av Livsmedelsverket.

Enligt livsmedelslagen får som livsmedelstillsats bara användas tillsats som har godkänts för livsmedlet i fråga, om inte regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer föreskriver något annat (6 §). Frågor om godkännande av livsmedelstillsatser prövas enligt livsmedelsförordningen av Livsmedelsverket.

Vissa grundläggande krav när det gäller märkningen av livsmedel följer av livsmedelslagens bestämmelser. Sålunda krävs enligt lagen att livsmedlets slag, sammansättning och vikt eller volym anges, att förvaringsanvisningar ges, att uppgift om hållbarheten lämnas och att uppgift lämnas om förpackare eller tillverkare (13 §). Med stöd av bemyndiganden i lagen och förordningen har emellertid huvuddelen av märkningsbestämmelserna meddelats av regeringen och Livsmedelsverket.

I fråga om specialdestinerade livsmedel gäller enligt livsmedelslagen att det krävs särskilt tillstånd för att få sälja livsmedel med uppgift om att livsmedlet är särskilt lämpat för visst ändamål (20 §). Sådant tillstånd lämnas enligt förordningen av Livsmedelsverket.

Med stöd av bemyndiganden i livsmedelslagen och livsmedelsförordningen har Livsmedelsverket meddelat föreskrifter om dricksvatten. Livsmedelsverket har också, i mycket begränsad utsträckning, meddelat föreskrifter för vin och sprit.

Livsmedelslagen innehåller slutligen tämligen vidsträckt bemyndiganden som gör det möjligt att meddela föreskrifter om livsmedelslokaler, utrustning för hantering av livsmedel, köttkontroll och kontroll av övrig livsmedelshantering (9, 22 och 28 §§).

När det gäller förpackningar och förvaringskärl för livsmedel finns vissa allmänna bestämmelser i livsmedelslagen och livsmedelsförordningen. Därtill kommer för förvaringskärl vissa föreskrifter som har meddelats inom ramen för lagstiftningen om kemiska produkter.

2.2 Behovet av anpassning

Av den redovisning som lämnats i propositionen om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) (prop. 1991/92:170 del III bil. 8) framgår att den svenska livsmedelslagstiftningen i flera avseenden redan är anpassad till de regler som gäller inom EG. Så t.ex. är vår livsmedelskontroll utformad på ett sådant sätt att det inte krävs några särskilda anpassningsåtgärder. Av redovisningen framgår vidare att i den utsträckning ändringar behövs i den svenska lagstiftningen så rör ändringsbehovet i stor utsträckning föreskrifter som meddelas av Livsmedelsverket.

I några avseenden krävs emellertid ändringar i livsmedelslagen. Detta gäller bestämmelserna om märkning och om specialdestinerade livsmedel. Dessa ändringar kräver i sin tur vissa följdändringar. Dessutom kan vissa paragrafer upphävas.

I det följande behandlas i särskilda avsnitt de ändringar som i anledning av EES-avtalet behöver göras i livsmedelslagen.

Med hänsyn till att fullständiga regler om livsmedelstillsatser ännu saknas inom EG är det inte aktuellt att nu ändra livsmedelslagen i den delen. Sådana ändringar kommer emellertid att behöva göras när EG:s bestämmelser föreligger.

EES-avtalet förutsätts när det gäller livsmedelsområdet träda i kraft den 1 januari 1993. Vissa undantag och övergångstider gäller dock. Livsmedel som märkts enligt nuvarande bestämmelser före den 1 januari 1993 får säljas ytterligare två år på den inhemska marknaden. Beträffande gränsvärden för bly och kadmium i keramik behöver Sverige inte uppfylla EG:s krav förrän den 1 januari 1995. Bestämmelserna om hygienkrav för kött, mjölk, äggprodukter och fisk skall tillämpas från och med den 1 oktober 1993.

2.3 EES-anpassning av livsmedelslagens märkningsbestämmelser

Mitt förslag: Märkningsbestämmelserna i 13 § första och andra stycket livsmedelslagen ersätts av ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om märkning av livsmedel.

Livsmedelsverket får det samlade ansvaret för att meddela föreskrifter om märkning i överensstämmelse med EG:s direktiv.

Promemorians förslag överensstämmer med mitt.

Remissinstanserna: Av nio remissinstanser tillstyrker åtta förslaget. Nordiska samfundet mot plågsamma djurförsök motsätter sig förslaget. Konsumentverket anser att det finns goda skäl för att inte ha detaljerade märknings-

bestämmelser i livsmedelslagen men ifrågasätter om inte de mer grundläggande märkningskraven bör framgå av livsmedelsförordningen.

Skälen för mitt förslag: Bestämmelser om märkning finns i livsmedelslagen, livsmedelsförordningen och i Livsmedelsverkets kungörelse (SLVFS 1984:11) med allmänna tillämpningsföreskrifter. I livsmedelslagen 13–15 §§ finns de grundläggande bestämmelserna i ämnet. I 13 § finns en uppräknig av de uppgifter som skall anges på färdigförpackade livsmedel. Hit hör t.ex. uppgifter om livsmedlets slag och sammansättning, dess nettovikt eller nettovolymer vid förpackningstillfället samt den beräknade hållbarhetstiden, om denna är begränsad. Regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer kan begränsa märkningsskyldigheten enligt bestämmelsen men också utvidga denna på så sätt att märkning kan föreskrivas även i andra fall än beträffande färdigförpackade livsmedel. Vissa närmare föreskrifter om märkning finns i 21–26 §§ livsmedelsförordningen. Den alldeles övervägande mängden bestämmelser finns emellertid i 7 kap. i den kungörelse av Livsmedelsverket som nämns inledningsvis.

Den sekundärlagsstiftning som gäller inom EG på detta område och som också omfattas av EES-avtalet finns upptagen i bilaga II, avsnitt XII till EES-avtalet. Det viktigaste direktivet i sammanhanget är det tidigare nämnda direktivet 79/112/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om märkning, presentation och reklam i fråga om livsmedel, som är ett s.k. ramdirektiv. Direktivet har ändrats sex gånger, senast år 1991. I regeringens proposition 1991/92:170 bil. 8 s. 6 finns en redogörelse för de huvudsakliga skillnader som finns mellan den svenska lagstiftningen och de märkningsbestämmelser som följer av EES-avtalet. Av denna redogörelse framgår att den svenska lagen på det hela taget tillgodoser kraven enligt märkningsdirektivet. Vissa smärre justeringar skulle dock behöva göras i 13 § bl.a. beroende på att direktivets uppräknig av obligatoriska märkningsuppgifter i någon mån avviker från den svenska. De skillnader som föreligger är följande. Enligt 13 § livsmedelslagen skall förpackarens eller tillverkarens namn eller firma anges på färdigförpackat livsmedel. Enligt artikel 3.6 i märkningsdirektivet är det tillräckligt att ange namnet på tillverkaren, förpackaren eller säljaren. En annan skillnad är att märkningsdirektivet för vissa fall medger undantag när det gäller vikt- och volymmärkning (artikel 8.3 och 5). Enligt 13 § 3 livsmedelslagen måste vikt eller volym alltid anges. En tredje skillnad är att märkningsdirektivet tillåter att vissa obligatoriska märkningsuppgifter endast behöver anges i relevanta handelsdokument om livsmedlen är färdigförpackade och förs ut på marknaden i ett tidigare handelsled än i detaljhandelsledet (artikel 11.1). Livsmedelslagen 13 § kräver att färdigförpackningar skall vara märkta med alla obligatoriska uppgifter då de för första gången saluhålls av förpackaren eller importören.

När det gäller införlivandet av de märkningsbestämmelser som följer av EES-avtalet uppkommer frågan om den nuvarande nivåfördelningen mellan lag, förordning och myndighetsföreskrifter bör behållas. I denna fråga bör följande beaktas.

Märkningsbestämmelserna är utpräglat tekniska och inte sällan mycket detaljerade. Det nuvarande systemet med detaljerade bestämmelser på tre normgivningsnivåer gör att regelmassan blir svår att överblicka och därmed svår att efterleva för företagen och svår att tillämpa för tillsynsmyndigheterna, i första hand miljö- och hälsoskyddsnämnderna. Också konsumenterna kan ha svårt att få klarhet i vilka regler som gäller. Det framstår med hänsyn till vad nu sagts som angeläget att begränsa antalet nivåer i regelgivningen. Här föreligger två alternativ. Det ena är att regeringen i samarbete med Livsmedelsverket bygger ut livsmedelsförordningen med de ytterligare föreskrifter som behövs. Denna lösning framstår emellertid som mindre ändamålsenlig med hänsyn till de aktuella bestämmelsernas art och den nuvarande fördelningen mellan förordning och myndighetsförfattning. En bättre lösning torde vara att detaljbestämmelserna om märkning i 13 § lagen utmönstras och ersätts av ett generellt bemyndigande som gör det möjligt för regeringen att överlåta åt Livsmedelsverket att meddela föreskrifter om märkning av livsmedel. En sådan lösning innebär att vissa detaljbestämmelser i livsmedelsförordningen kan utmönstras och att föreskrifterna i förordningen koncentreras till de bemyndiganden som behövs för vidaredelegeringen till Livsmedelsverket. Flera skäl talar för en sådan lösning. Föreskrivandeansvaret för detaljbestämmelser av teknisk karaktär överläts i stor utsträckning åt myndigheterna, eftersom de frågor som skall regleras kan vara tekniskt komplicerade och förutsätter specialiskunskap. Det skulle från användarsynpunkt vara en stor fördel om de föreskrifter som behövs på detta område samlas i en enda författning. Det är vidare inte ovanligt att EG-direktiven ändras. Det skulle därför vara praktiskt att bestämmelserna finns samlade på den nivå där ändringar kan göras på det smidigaste sättet. Principiellt gäller visserligen att bemyndiganden bör preciseras och inte göras mera vidsträckta än nödvändigt. Direktiven på detta område kräver emellertid totalharmonisering, vilket innebär att de enskilda länderna inte får ha avvikande regler. Livsmedelsverket kommer därför att vara bundet av direktivens bestämmelser. Härtill kommer att EG:s märkningsbestämmelser är omfattande och mycket detaljrika. Anpassningen på detta område kommer därför att innebära att mängden bestämmelser och detaljningsnivån ökar. Den föreslagna lösningen strider inte heller mot livsmedelslagens uppbyggnad i övrigt. Livsmedelslagen är en utpräglad ramlag med få detaljbestämmelser och relativt vida bemyndiganden.

Den nu föreslagna lösningen leder till konsekvensändringar i 16 och 30 §§ livsmedelslagen. I livsmedelslagen finns bestämmelser om vem som har ansvaret för märkningen av livsmedel (14 §). Dessa bestämmelser avviker från vad som gäller enligt märkningsdirektivet. Med mitt förslag vad beträffar fördelningen av ansvaret för normgivningen är det naturligt att Livsmedelsverket i fortsättningen får meddela föreskrifter också i detta avseende. Med hänsyn härtill kan 14 § upphävas.

Som redan nämnts tillåts enligt märkningsdirektiven inte några avvikande bestämmelser. Jag vill dock i detta sammanhang framhålla att det inte finns något som hindrar att de svenska livsmedelsproducenterna frivilligt som ett kon-

kurrensmedel märker sina produkter med uppgifter som inte längre kommer att krävas sedan de märkningsbestämmelser som omfattas av EES-avtalet införlivats i det svenska regelverket. Sådana åtgärder är varken handelshindrande eller diskriminerande. Ett aktuellt exempel är märkningen med bakningsdatum på färdigförpackat bröd. Krav på sådan märkning infördes år 1989. Det märkningskravet kommer emellertid att upphöra som en följd av EES-avtalet. Några större svenska brödproducenter har redan nu beslutat att även i fortsättningen frivilligt märka brödet med bakningsdatum, eftersom konsumenterna uppfattar denna uppgift som en kvalitetsgaranti.

2.4 Marknadsföring av livsmedel

Min bedömning: Marknadsföringslagen tillgodoser det krav på reglering som följer av EG:s föreskrifter om marknadsföring av livsmedel. Någon särskild åtgärd för införlivande behövs därför inte.

Skälen för min bedömning: I märkningsdirektivet, som enligt sin rubrik förutom märkning även behandlar reklam och annan presentation av livsmedel, finns bestämmelser om förbud mot olika åtgärder i samband med marknadsföring av livsmedel. Livsmedel får t.ex. inte säljas under omständigheter som är ägnade att vilseleda köparen om vad som är utmärkande för livsmedlet, särskilt i fråga om dess slag, identitet, egenskaper, sammansättning, mängd, hållbarhet osv. (artikel 2.1). Enligt samma artikel får märkning inte tillskriva livsmedel egenskaper som uppges kunna förebygga, behandla eller bota någon sjukdom eller antyda sådana egenskaper. I artikel 2.2 föreskrivs att EG:s ministerråd skall upprätta en icke uttömmande förteckning över påståenden som måste förbjudas eller begränsas. Enligt artikel 2.3 skall förbuden och begränsningarna i p. 1 och 2 förutom reklam också gälla presentationen av livsmedel, särskilt med avseende på deras form, utseende eller förpackning, de förpackningsmaterial som används och det sätt på vilket livsmedlen arrangeras samt den miljö i vilken de exponeras. Liknande bestämmelser finns i andra direktiv på livsmedelsområdet, t.ex. i ramdirektivet om specialdestinerade livsmedel (89/398/EEG).

Livsmedelslagen reglerar över huvud taget inte reklam och sådan marknadsföring som inte är märkning. Den grundläggande regleringen av reklam och annan marknadsföring finns i stället i marknadsföringslagen (1975:1418). Den lagen har till ändamål *dels* att främja konsumenternas intressen i samband med näringsidkares marknadsföring av varor, tjänster eller andra nyttigheter, *dels* att motverka marknadsföring som är otillbörlig mot konsumenterna eller näringsidkare (1 §).

Lagens viktigaste regler är tre generalklausuler som i allmänna ordalag anger vad en näringsidkare skall iaktta i sin marknadsföring. Generalklausulerna behandlar otillbörlig marknadsföring (2 §), informationsskyldighet (3 §)

och produktotjänlighet (4 §). Det ankommer på Konsumentverket/Konsumentombudsmannen (KO) och Marknadsdomstolen att tillämpa dessa regler. Marknadsdomstolen kan t.ex. besluta om förbud och ålägganden för näringsidkare vid vite. Lagen innehåller också tre straffsanktionerade föreskrifter (6–8 §§). Tillämpningen av straffbestämmelserna ankommer på de allmänna domstolarna. Allmänt åtal får dock bara väckas efter medgivande av KO.

Enligt min mening tillgodoser marknadsföringslagen det krav på reglering som följer av EG:s föreskrifter på området. Någon särskild åtgärd för införlivande behövs därför inte.

Även i EG:s ramdirektiv om livsmedelskontroll (89/397/EEG) finns bestämmelser med anknytning till marknadsföringen av livsmedel. Direktivet ställer nämligen utöver krav på undersökning av själva livsmedlet även krav på att tillsynen skall omfatta inspektioner av märkning och presentation av livsmedel (artikel 5 och 6).

Livsmedelskontrolldirektivets krav på att inspektionen skall omfatta även marknadsföringsåtgärder kan inte anses innefatta något krav på att just livsmedelsmyndigheten skall utöva denna kontroll. Konsumentverket har att övervaka all marknadsföring och har ett övergripande ansvar när det gäller att tillvarata konsumenternas intressen. Vid överträdelse av marknadsföringslagen har KO möjlighet att utfärda vitesföreläggande eller väcka talan hos Marknadsdomstolen. Det krav på övervakning som följer av direktivet får anses tillgodosett genom denna tillsynsorganisation.

Jag har i dessa frågor samrått med chefen för Civildepartementet.

2.5 EES-anpassning av livsmedelslagens bestämmelser om specialdestinerade livsmedel m.m.

Mitt förslag: Tillståndskravet i fråga om specialdestinerade livsmedel i 20 § livsmedelslagen ersätts av ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om saluhållande av livsmedel för särskilda näringsändamål. Bemyndigandet skall även omfatta naturliga mineralvatten.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med mitt.

Remissinstanserna: Alla instanser som svarat i den här delen utom en godtar promemoriaförslaget. Invändningen rör borttagandet av tillståndskravet.

Skälen för mitt förslag: Enligt 20 § livsmedelslagen får livsmedel inte utan tillstånd av myndighet som regeringen bestämmer saluhållas under uppgift att det är särskilt lämpat för människor med behov av särskild kost på grund av ålder, sjukdom eller annat förhållande. Enligt paragrafens andra stycke kan ett sådant tillstånd förenas med villkor. Frågor om tillstånd prövas enligt 28 § livsmedelsförordningen av Livsmedelsverket. Ytterligare bestäm-

melser om vissa slag av specialdestinerade livsmedel finns i Livsmedelsverkets föreskrifter.

EG:s centrala bestämmelser om specialdestinerade livsmedel återfinns i rambdirektivet (89/398/EEG) om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om specialdestinerade livsmedel. Enligt artikel 1 i direktivet avses med specialdestinerade livsmedel sådana livsmedel som på grund av deras särskilda sammansättning eller det särskilda sätt som de är framställda på klart kan skiljas från livsmedel för normal konsumtion. Livsmedlen skall vara lämpliga för påstådda dietändamål och saluföras på ett sätt som framhåller denna lämplighet. Som tidigare har framhållits (prop. 1991/92:170 del III bil. 8 s. 7) kommer en anpassning till direktivet att innebära ett helt ändrat regelsystem för svensk del. Det nuvarande tillståndskravet kommer i princip att ersättas med ett system som innebär att produkter som motsvarar fastställda krav får säljas utan tillstånd. Enligt direktivet skall särdirektiv fastställas för följande grupper av specialdestinerade livsmedel: modersmjölkersättningar, mjölkblandningar och vegetabiliska blandningar till spädbarn och småbarn (tillskottsnäring), barnmat, livsmedel med lågt eller reducerat energiinnehåll för viktkontroll, näringspreparat för särskilda medicinska behov, natriumfattiga livsmedel, inkl. natriumfattiga eller natriumfria dietsalter, glutenfria livsmedel, livsmedel avsedda att intas i samband med mycket krävande muskelarbete, särskilt för idrottande, samt slutligen livsmedel för personer med störd kolhydratomsättning (diabetes). Endast ett sådant särdirektiv har hittills beslutats, nämligen ett särdirektiv om modersmjölkersättningar och tillskottsnäring (91/321/EEG). Detta direktiv omfattas dock ännu inte av EES-avtalet. Särdirektiv kan enligt artikel 4 t.ex. omfatta väsentliga krav i fråga om varornas art och sammansättning, bestämmelser om råvarornas kvalitet, hygieniska krav och tillåtna tillsatser liksom bestämmelser om märkning samt provtagningsförfaranden och analysmetoder som är nödvändiga för att kontrollera att kraven i särdirektiven efterföljs.

För specialdestinerade livsmedel som inte tillhör någon av de ovan uppräknade grupperna kommer ett anmälningssystem att gälla. Detta innebär att tillverkaren eller i förekommande fall importören skall underrätta den behöriga myndigheten i den medlemsstat där varan saluförs när denna första gången släpps ut på marknaden (artikel 9). Ingenting torde hindra att det nuvarande kravet på tillstånd behålls för sådana specialdestinerade livsmedel för vilka särdirektiv ännu inte föreligger men för vilka det finns svenska bestämmelser. En anpassning av de svenska bestämmelserna till vad som gäller enligt EES-avtalet förutsätter att bestämmelsen i 20 § lagen ersätts av ett bemyndigande för regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om saluhållande av livsmedel för särskilda näringsändamål.

Naturliga mineralvatten

Enligt direktivet om naturliga mineralvatten (80/777/EEG) skall sådana vatten godkännas av behörig myndighet i resp. medlemsstat. I dag saknas ett system

för godkännande av enskilda produkter. Livsmedelslagen bör därför kompletteras. Lämpligen kan detta ske genom att i 20 § införa ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om naturliga mineralvatten.

Prop. 1992/93:119

2.6 Behovet av föreskrifter under en övergångsperiod

Min bedömning: I fråga om märkning m.m. bör de nuvarande föreskrifterna under en viss övergångstid kunna gälla jämsides med de nya EG-anpassade föreskrifterna.

Skälen för min bedömning: EG:s direktiv om märkning innebär en uttömmande reglering på området. Det är inte tillåtet att ha nationella regler som avviker från EG:s bestämmelser. De svenska märkningsbestämmelserna är väl så omfattande som EG:s och uppfyller i den meningen EG:s krav. De avvikelser som finns beror på att de svenska bestämmelserna i vissa avseenden går längre. Flera remissinstanser framhåller behovet av en övergångstid under vilken livsmedel skall få saluföras med iakttagande av de nu gällande föreskrifterna om märkning. Med den fördelning av ansvaret för normgivningen som jag föreslår ankommer det på Livsmedelsverket att ta *ställning till vilka övergångsregler* som skall gälla för de till EG:s regelverk anpassade märkningsföreskrifterna. Vad som kan bli aktuellt är att under en viss tid tillåta märkning såväl enligt de nuvarande svenska märkningsföreskrifterna som enligt de nya, EG-anpassade föreskrifterna. Det skall självfallet inte vara fråga om en längre sådan övergångstid än vad som är absolut nödvändigt för omställning av maskiner och annan utrustning m.m. Liksom i fråga om införlivandet i övrigt måste noga prövas hur en sådan regel skall utformas för att vara förenlig med EES-avtalet.

EES-avtalet syftar till att genom bl.a. fri rörlighet av varor främja handel och annan ekonomisk samverkan mellan parterna. Ett väsentligt bidrag till en sådan fri rörlighet är att anpassa de svenska märkningsföreskrifterna till EG:s regler. Det har i avtalet inte förutsatts annat än att en märkning i enlighet med EG:s regler skall godtas som en fullgod märkning på den svenska marknaden från och med den dag avtalet träder i kraft. Det innebär att det från och med den dagen måste finnas svenska märkningsföreskrifter som överensstämmer med EG:s. Därigenom har emellertid också den anpassning av de svenska reglerna skett som kan krävas för att vi i det här avseendet skall uppfylla våra förpliktelser enligt avtalet. Resultatet av den anpassning vi genomför påverkas inte av att vi förser våra nya märkningsföreskrifter med en övergångsregel som innebär att också våra gamla märkningsföreskrifter får gälla under en övergångsperiod för varor som säljs på den svenska marknaden. En sådan övergångsregel påverkar varken det fria varuflödet eller konkurrensförhållandet mellan företagen. Att vissa svenska företag under en period inte kan ta till

vara fördelarna med avtalet är beklagligt men innebär inte någon bristande avtalsuppfyllelse från svensk sida.

Enligt min mening finns det alltså utrymme för en övergångsregel i de svenska märkningsföreskrifterna av det slag som några remissinstanser efterlyst. Detta gäller även om det i avtalet inte skulle ha tagits in några bestämmelser om vad som skall gälla övergångsvis. Med hänsyn härtill kan den övergångsbestämmelse som tagits in i avtalet inte uppfattas så att den skulle utgöra ett hinder mot att i nationella föreskrifter ta in övergångsregler med avvikande innehåll. Det kan anmärkas att regeln i avtalet visserligen är snäv i det avseendet att den bara omfattar varor som märkts före avtalets ikraftträdande. Den tillåter emellertid att äldre bestämmelser tillämpas även om detta innebär att märkningen inte blir så fullständig som EG kräver.

På samma sätt som i fråga om märkningen kommer en omställning till nya krav när det gäller livsmedelsstandarder som omfattas av EES-avtalet att kräva viss tid. I avtalet finns inte någon övergångsbestämmelse. Som följer av vad jag har anfört beträffande märkningen utgör frånvaron av en övergångsbestämmelse i avtalet inte något hinder mot att föra in en sådan bestämmelse i de nya svenska föreskrifterna om livsmedelsstandard. Avgörande är om en övergångsregel låter sig förena med våra åtaganden enligt avtalet. Det som kan komma i fråga är att för varor som säljs i Sverige låta de nuvarande föreskrifterna gälla jämsides med de nya EG-anpassade under en övergångstid. En sådan regel kommer inte att hindra det fria varuflödet. Det skulle möjligen kunna ifrågasättas att en sådan övergångsbestämmelse otillbörligt gynnar svenska fabrikanter av varor där EG har strängare krav för att en viss standard skall anses uppfylld. Förhållandet kan emellertid också beskrivas som det motsatta. En sådan svensk företagare har från konkurrenssynpunkt allt intresse av att så fort som möjligt anpassa sin tillverkning till de nya standardföreskrifterna. Först då blir hans varor på den svenska marknaden kvalitativt jämförbara med varorna från EG och först då blir EG-marknaden tillgänglig för honom. Enligt min mening borde följaktligen inte några invändningar kunna resas mot att i föreskrifterna om livsmedelsstandard föra in en övergångsregel av motsvarande innehåll som i märkningsföreskrifterna. Vad nu sagts om livsmedelsstandard har giltighet också för de föreskrifter som kan komma att gälla om förpackningsstorlekar.

3 Foder

3.1 EG:s bestämmelser och den svenska lagstiftningen

När det gäller djurfoder omfattar EES-avtalet bestämmelser som återfinns i EG:s rättsakter om foderråvaror och foderblandningar, fodertillsatser, bioproteiner i foder, metoder för analys och kontroll av foder samt främmande ämnen och produkter i foder.

Bestämmelserna kan i sammanfattning sägas innebära följande.

Allmänt ställs kravet att foderråvaror och foderblandningar får marknadsföras bara under förutsättning att de är oskadliga, oförfalskade och av säljbar kvalitet. Varorna får inte medföra risker för människors eller djurs hälsa och de får inte presenteras eller marknadsföras på ett sätt som kan vara vilseledande (direktiven 77/101/EEG och 79/373/EEG).

I princip får inte andra tillsatser användas i foder än sådana som har godkänts av EG:s ministerråd eller EG-kommissionen (direktiv 70/524/EEG). Motsvarande krav gäller också för s.k. särskilda produkter inkl. bioproteiner (direktiv 82/471/EEG).

För marknadsföringen skall en rad krav uppfyllas i fråga om förpackningar, märkning och annan upplysningsskyldighet (direktiven 77/101/EEG, 79/373/EEG och 70/524/EEG).

För främmande ämnen i foder gäller fastställda högsta tillåtna halter (direktiv 74/63/EEG).

Slutligen förutsätts detaljerade bestämmelser för kontroll och analys av att foder och tillsatser uppfyller de ställda kraven (direktiv 70/373/EEG).

Avtalet omfattar också rättsakterna om djuravfall som används som foder (direktiv 90/667/EEG) och om användning av foder som innehåller läkemedel (direktiv 90/167/EEG).

De svenska bestämmelserna om foder finns i lagen (1985:295) om foder, i förordningen (1985:879) om foder och i föreskrifter som Statens jordbruksverk har meddelat med stöd av lagen och förordningen.

Foderlagen har utformats med beaktande av EG:s bestämmelser.

I foderlagen ställs kravet att foder inte får vara skadligt eller på annat sätt otjänligt för djuret. Foder får inte heller leda till att livsmedel från djur blir skadligt eller otjänligt. Hanteringen av foder får inte medföra hälsorisker för människor (3 §).

Som fodertillsats får bara användas sådana varor eller ämnen som har godkänts för ändamålet (5 §).

Importörer, tillverkare och förpackare av foder kan med stöd av lagen bl.a. åläggas att genom märkning eller på annat sätt lämna uppgifter om fodret när detta överläts (6 §). Om det behövs med hänsyn till människors eller djurs hälsa, kan också villkor i övrigt föreskrivas för import, tillverkning, försäljning, användning och övrig hantering av foder (8 §).

Foderlagens tillsynsbestämmelser ger tillsynsmyndigheten rätt att bl.a. göra undersökningar och ta prover och på begäran få de upplysningar och handlingar som behövs för tillsynen (13 §).

3.2 Behovet av ytterligare anpassning

Det är självfallet viktigt att den svenska lagstiftningens tillämpningsområde överensstämmer med EG-bestämmelsernas tillämpningsområde. I regelverken avgränsas tillämpningsområdet genom definitioner av foder och fodertillsatser och genom angivande av att reglerna gäller foder till vissa slags djur.

Frågan om avgränsning till vissa djurslag behandlas i det följande i avsnittet om Foder till vissa djurslag.

När det gäller definitionerna av foder görs i EG:s rättsakter en uppdelning som i huvudsak innebär följande.

Med "foder" avses "varor som är av vegetabiliskt eller animaliskt ursprung i sitt naturliga tillstånd, färska eller konserverade, varor som härrör från industriell bearbetning, organiska eller oorganiska ämnen, som används ensamma eller i blandningar, med eller utan tillsatser, för utfodring av djur".

Med "foderblandningar" avses "blandningar av varor som är av vegetabiliskt eller animaliskt ursprung i sitt naturliga tillstånd, färska eller konserverade, varor som härrör från industriell bearbetning, organiska eller oorganiska ämnen, med eller utan tillsatser, för utfodring av djur i form av helfoder eller kompletteringsfoder".

Med "foderråvaror" avses "olika vegetabiliska eller animaliska produkter i naturligt tillstånd, färska eller konserverade samt därav härledda produkter efter industriell bearbetning och olika organiska och oorganiska ämnen, med eller utan tillsatser, som är avsedda att tillhandahållas som rent foder eller för tillredning av foderblandningar eller som bärare av koncentrat av fodertillsatser".

Med "tillsatser" avses "ämnen eller preparat som när de ingår i foder kan påverka fodrets egenskaper eller husdjursproduktionen".

Direktiven innehåller dessutom definitioner av bl.a. "helfoder", "tillskotts-foderblandningar" och s.k. "premixer (förblandningar)".

Det förhållandet att EG-direktiven innehåller en rad detaljrika beskrivningar kan inte anses innebära någon annan avgränsning av begreppet foder än den som görs i foderlagen. Ett undantag är dock att vatten inte räknas som foder i EG:s regelverk.

Med det angivna undantaget får den svenska beskrivningen av foder som "vara, däri inbegripet vatten, som är avsedd att användas för utfodring av djur" anses täcka beskrivningarna inom EG. Det kan tilläggas att det i förarbetena till foderlagen anges att med foder avses alla varor som är avsedda att användas till utfodring av djur. Detta gäller oavsett om de först efter blandning med andra varor är lämpliga för detta ändamål (prop. 1984/85:149).

I EG:s direktiv används i den engelska översättningen uttrycket "oral feeding". Något förtydligande i det avseendet av den svenska lagtexten kan inte anses nödvändigt. Med utfodring kan inte gärna avses något annat än att djuret tillförs något att äta eller dricka.

EG saknar alltså, när det gäller foder, bestämmelser om vatten. EES-avtalet innebär inte något hinder mot att vi behåller våra bestämmelser i det avseendet.

Inte heller i fråga om begreppet "fodertillsats" finns det någon anledning att ändra den svenska definitionen. Enligt foderlagen avses med fodertillsats "dels berikningsmedel som är avsett att tillföras foder för att förbättra dess näringsvärde, dels annan vara eller ämne som är avsett att tillföras foder för att påverka dess hållbarhet, konsistens, färg, smak eller lukt eller åstadkomma

annan bestämd egenskap hos fodret". Att det inte, som inom EG, särskilt anmärks att tillsatsen antingen skall påverka fodrets egenskaper eller husdjursproduktionen kan inte tilläggas någon särskild betydelse.

Även om följaktligen de grundläggande definitionerna kan behållas oförändrade finns det anledning att i vissa andra avseenden göra ändringar i foderlagen.

En del av dessa ändringar föranleds av EES-avtalet. Oberoende av avtalet har det emellertid aktualiserats också vissa andra lagändringar. Sålunda har regeringen uppdragit åt Jordbruksverket att efter hörande av Statens veterinärmedicinska anstalt utreda om foderlagen bör omfatta foder och fodertillsatser för ytterligare djur eller grupper av djur. Uppdraget har också omfattat att lämna förslag till hur ett förbud mot att utfodra djur med hela eller delar av kroppar från självdöda djur skall utformas. Jordbruksverket har redovisat uppdraget i en skrivelse till regeringen den 27 februari 1992.

I det följande tas i särskilda avsnitt upp förslag till ändringar i foderlagen som föranleds av EES-avtalet och Jordbruksverkets nyssnämnda skrivelse.

3.3 Foder till vissa djurslag

Mitt förslag: Foderlagen skall fortsättningsvis gälla foder och fodertillsatser avsedda för husdjur och för andra djur än husdjur, om de hålls i fångenskap.

Promemorians förslag: Överensstämmer med mitt.

Remissinstanserna: Förslaget biträds av remissinstanserna. Jordbruksverket föreslår dock att något undantag från lagens tillämpning inte skall göras i fråga om hanteringen i enskilda hem av foder avsett för sällskapsdjur. Enligt Svenska jägareförbundet bör det övervägas att vidga tillämpningsområdet till att gälla också frilevande klövvilt.

Skälen för mitt förslag: I sin nuvarande lydelse gäller foderlagen (2 §) foder och fodertillsatser avsedda för hästar, renar, nötkreatur, svin, får, getter, kaniner, fjäderfä, pälsdjur, hundar, katter och odlad fisk.

Jordbruksverket har i sin skrivelse anfört att antalet djurarter som hålls och utfodras för livsmedelsproduktion ökat. För sådan produktion hålls i allt större skala djur, t.ex. hjortar och vildsvin, i hägn. Foderlagens tillämpningsområde bör vidgas redan av det skälet. En sådan vidgning är emellertid enligt verket främst motiverad av de skärpta krav som följer av den nya djurskyddslagen. Djurskyddet har förstärkts genom kravet på att djur skall skyddas mot sjukdom och detta oavsett om sjukdomen medför lidande för djuret. Detta krav får visserligen anses innebära bl.a. att även foder åt andra djur än de som omfattas av foderlagen måste ha en från djurskyddssynpunkt godtagbar kvalitet. Detta till trots anser Jordbruksverket att starka skäl talar för att foder-

lagen bör omfatta foder och fodertillsatser till samtliga djurarter som utfodras och hålls av människor.

Jordbruksverkets beskrivning av de djurarter som bör omfattas ansluter till det uttrycks sätt som används i EG-direktiven. Där talas bl.a. om djur som tillhör arter som människor normalt utfodrar och håller eller använder till konsumtion. Jordbruksverket anför i sitt remissvar att EG-direktiven inte anses gälla foder till frilevande djur.

Med hänsyn till de nyss redovisade motiven för en vidgning av foderlagens tillämpningsområde och fördelen av enhetlighet i lagstiftningen talar övervägande skäl för att kretsen av djur i foderlagen beskrivs på samma sätt som i djurskyddslagen. Även en sådan avgränsning låter sig väl förena med den som gäller inom EG. Någon utvidgning med avseende på foder till frilevande djur bör däremot inte göras. Foderlagen bör följaktligen ändras till att gälla foder och fodertillsatser avsedda för husdjur och för andra djur än husdjur, om de hålls i fångenskap.

Foderlagen gäller inte hanteringen i enskilda hem av foder avsett för hundar, katter eller kaniner, vilka hålls som sällskapsdjur. Jordbruksverket föreslår i sitt remissyttrande att undantaget slopas. Som skäl anför verket att föreskriften inte står i överensstämmelse med EG:s rättsakter och inte heller med de skärpta krav som följer av den nya djurskyddslagstiftningen. I anledning av vad Jordbruksverket anført vill jag erinra om bakgrunden till undantaget. Undantagsbestämmelsen utformades med beaktande av vad Lagrådet anført om det betänkliga i att foderlagens tillsynsbestämmelser skulle ge stöd för kontroll och undersökningar också i enskilda hem. I motiven till bestämmelsen anføres att det bara i yttersta undantagsfall när det finns mycket starka skäl skulle ha kunnat bli aktuellt att med stöd av foderlagen utöva tillsyn i enskilda hem. När det finns sådana skäl torde det, enligt föredraganden, för flertalet fall finnas tillräckliga möjligheter att ingripa med stöd av djurskyddslagen eller hälsoskyddslagen.

Enligt min mening finns det inte skäl för någon annan bedömning än den som gjordes när bestämmelsen infördes. Jag kan inte heller dela uppfattningen att undantaget skulle strida mot EG:s rättsakter. Med hänsyn till att EG:s reglering tar sikte främst på tillverkning och marknadsföring av foder kan det inte finnas något hinder mot ifrågavarande undantag. Bestämmelsen bör emellertid ges en ändrad lydelse som en följd av att lagens tillämpningsområde vidgas. I fortsättningen bör undantaget avse hanteringen i enskilda hem av foder avsett för alla slags sällskapsdjur.

Enligt Jordbruksverket kan den föreslagna vidgningen av foderlagens tillämpningsområde inte förutses leda till några nackdelar av betydelse när det gäller tillsyn och kontroll. Kontrollen bedöms även fortsättningsvis kunna bedrivas med befintliga resurser.

Mitt förslag: Som allmänt krav skall gälla att foder inte får ha sådan sammansättning eller beskaffenhet i övrigt att det kan antas ha skadlig inverkan på miljön.

Promemorians förslag: Överensstämmer med mitt.

Remissinstanserna: Förslaget biträds.

Skälen för mitt förslag: Enligt EG:s bestämmelser gäller att fodertillsatser och s.k. särskilda produkter inte får godkännas om de har skadlig effekt på miljön.

I foderlagen sägs inte annat än att en fodertillsats skall vara godkänd för att få användas. Däremot ställs i lagen vissa grundläggande krav på foder, nämligen att foder inte får vara skadligt eller annars otjänligt som djurföda, inte får göra livsmedel från djur som utfodrats med fodret skadligt eller otjänligt som människoföda eller vid hanteringen medföra hälsorisker för människor. För en anpassning till EG:s regler bör till dessa krav läggas att foder inte får ha en sådan sammansättning eller beskaffenhet i övrigt att det kan antas vara skadligt för miljön.

3.5 Förtydligande av förbudet att använda självdöda djur till foder

Mitt förslag: Det nuvarande förbudet att som foder till andra djur än pälsdjur använda fodermjöl eller annan vara som framställts av kött från självdöda djur eller från sjukligt förändrade delar av slaktade djur förtydligas till att gälla också hela djur och djurdelar. Generellt undantag görs för foder som framställs av fisk och Jordbruksverket ges möjlighet att medge undantag för foder till djur i djurparker och liknande anläggningar, om det finns särskilda skäl.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med mitt.

Remissinstanserna: Förslaget biträds av remissinstanserna. Enligt Länsstyrelsen i Skaraborgs län bör förbudet utformas så att med självdöda djur jämföras djur som avlivats men inte slaktats upp. Nordiska samfundet mot plågsamma djurförsök anser att förbudet bör gälla också foder som används till pälsdjur.

Skälen för mitt förslag: Genom en ändring i foderlagen år 1988 infördes förbud mot att som djurfoder till andra djur än pälsdjur använda fodermjöl eller andra varor som framställts av kött från självdöda djur eller från sjukligt förändrade delar av slaktade djur. Förbudet får behållas enligt EES-avtalet. De fördragsslutande parterna skall se över frågan under år 1995.

Erfarenheterna av förbudet visar att det finns anledning att förtydliga förbudet så att det klart framgår att det också gäller foder som består av hela eller delar av självdöda djur eller sjukligt förändrade delar av djur. Förbudet i övrigt bör gälla inte bara fodermjöl eller andra varor som framställts av "kött från" självdöda djur eller från sjukligt förändrade delar av slaktade djur utan överhuvudtaget fodermjöl och varor som framställts av sådana djur eller djurdelar. Jordbruksverket som på regeringens uppdrag utrett frågan har anfört att förbudet under sådana förhållanden kommer att gälla också bl.a. blod, fett och ben från självdöda djur.

Jag delar den uppfattning som förs fram av Länsstyrelsen i Skaraborgs län att någon åtskillnad inte bör göras mellan djur som självdött och djur som avlivats utan efterföljande uppslaktning. Även i det senare fallet får det förutsättas vara fråga om sjuka djur. Någon utvidgning av förbudet till att gälla också foder till pälsdjur är jag inte beredd att förorda.

I enlighet med Jordbruksverkets förslag bör användning av fisk till foder generellt undantas från förbudet. Vidare bör Jordbruksverket i enskilda fall kunna medge att självdöda djur eller delar av sådana djur används för utfodring av exempelvis vissa rovdjur som hålls i djurparker och liknande anläggningar.

Foderlagens bestämmelser om omhändertagande av foder och om straff bör också ändras så att de omfattar den aktuella förbudsbestämmelsen.

3.6 Utökade möjligheter att meddela föreskrifter om foder som innehåller antibiotika m.m.

Mitt förslag: Bemyndigandet i foderlagen för regeringen eller, efter regeringens bestämmande, Jordbruksverket att meddela föreskrifter om användningen av foder som innehåller antibiotika eller kemoterapeutiska medel vidgas till att gälla också importen, tillverkningen, försäljningen och hanteringen i övrigt av sådant foder.

Promemorians förslag: Överensstämmer med mitt.

Remissinstanserna: Förslaget biträds.

Skälen för mitt förslag: Av foderlagens inledande paragraf följer att varor som omfattas av läkemedelsförordningen (1962:701) inte räknas som foder eller fodertillsatser. Genom en bestämmelse i läkemedelsförordningen undantas djurfoder som innehåller antibiotika eller andra kemoterapeutiska medel och som har tillverkats vid foderfabrik eller liknande anläggning från förordningens tillämpningsområde. Ett motsvarande undantag har införts i den nya läkemedelslagen (1992:859). För sådant foder gäller i stället foderlagstiftningens bestämmelser. Den ordningen har valts av följande skäl. Att hantera foder som tillsatts antibiotika eller kemoterapeutika enligt de bestämmelser som gäller för läkemedel är olämpligt redan därför att det volymmässigt

rör sig om så stora kvantiteter. Främst i fråga om framställningen skiljer det sig också från andra läkemedel och låter sig därför inte så väl inpassas i läkemedelsförordningens regelsystem. Dessutom skulle det innebära att en mängd foder kom att generellt undantas från foderlagstiftningens område och de krav som där uppställs på bl.a. den hygieniska kvaliteten (prop. 1984/85:149).

Den nya läkemedelslagen har som nyss nämnts utformats med utgångspunkt i att den nuvarande gränsdragningen mellan tillämpningsområdena för foderlagstiftningen resp. läkemedelslagstiftningen behålls oförändrad.

Enligt foderlagen är det förbjudet att använda antibiotika och andra kemoterapeutiska medel i foder i tillväxtbefrämjande syfte. Enligt lagen får sådana medel tillsättas foder endast för att förebygga, lindra eller bota sjukdom eller sjukdomssymptom. Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Jordbruksverket får meddela föreskrifter eller ställa upp villkor för användningen av foder som innehåller sådana medel.

Något motsvarande förbud finns inte inom EG. Det är inom EG tillåtet att som fodertillsats använda tillväxtbefrämjande medel, coccidiostatika (förebyggande medel mot tarmparasiter), vissa antibiotika och andra medicinska preparat. Sverige får emellertid enligt EES-avtalet behålla sin nuvarande reglering. Enligt avtalet skall de fördragsslutande parterna se över frågan under år 1995.

En ändring i bestämmelserna bör dock göras i det här sammanhanget. För att få en bättre överensstämmelse med den fördelning som i praktiken tillämpas mellan Läkemedelsverket och Jordbruksverket bör befogenheten att meddela föreskrifter om användningen av foder som tillsatts antibiotika eller kemoterapeutiska medel vidgas till att gälla också import, tillverkning, försäljning och hantering i övrigt av sådant foder.

3.7 Bara fodertillsatser som tillåts enligt EES-avtalet får användas

Mitt förslag: Som fodertillsats skall i fortsättningen få användas endast sådana varor eller ämnen som tillåts enligt EES-avtalet och som förtecknas i föreskrifter som meddelas av Jordbruksverket.

Promemorians förslag: Överensstämmer med mitt.

Remissinstanserna: Förslaget har i allmänhet tillstyrkts av remissinstanserna. Jordbruksverket påpekar att förprövningskravet inom EG inte bara gäller fodertillsatser utan också s.k. särskilda produkter (direktiv 82/471/EEG). Dessutom finns en negativ lista över förbjudna råvaror (kommissionens beslut 91/516/EEG). Enligt verket bör det därför föreskrivas att bara sådant "foder" som tillåts enligt EES-avtalet skall få användas. Statens veterinärmedicinska anstalt anser att man även i fortsättningen bör kräva att en fodertillsats skall vara av värde för djuret. Kooperativa förbundet anser att man bör behålla möjligheten att ställa upp särskilda villkor för användningen av tillåtna va-

ror och ämnen, om detta är möjligt enligt EES-avtalet. Förbundet ifrågasätter också om den uttryckliga hänvisningen i lagtexten till EES-avtalet är nödvändig. I varje fall efterlyser förbundet en enhetlig linje i det avseendet i det lagstiftningsarbete som nu pågår inom olika departement för att anpassa svenska regler till EES-avtalets bestämmelser.

Skälen för mitt förslag: Enligt foderlagen får som fodertillsats bara användas sådana varor eller ämnen som har godkänts för ändamålet. Frågor om godkännande av fodertillsatser prövas av Jordbruksverket. Enligt förordningen till foderlagen får en tillsats godkännas bara om den är av värde för djuret eller annars bör tillåtas av särskilda skäl.

Enligt de rättsakter som omfattas av EES-avtalet (direktivet 70/524/EEG med ändringsdirektiv) får inte användas andra fodertillsatser än sådana som är upptagna i en bilaga till direktivet. Det ankommer på EG:s ministerråd eller, under vissa förutsättningar, EG-kommissionen att avgöra vilka varor och ämnen som skall tas upp i bilagan. För den prövningen har i direktiven föreskrivits en särskild procedur som bl.a. innebär att kommissionen skall begära yttrande av en expertkommitté. Kommissionen kan besluta i frågan om den följer kommitténs yttrande. I annat fall ankommer det på ministerrådet att avgöra om tillsatsen skall tillåtas. Beslutsbefogenheten återgår emellertid till kommissionen om ministerrådet inte inom en viss tid fattat något beslut. Vad som nu sagts om fodertillsatser gäller också i fråga om de s.k. särskilda produkterna, bl.a. bioproteiner (direktivet 82/471/EEG med ändringsdirektiv).

När det gäller tillsatser som är tillåtna inom EG men inte i Sverige innebär avtalet att när detta träder i kraft måste ifrågavarande tillsatser godtas också här i landet. Vi kan inte längre upprätthålla vårt krav att en tillsats skall vara av värde för djuret för att kunna godkännas. Något motsvarande krav gäller inte inom EG. Inte heller blir det möjligt att ställa upp särskilda nationella villkor för användningen av tillsatser.

Enligt EES-avtalet skall en EFTA-stat i fråga om tillsatser som är godkända i EFTA-staten men inte inom EG senast den 1 januari 1993 överlämna viss i avtalet närmare beskriven dokumentation till medlemsstaterna inom EG och till EG-kommissionen. Nationella tillstånd som har lämnats av en EFTA-stat skall bli föremål för EG:s prövning enligt den ovannämnda proceduren före den 1 januari 1995. Det sagda gäller också i fråga om de s.k. särskilda produkterna.

Vissa tillsatser, t.ex. preparat som tillförs foder till renar, är godkända i Sverige men finns inte med bland de tillsatser som godkänts av EG. Godkännandena måste upphävas först om EG vid sin prövning skulle vägra godta dessa tillsatser. Avtalet innebär följaktligen inte något hinder mot att tillsatserna används intill dess prövningen sker och självfallet även därefter under förutsättning att EG godkänner tillsatserna.

Enligt EES-avtalet får Sverige behålla sin nationella lagstiftning när det gäller antibiotika, coccidiostatika och andra läkemedel samt konserveringsmedlet myrsyra. De fördragsslutande parterna skall se över frågan under år 1995.

För att åstadkomma en anpassning till EES-avtalet bör den nuvarande lagregeln som förutsätter godkännande av en svensk myndighet för att en fodertillsats skall få användas bytas ut mot en regel som innebär att en fodertillsats får användas bara om den är tillåten enligt EES-avtalet. I lagtexten bör uttrycket "fodertillsats" kunna användas som ett samlande begrepp för varor eller ämnen som inom EG betecknas antingen som fodertillsatser eller s.k. särskilda produkter. Det bör nämnas att det av Jordbruksverket omnämnda kommissionsbeslutet om förbjudna råvaror inte ingår i de rättsakter som omfattas av EES-avtalet.

För att införliva förteckningen över tillåtna tillsatser med svensk rätt bör det ankomma på Jordbruksverket att i föreskrifter ange tillsatserna. Av den nya lagbestämmelsen bör det framgå att sådana föreskrifter kommer att meddelas.

3.8 Anpassning av terminologin samt uppgiftsskyldigheten vid överlåtelse av foder

Mitt förslag: I det bemyndigande som finns i foderlagen för föreskrifter om bl.a. märkning skall vad som sägs om den som hanterar foder yrkesmässigt för försäljning i stället gälla den som tar befattning med foder som "skall släppas ut på marknaden". Vidare vidgas bemyndigandet till att gälla föreskrifter om hur uppgifter som skall lämnas i samband med överlåtelse av foder skall vara utformade.

Promemorians förslag: Överensstämmer med mitt.

Remissinstanserna: Förslaget biträds av remissinstanserna.

Skälen till mitt förslag: I 6 § foderlagen finns ett bemyndigande för regeringen eller, enligt regeringens bestämmande, Jordbruksverket att meddela föreskrifter om skyldighet för importörer, tillverkare och förpackare av foder att göra anmälan om verksamheten till Jordbruksverket, att föra sådana anteckningar om verksamheten som behövs för kontrollen och att genom märkning eller på annat sätt lämna uppgifter om varorna när dessa överläts.

Skyldigheten gäller den som yrkesmässigt för försäljning importerar, tillverkar eller förpackar foder eller fodertillsatser. Motsvarande skyldighet enligt EG:s bestämmelser är knuten till att varorna skall släppas ut på marknaden. De uttryck som används i den engelska översättningen är "marketing" eller "place on the market".

Som nämnts inledningsvis ställs inom EG en rad krav när det gäller marknadsföringen av fodervaror. Av direktiven följer att upplysningarna om varorna skall var objektiva och korrekta. I direktiven specificeras vilka uppgifter som skall lämnas om fodrets tekniska kvalitet. Det anges också vilka uppgifter som får lämnas frivilligt. Foderlagens bemyndigande bör förtydligas så att

det klart framgår att Jordbruksverket kan ges befogenhet att ställa motsvarande krav i verkets föreskrifter om märkning och annan upplysningsskyldighet.

Prop. 1992/93:119

3.9 Jordbruksverket får överlåta tillsyn

Mitt förslag: Jordbruksverket ges möjlighet att överlåta åt annan myndighet än länsstyrelsen att utöva viss tillsyn.

Promemorians förslag: Överensstämmer med mitt.

Remissinstanserna: Förslaget biträds.

Skälen för mitt förslag: Tillsynen över att foderlagstiftningen efterföljs utövas av Jordbruksverket. Enligt foderlagen har Jordbruksverket emellertid möjlighet att överlåta viss tillsyn till länsstyrelsen.

Enligt Jordbruksverket bör tillsynsuppgifter kunna överlämnas också till annan myndighet än länsstyrelsen. I promemorian angavs att den myndighet som närmast åsyftas är Statens veterinärmedicinska anstalt som utför analyser och konsulteras vid tillsyn. Såväl Jordbruksverket som Statens veterinärmedicinska anstalt har i sina remissvar påpekat att också andra myndigheter kan komma i fråga för olika tillsynsuppgifter. Det gäller främst Statens livsmedelsverk och Sveriges lantbruksuniversitet. Bestämmelserna bör ändras så att en sådan överlåtelse av tillsyn kan ske. Ett regionalt tillsynsansvar får dock inte överlåtas till någon annan myndighet än länsstyrelsen.

4 Utsäde

4.1 EG:s bestämmelser och den svenska lagstiftningen

Vad beträffar utsäde omfattar EES-avtalet bestämmelser som återfinns i EG:s rättsakter om handeln med utsäde, en gemensam sortlista för lantbruksväxter, sortbeskrivningar när det gäller köksväxter och lantbruksväxter samt rätt till strängare regler för förekomst av flyghavre.

Sammanfattningsvis gäller följande.

För att utsäde skall få säljas inom EG ställs krav på officiell certifiering, dvs. att utsädet godkänts efter en kvalitetsbedömning. Kravet på certifiering gäller inte bara utsäde för lantbruksväxter utan även utsäde för köksväxter (direktiven 66/400/EEG, 66/401/EEG, 66/402/EEG, 69/208/EEG och 70/458/EEG).

Vidare krävs för att utsäde skall få säljas att sorten i fråga finns upptagen på en nationell sortlista eller på EG:s officiella sortlista (direktiv 70/457/EEG och 70/458/EEG).

När det gäller förekomst av flyghavre i utsäde har vissa länder fått bemyndigande att ha strängare regler än vad som annars gäller inom EG (direktiv 74/268/EEG).

De svenska bestämmelserna på området finns i utsädeslagen (1976:298), utsädesförordningen (1980:438) och i Jordbruksverkets föreskrifter.

Enligt utsädeslagen får regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om att utsäde får överlämnas till annan eller föras ut ur landet endast om statsplombering av utsädet har skett (2 §). Med statsplombering avses en kvalitetskontroll av utsädet, plombering av förpackning och utfärdande av bevis om plomberingen.

Av bestämmelserna i utsädesförordningen följer bl.a. att statsplombering bara får ske av utsäde av sådan sort som befunnits uppfylla vissa angivna krav efter prövning av Statens växtsortnämnd.

I utsädeslagen finns vidare bestämmelser om att den som begär statsplombering av utsäde är skyldig att betala växtförädlingsavgift (4 och 6 §§).

4.2 Behovet av anpassning

EES-avtalet föranleder vissa ändringar i utsädeslagen. Vår statsplombering innebär en kvalitetskontroll som i sak överensstämmer med EG:s krav på certifiering. Vi bör emellertid överta EG:s begrepp på området. Utöver viss annan ändring av terminologin bör de lagändringar göras som föranleds av att växtförädlingsavgiften slopas. Vidare bör befogenheten i lagen att ställa krav på utsäde som skall exporteras upphävas.

I det följande behandlas dessa lagändringar i särskilda avsnitt.

4.3 EES-anpassning av terminologin på utsädesområdet

Mitt förslag: Terminologin i utsädeslagen anpassas till den som gäller på utsädesområdet inom EG. Detta innebär att begreppet "överlämnande till annan" i 2 och 3 §§ utsädeslagen bör bytas ut mot orden "släppa ut på marknaden" samt att ordet "statsplombering" i 1-3 §§ utsädeslagen bör bytas ut mot ordet "certifiering".

Promemorians förslag överensstämmer med mitt förslag.

Remissinstanserna godtar promemorieförslaget.

Skälen för mitt förslag: Enligt 2 § utsädeslagen (1976:298) får regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om att utsäde av visst slag får "överlämnas till annan" endast om statsplombering av utsädet har skett. Begreppet "överlämnas till annan" förekommer också i 3 §. Inom EG använder man sig inte av detta begrepp. I stället används begreppet "släppa ut på marknaden". För att få fullständig överensstämmelse mellan kraven i de relevanta direktiven och svenska föreskrifter bör uttrycket "släppa ut på marknaden" föras in i 2 och 3 §§.

Med begreppet "statsplombering av utsäde" avses enligt 1 § 2 utsädeslagen förvaltningsuppgift som innebär kvalitetskontroll av utsäde, plombering av förpackning med utsäde och utfärdande av bevis därom. EG använder en annan terminologi. I stället för begreppet statsplombering används ordet certifiering. Utsädeslagen bör ändras så att begreppet "statsplombering" ersätts med ordet "certifiering".

Även terminologin i utsädesförordningen bör anpassas till den ovan föreslagna.

4.4 Växtförädlingsavgiften tas bort

Mitt förslag: Bestämmelserna om växtförädlingsavgift i utsädeslagen utmönstras.

Promemorians förslag överensstämmer med mitt förslag.

Remissinstanserna godtar promemorieförslaget.

Skälen för mitt förslag: Enligt utsädeslagen (1976:298) skall växtförädlingsavgift tas ut vid statsplombering, om sorten inte är skyddad enligt växtförädlarrättslagen.

Växtförädlingsavgift förekommer inte inom EG. EES-avtalet innebär att av EG certifierat utsäde kommer att accepteras i Sverige i fortsättningen utan omplombering med svensk statsplombering. Därmed försvinner förutsättningarna att på ett enkelt sätt uppbära växtförädlingsavgifter eftersom avgiften tas ut vid själva statsplomberingen. Avgiften infördes år 1961 för att stödja växtförädlingen i Sverige. År 1971 fick växtförädlarna genom växtförädlarrättslagen (1971:392) möjlighet att skydda nya växtförädlingsprodukter och att ta ut licensavgift för skyddade sorter.

Växtförädlingsavgifternas betydelse som stöd till svensk växtförädling har successivt minskat och har i dag i stort sett ersatts av den royalty som växtförädlingsföretagen kan ta ut med stöd av växtförädlarrätten som ett sätt att finansiera svensk växtförädling. Växtförädlingsavgiften bör på angivna skäl avskaffas vilket redan anmälts i årets budgetproposition och utsädeslagen ändras i enlighet härmed. Bestämmelser om växtförädlingsavgift finns också i utsädesförordningen. Dessa bör givetvis också utmönstras.

Växtförädlingsavgiftens borttagande leder till en konsekvensändring i 2 § lagen (1984:151) om punktskatter och prisregleringsavgifter.

4.5 EES-anpassning av reglerna om export av utsäde

Mitt förslag: Krav eller villkor bör inte ställas på utsäde som är avsett för export.

Promemorians förslag överensstämmer med mitt förslag.

Remissinstanserna godtar promemoriaförslaget.

Skälen för mitt förslag: Enligt svenska bestämmelser får utsäde av lantbruksväxter inte föras ut ur landet utan att vara statsplomberat. Skälet för denna bestämmelse är att växtförädlingsavgift skall kunna tas ut. EG-reglema gynnar export och innehåller inga villkor vad gäller certifiering eller andra krav. De krav som skall uppfyllas ställs av importlandet. För import till EG ställs däremot krav så att import i princip endast får ske från godkänt tredje land och då endast om EG:s minimikrav är uppfyllda. Import skall normalt ske med OECD- och ISTA-orangecertifikat, på vilka skall garanteras att EG:s minimikrav uppfylls. Någon omplomering av importerat utsäde behövs inte. Detta är inte heller fallet med utsäde som säljs inom EG.

En anpassning till vad som gäller inom EG innebär att den nuvarande möjligheten att ställa krav eller villkor på utsäde som är avsett för export bör tas bort. Bestämmelserna i utsädeslagen bör ändras i enlighet härmed.

5 Lagstöd införs för provtagning på djur

5.1 Lagstöd införs för kontroll av hälsoläget bland djur och användningen av läkemedel på djur

Mitt förslag: Lagstöd införs som möjliggör provtagning på eller undersökning av djur dels för att kartlägga förekomst av, fastställa frihet från eller kontrollera vissa smittsamma djursjukdomar, dels för att kontrollera användningen av läkemedel och liknande.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med mitt förslag.

Remissinstanserna: Av de remissinstanser som uttalar sig i frågan är alla utom en, Statskontoret, positiva till förslaget. Statskontoret uttrycker viss tveksamhet med hänvisning till att en möjlighet till tvångsvis provtagning möjligen kan uppfattas som stötande. Ett överordnat tillsynsansvar bör enligt Statskontoret övervägas och det bör finnas möjlighet att överklaga. Flera remissinstanser framhåller att den föreslagna lagen är angelägen. Statens livsmedelsverk anför att den föreslagna lagen bör utformas så att det också blir möjligt att ta prover i djurbesättningar för att kontrollera användningen av läkemedel. Enligt Statens jordbruksverk är det angeläget att det klarläggs hur förhållandet mellan frivilliga hälsokontroller enligt lagen (1985:342) om kontroll av husdjur och en provtagning enligt den föreslagna lagen skall organiseras. Av de remissinstanser som tillstyrker förslaget är det flera som framför synpunkter på utformningen av den föreslagna lagen.

Skälen för mitt förslag: Sverige har en mycket god sjukdomssituation vad gäller de allvarliga smittsamma djursjukdomarna. Vissa djursjukdomar, som fortfarande förekommer i ett flertal europeiska länder, är sedan länge utrotade i Sverige. Ingen av de allvarliga sjukdomarna mul- och klövsjuka, svin-

pest eller afrikansk svinpest har påvisats i landet på många år. Det senaste fallet av mul- och klövsvjuka inträffade i Skåne år 1966. Den goda sjukdomssituationen beror delvis på Sveriges geografiska läge, men även och kanske främst på en restriktiv införselpolitik när det gäller djur och djurprodukter.

Kontrollen av de smittsamma djursjukdomarna är för de flesta länder av väsentlig betydelse för djurhållning och animalieproduktion och för handeln med djur och djurprodukter. En anpassning till EES-avtalet och ett framtida inträde i EG innebär att dessa frågor accentueras ytterligare med hänsyn till att handeln med djur och djurprodukter troligen kommer att öka, vilket innebär en ökad risk för introduktion av nya djursjukdomar. En ökad beredskap som syftar till att snabbt kunna påvisa, diagnosticera och bekämpa nya sjukdomar krävs därför.

Kontrollen av smittsamma djursjukdomar sker i dag i huvudsak i form av s.k. serologiska undersökningar. Blod eller andra kroppsvätskor samlas då in, företrädesvis från slakterier, och analyseras.

Som har berörts i prop. 1991/92:170 del III bilaga 8 s. 3 gör förekomst av kontrollprogram för en viss smittsam djursjukdom eller dokumenterad frihet från en sådan sjukdom att Sverige kan kräva att djur som förs in från EES-området är fria från den aktuella sjukdomen. Detta leder till att kraven på dokumentation och kontroll när det gäller sjukdomssituationen i landet kommer att öka. Sådan dokumentation kan erhållas genom riktade serologiska och andra undersökningar av prover från utvalda djurpopulationer. Sådana undersökningar kan också behöva göras som en del i kontrollprogram för vissa sjukdomar. Systemet förutsätter att hälsokontroller kan göras även utan en djurägares eller annan rättsinnehavares samtycke, vilket i sin tur förutsätter lagstöd. Som har framhållits i den ovannämnda propositionen saknas sådant lagstöd för närvarande med undantag för den undersökning som kan föreskrivas med stöd av epizootilagen (1980:369) eller lagen (1983:738) om bekämpande av salmonella hos djur. Flera remissinstanser framhåller att det är angeläget att Sverige har en lagstiftning som gör det möjligt att genomföra undersökningar som behövs

dels för att dokumentera att vissa allvarliga smittsamma sjukdomar över huvud taget inte förekommer i Sverige eller i en region inom landet,

dels för att dokumentera förekomsten av vissa sjukdomar som är föremål för bekämpning eller omfattas av ett kontrollprogram,

dels för att organisera en obligatorisk hälsoövervakning.

Enligt EG:s rättsakter på området (direktiven 64/432/EEG, 90/426/EEG, 90/539 EEG, 91/67/EEG och 91/68/EEG) kan med stöd av den nämnda dokumentationen vid import av levande djur krävas särskilda garantier beträffande djurens hälsotillstånd. Dokumentationen har emellertid också betydelse för våra möjligheter att exportera djur och möjligheterna för oss att i vår tur utfärda garantier i fråga om hälsoläget. Rätten att kräva tilläggsгарantier kommer enligt EES-avtalet att prövas av EFTA:s övervakningsorgan ESA.

De kunskaper som redan finns om hälsotillståndet hos djur i Sverige ger anledning att tro att Sverige är fritt från en rad sjukdomar som förekommer på

kontinenten. Som exempel kan nämnas paratuberkulos hos nötkreatur och hönstufus. För att dokumentera frihet från ett antal allvarliga sjukdomar krävs dock att ytterligare provtagningar kan utföras. För flertalet fall gäller att proven kan tas i samband med slakt eller på mjölk.

De kontrollprogram som avses i sammanhanget kan antingen vara en hälsokontroll av det slag som anordnas enligt lagen (1985:342) om kontroll av husdjur m.m. eller någon i annan form anordnad hälsoövervakning. Kontroller av det slaget finns på frivillig grund för Aujeszky's sjukdom hos svin, salmonella hos fjäderfä och leukos hos nötkreatur. I den mån sådana kontrollprogram inte inrättas frivilligt och för att komplettera frivilliga program som inte har tillräcklig täckning behövs en möjlighet till provtagning och kontroll även utan djurägarens samtycke. Enligt EG-direktiven kan man för att få de nämnda garantierna välja att organisera en obligatorisk hälsoövervakning. En förutsättning för en sådan hälsoövervakning är att det finns möjlighet till obligatorisk provtagning. För närvarande kan sådan övervakning komma i fråga för djurslagen fisk och fjäderfä.

Sedan flera år tillbaka kontrollerar Livsmedelsverket förekomsten av restsubstanser av läkemedel i kött. Den kontrollen utförs vid slakterierna av personal inom verkets besiktningsveterinärorganisation. Enligt EG:s direktiv om hormonkontroll (direktiv 85/358/EEG), som omfattas av EES-avtalet, krävs emellertid att kontroll utförs, förutom vid slakt, också på de levande djurbesättningarna. Syftet med kontrollen är att förhindra att hormoner och tillväxstimulerande ämnen tillförs under ett visst skede under uppfödningen för att sedan avbrytas i så god tid att användningen inte kan spåras vid den kontroll som sker vid slakterierna. Livsmedelsverket hänvisar till att verket i dag har små möjligheter att erhålla prover från djurbesättningar under uppfödningsspe-rioden. Provtagningen har hittills utförts genom att enstaka djurägare och veterinärer medverkat frivilligt. Enligt Livsmedelsverket bör den föreslagna lagen vidgas till att gälla också provtagning för kontroll av användningen av läkemedel.

Mot bakgrund av vad en anpassning till EG:s rättsakter kräver och vad remissinstanserna anfört anser jag att det finns ett klart behov av den föreslagna lagen. Möjligheten till obligatorisk provtagning bör, som Livsmedelsverket anför, gälla också användningen av läkemedel.

Lagstöd bör följaktligen införas för att möjliggöra obligatorisk provtagning eller undersökning dels för att kartlägga förekomst av, fastställa frihet från eller kontrollera vissa smittsamma djursjukdomar, dels för att kontrollera användningen av läkemedel och andra ämnen eller beredningar med liknande verkan.

Med hänsyn till att den föreslagna lagen ytterst gynnar alla som deltar i animalieproduktionen är det min övertygelse att tvångsinslaget i lagen inte kommer att uppfattas som särskilt betungande. Något behov av överordnad tillsyn kan enligt min mening inte förutsättas. Däremot kan jag instämma i Statskontorets uppfattning att möjlighet att överklaga beslut enligt lagen bör finnas. När det gäller provtagningen som rör djursjukdomar berörs djurägarna när-

mast av den provtagning som behövs för att upprätthålla kontrollprogram och organisera obligatorisk hälsoövervakning. Statens veterinärmedicinska anstalt har förtecknat sju djursjukdomar som förekommer i landet eller misstänks förekomma här och för vilka kontrollprogram har upprättats eller bör upprättas. I den mån frivilliga kontrollprogram finns eller upprättas får provtagningen betydelse bara för de djurägare som står utanför kontrollen. Det kan förutsättas att provresultaten från den frivilliga kontrollen utan vidare kommer att ställas till Jordbruksverkets förfogande för att kunna läggas till grund för en prövning av rätten till tilläggsgarantier. Frivilliga kontrollprogram bör vidare kunna tillmätas samma värde som en till alla delar obligatorisk provtagning, eftersom djurägare som lämnar eller från början står utanför den frivilliga kontrollen får tåla att prov tas på deras djur med stöd av den föreslagna lagen.

Provtagning för att fastställa sjukdomsfrihet kan komma att gälla ett betydligt större antal sjukdomar, upp till ett 25-tal. Den provtagningen kommer i huvudsak att utföras i samband med slakt.

5.2 Djur som kan bli föremål för provtagning

Mitt förslag: Provtagning eller undersökning som rör djursjukdomar skall kunna avse djur, djurkroppar, mjölk som levereras till mejeri och annat material som regeringen eller Jordbruksverket eller Livsmedelsverket föreskriver.

Promemorians förslag: Provtagningen eller undersökningen föreslås kunna avse husdjur och andra djur än husdjur om de hålls i fångenskap, djurkroppar och mjölk.

Remissinstanserna: Flera remissinstanser föreslår från olika utgångspunkter en viss vidgning av lagens tillämpningsområde med avseende på objekten för provtagning och undersökning.

Skälen för mitt förslag: I promemorian föreslogs samma avgränsning som i djurskyddslagen när det gäller de djur som skall kunna bli föremål för provtagning eller undersökning. Jordbruksverket anser att epizootilagstiftningens avgränsning bör väljas, dvs. djur som kan överföra smittsamma djursjukdomar. Fiskeriverket och Fiskhälsan FH AB anser också att promemoriaförslaget innebär en alltför snäv avgränsning. Mot bakgrund av vad remissinstanserna anfört förordar jag att lagen får gälla provtagning eller undersökning på djur utan annan begränsning än den som följer av syftet med lagen. Med "djur" avses då såväl levande som döda djur.

Flera remissinstanser har påpekat att prov kan behöva tas också på annat material än djur, djurkroppar och mjölk. Som exempel nämns blod och andra kroppsvätskor. Jag anser att befogenhet bör ges regeringen och enligt regeringens bestämmande Jordbruksverket eller Livsmedelsverket att meddela föreskrifter om sådant provmaterial.

Mitt förslag: Med stöd av lagen skall föreskrifter kunna meddelas om skyldighet för den som föder upp djur att göra anmälan om sin verksamhet och om misstanke om djursjukdom samt att föra anteckningar om sin verksamhet. Föreskrifterna skall också kunna gälla vilka krav som från hygienisk synpunkt skall beaktas i djurhållningen.

Med stöd av lagen skall vidare kunna föreskrivas eller beslutas i enskilda fall att djur får säljas som livdjur eller flyttas från ett område till ett annat inom landet, endast om djuren är fria från viss sjukdom.

Promemorians förslag: Motsvarande förslag saknas i promemorian.

Skälen till mitt förslag: Som nämnts i det föregående kan det enligt EG:s direktiv beträffande vissa djurslag, för närvarande fisk och fjäderfå, komma i fråga att organisera en obligatorisk hälsoövervakning och därmed skapa möjlighet för tilläggsgarantier vid import. I sådan hälsoövervakning ingår inte bara krav på viss provtagning utan det fordras också att djurägaren i viss begränsad omfattning för journal över hälsoläget och att denne registrerar sin verksamhet vid en myndighet. När det gäller fjäderfå ställs också vissa krav i fråga om de hygieniska förhållandena i uppfödningen. Kraven förutsätts inte bli särskilt betungande för djurägarna. När det gäller de hygieniska kraven ställs hårdare krav inom det nationella kontrollprogrammet för salmonella. En skyldighet att göra anmälan om misstänkt djursjukdom skall också kunna åläggas den som föder upp djur. För att införliva EG:s regler krävs att föreskrifter kan meddelas i de nämnda avseendena. Ett bemyndigande för detta bör tas in i lagen.

EG:s bestämmelser om tilläggsgarantier är utformade så att de förutsätter att det land som gör anspråk på sådana garantier har möjlighet att tillämpa ett motsvarande garantisystem vad beträffar *handeln* med djur inom det egna landet. En i landet totalt sett låg förekomst av en viss sjukdom kan ge möjlighet till tilläggsgarantier i fråga om den sjukdomen vid import av djur. Den låga sjukdomsförekomsten kan bero på att sjukdomen bara finns i ett litet antal djurbesättningar. Med en handel utan begränsningar inom landet finns risk för att sjukdomen sprids till andra besättningar. För att dokumentera en fortsatt låg sjukdomsförekomst kan då krävas en mycket omfattande provtagning. Kan man emellertid hänvisa till att sjuka djur inte får säljas från de smittade besättningarna får man ett skydd mot smittspridning som drastiskt kan minska provtagningsbehovet. I lagen bör det därför tas in ett bemyndigande som gör det möjligt att i föreskriftsform eller genom enskilda beslut kräva frihet från viss sjukdom för att djur skall få säljas som livdjur, dvs. till annat än slakt, eller flyttas från ett område till ett annat inom landet.

Mitt förslag: Med stöd av lagen skall föreskrifter kunna meddelas om skyldighet för djurägare att betala ersättning för provtagning och undersökning enligt lagen.

Promemorians förslag: Motsvarande förslag saknas i promemorian.

Remissinstanserna: Skilda synpunkter framförs i frågan. Jordbruksverket påpekar att den provtagning som sker inom de frivilliga kontrollprogrammen bekostas av djurägarna. Enligt verket bör det klarläggas att detsamma skall gälla för besättningar som ansluts med tvång enligt bestämmelserna i den föreslagna lagen. Enligt Fiskhälsan FH AB bör provtagningen bekostas av djurägaren. Svenska jägareförbundet anser däremot att kostnaderna för den tvångsvisa provtagningen eller undersökningen inte bör belasta djurägaren eller annan rättsinnehavare.

Skälen för mitt förslag: I budgetpropositionen har 10 miljoner kronor anslagits för utveckling av sjukdomskontrollprogram och genomförande av sjukdomskontroller som krävs för att införa de krav som förväntas med anledning av EES-avtalet (prop. 1991/92:100 bil. 10 p. F 8). Medlen bör i första hand användas för den provtagning som syftar till att konstatera frihet från vissa allvarliga djursjukdomar. Provtagning inom kontrollprogram som upprättas med stöd av den föreslagna lagen bör däremot helt eller delvis bekostas av djurägaren. Detsamma bör gälla provtagning som sker som komplettering till kontrollprogram som upprättas frivilligt. Det som kan bli aktuellt är att under en övergångstid, på samma sätt som sker i fråga om de frivilliga kontrollprogrammen, med budgetmedel bekosta en del av provtagningen. I lagen bör därför tas in ett bemyndigande som gör det möjligt att meddela föreskrifter om djurägarens skyldighet att ersätta prov och undersökningar. Med stöd av bemyndigandet kan föreskrivas avgift också för de prov som tas för att kontrollera användningen av läkemedel.

6 Handelsgödsel

6.1 EG:s bestämmelser

Vad gäller handelsgödsel så omfattar EES-avtalet fyra huvuddirektiv, sju direktiv om ändringar i och kompletteringar av dessa direktiv, och dessutom ett större antal bilagor.

Bestämmelserna kan i sammanfattning sägas innebära följande.

Rådets direktiv om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om gödselmedel (direktiv 76/116/EEG) innehåller grundläggande bestämmelser om beteckning, definition, sammansättning, innehåll, förpackning och märkning av de viktigaste enkla och sammansatta gödselmedlen.

Gödselmedel som uppfyller bestämmelserna får säljas med märkningen "EEG-gödselmedel". Gödselmedel som inte uppfyller bestämmelserna får också säljas, dock inte med den angivna märkningen.

Kraven på viss sammansättning uttrycks genom fastställda minimihalter av näringsämnen i gödselmedlet.

Märkningsbestämmelserna innebär bl.a. krav på att gödselmedelstyp skall anges, halten av varje näringsämne skall deklarerats och uppgift om garanterad netto- eller bruttovikt skall lämnas. Märkningen eller etiketterna skall vara anbringade på en framträdande plats, vara tydligt läsbara och outplånliga.

Reglerna om förpackning av EEG-handelsgödsel innebär krav på att förpackningen skall vara försluten på ett sådant sätt eller med en sådan anordning att förslutningen eller själva förpackningen förstörs utan att kunna återställas när förpackningen öppnas.

I det ovan nämnda direktivet (76/116/EEG) föreskrivs officiell kontroll av EEG-gödselmedel för att säkerställa efterlevnaden av direktivet jämte dess bilagor. Genom kontrollen skall tillses att gödselmedel som saluförs som EEG-gödselmedel uppfyller de krav som gäller enligt bestämmelserna om gödselmedelskvalitet och sammansättning. Genom kommissionens direktiv (77/535/EEG) om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om provtagnings- och analysmetoder för gödselmedel jämte bilagor, ges närmare föreskrifter om hur provtagningen skall utföras och vilka analysmetoder som skall användas.

Med hänsyn till allmänhetens säkerhet och arbetarskyddet har ytterligare regler fastställts för enkla ammoniumnitratgödselmedel med hög kvävehalt (direktiv 80/876/EEG). Dessa bestämmelser innebär bl.a. att vissa oorganiska tillsatser som ökar medlets benägenhet att detonera inte får användas i gödselmedelsreceptet. Skärpta krav på förpackningen och transporten av ammoniumnitratgödselmedel ställs också.

På grund av de särskilda egenskaper som enkla ammoniumnitratgödselmedel med hög kvävehalt besitter, har det befunnits nödvändigt att fastställa särskilda regler för kontrollen av dessa gödselmedel. Dessutom regleras förfarandet vid bestämning av detonationssäkerheten hos enkla ammoniumnitratgödselmedel med hög kvävehalt (direktiv 87/94/EEG).

EEG:s direktiv har i princip inte till syfte att förebygga skador på människors hälsa eller på miljön. Syftet med regleringen är i stället att minska eller undanröja hinder för handeln med gödselmedel inom gemenskapen och att skydda konsumenterna mot oredlighet i handeln med gödselmedel.

6.2 Behovet av lagstiftning

Med undantag för lagen (1984:409) om avgift på gödselmedel saknas i Sverige, till skillnad från vad som gäller i många andra länder, en särskild lagstiftning på området. Detta innebär att dåliga produkter kan saluföras i Sverige utan några rättsliga påföljder. En förklaring till att svensk gödselmedelslagstiftning har kunnat undvaras är att den svenska gödselmedelsmark-

naden överlag präglats av seriösa och medvetna företag. Det har mer eller mindre ansetts som självklart att gödselmedlet skall ha goda fysikaliska egenskaper, att utlovad halt av växtnäringssämne hålls samt att märkningen är tydlig och korrekt.

Införlivandet av de inledningsvis nämnda direktiven i svensk rätt kräver ny lagstiftning. Som har anförts i regeringens proposition 1991/92:170 om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet finns inte inom Jordbruksdepartementets verksamhetsområde någon lagstiftning i vilken de nu aktuella direktiven lämpligen skulle kunna införlivas. Med hänsyn till direktivens huvudsyfte, nämligen att främja redlighet i handeln, är inte heller lagen om kemiska produkter, som ju är en lagstiftning för skydd av hälsan och miljön, lämplig.

Med den ökade rörlighet av produkter som sannolikt blir följden av ett EES-avtal och i förlängningen av ett EG-medlemskap torde en särskild lag om EEG-handelsgödsel fylla en viktig funktion både utifrån användarperspektiv och utifrån miljöperspektiv. Lantbrukarna garanteras då de köper gödselmedel som är märkta med "EEG-gödselmedel" att medlet är av viss beskaffenhet.

Öppnade gränser skulle också kunna leda till att det i Sverige kommer att saluhållas gödselmedel med t.ex. höga halter av tungmetaller. I samband med att en särskild lag om EEG-handelsgödsel införs bör föreskrifter också meddelas om ett gränsvärde för den mängd kadmium som skall få finnas i gödselmedel. Jag återkommer till detta nedan.

En tillämpning av EG:s gödselmedelsdirektiv i Sverige innebär inte några stora förändringar av de "oskrivna lagar" eller kontrakterade leveransvillkor som förekommer vid handel med gödselmedel. Huvudleverantörerna av gödselmedel i Sverige följer till stor del redan EG:s regler vad avser provtagning, analys och garanti för växtnäringshalt. Det bör därför inte vara några problem för branschen att anpassa sig till en ny reglering.

Det finns i dag endast en svensk gödselmedelstillverkare och ett fåtal större importörer som tillsammans förfogar över större delen av gödselmedelsmarknaden. Dessa är registrerade hos Statens jordbruksverk för att prisregleringsavgifter och miljöavgifter skall kunna beräknas. Dessutom finns ca 100 mindre aktörer som inte är registrerade hos Jordbruksverket.

6.3 Utformningen av svenska regler

Mitt förslag: EG-reglerna om handelsgödsel införlivas med svensk rätt genom föreskrifter som meddelas av regeringen eller av den myndighet som regeringen bestämmer. De bemyndiganden för regeringen som behövs meddelas i en särskild lag.

Promemorians förslag: Frågan berörs inte i promemorian.

Skälen för mitt förslag: Direktiven om gödselmedel innefattar sådana åligganden för enskilda som enligt 8 kap. 3 § regeringsformen skall meddelas genom lag.

Regleringen i gödselmedelsdirektiven är detaljerad och i stor utsträckning av teknisk karaktär. Det kan därför visa sig nödvändigt att efter hand justera föreskrifterna med hänsyn till den vetenskapliga och tekniska utvecklingen. Föreskriftsrätten bör därför så långt det är möjligt delegeras till regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

En lämplig ordning är alltså att lagstiftningen utformas som en bemyndigandelag, genom vilken regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer ges rätt att meddela föreskrifter om vilka villkor som skall uppfyllas för att handelsgödsel skall få marknadsföras under beteckningen EEG-handelsgödsel.

För att underlätta tillsynen bör den som marknadsför handelsgödsel vara skyldig att göra anmälan om sin verksamhet till Jordbruksverket. Befogenheten att meddela föreskrifter om sådan anmälningsskyldighet bör kunna delegeras till Jordbruksverket, liksom föreskriftsrätten i fråga om provtagning och kontroll samt analysmetoder när det gäller EEG-handelsgödsel.

6.4 Tillsyn

Mitt förslag: Jordbruksverket bör ha hand om tillsynen över att föreskrifterna följs. Jordbruksverket får överlåta åt länsstyrelsen att utöva viss tillsyn inom länet.

Promemorians förslag: Frågan berörs inte i promemorian.

Skälen för mitt förslag: Direktiven om gödselmedel förutsätter att det finns en officiell kontroll av EEG-gödselmedel. Enligt min mening bör Statens jordbruksverk få tillsynsansvaret enligt den föreslagna lagen. Även om den förutsatta tillsynen i viss utsträckning ligger utanför Jordbruksverkets nuvarande arbetsfält, bör det enligt min bedömning inte föreligga några problem för verket att snabbt bygga upp den kompetens som erfordras. Enligt vad jag har inhämtat finns för övrigt redan en viss kompetens på området hos Jordbruksverkets växtskyddsmyndighet. Någon regional tillsynsmyndighet behövs inte enligt min mening. Vissa möjligheter att anordna regional tillsyn bör dock tillskapas. Jag anser inte att det finns anledning att belasta kommunerna med nya uppgifter. I stället bör Jordbruksverket få möjlighet att överlåta viss tillsyn på regional nivå på länsstyrelserna.

Mitt förslag: Kostnaden för kontrollen av EEG-handelsgödsel skall uttas genom avgifter.

Promemorians förslag: Frågan berörs inte i promemorian.

Skälen för mitt förslag: Enligt min mening bör kostnaden för kontrollen av EEG-handelsgödsel finansieras genom avgifter. Jag kommer i det följande att föreslå att Jordbruksverket ges tillsynsansvaret för kadmiuminnehållet i handelsgödsel. Även den tillsynen bör bekostas med avgifter. Bemyndigande för ett sådant avgiftsuttag finns i lagen (1985:426) om kemiska produkter. När det gäller utformningen av ett avgiftssystem kan olika modeller övervägas. Styrande för utformningen är var i hanteringen av handelsgödseln kontrollen bör ske. Bör den ske så nära konsumenten som möjligt eller bör den förläggas till ett tidigare skede i hanteringen. En annan fråga är vad avgiften bör omfatta. Viktigt är enligt min mening att avgifterna bör vara enkla att hantera och bör kunna beräknas på ett enkelt och rättvist sätt. I fråga om den närmare utformningen av systemet anser jag det lämpligt att den sker efter mönster av det system som tillämpas när det gäller kontrollen av djurfoder. Enligt det systemet betalar tillverkare och importörer dels en grundavgift, dels en kvantitetsberoende avgift som tillsammans motsvarar kostnaden för själva foderkontrollen. Analyskostnaderna däremot betalas från fall till fall av den vars foder kontrolleras direkt till den institution som utfört analysen. På motsvarande sätt anser jag att avgiftsskyldigheten när det gäller kontrollen av handelsgödsel bör ligga på den som yrkesmässigt tillverkar handelsgödsel. Vidare bör vid import av handelsgödsel importören vara avgiftsskyldig. Jag avser att i ett senare sammanhang föreslå regeringen att Jordbruksverket ges i uppdrag att meddela närmare föreskrifter för avgiftssystemet.

6.6 Införande av gränsvärde för kadmium i handelsgödsel

Min bedömning: Ett gränsvärde för kadmium i handelsgödsel införs den 1 januari 1993.

Utredningens förslag: Överensstämmer i princip med mitt ställningstagande såvitt nu är i fråga.

Remissinstanserna: Flera remissinstanser anser att effekten av förslaget när det gäller att nedbringa kadmiumhalterna är dåligt utredd och att ett införande av gränsvärden inte nämnvärt kommer att nedbringa dagens tillförselnivåer.

Skälen för mitt förslag: Kadmium är ett dokumenterat hälsofarligt ämne, men någon akut risk för folkhälsan föreligger inte med nuvarande svens-

ka nivåer. Samtidigt finns det studier som visar att negativa hälsoeffekter kan uppstå på lägre nivåer än vad man tidigare haft anledning att räkna med. Slutmålet måste därför vara att minska kadmiumhalterna i marken till garanterat ofarliga nivåer. Detta gäller såväl handelsgödsel, som står för knappt hälften av kadmiumtillförseln till åkrarna, som andra källor för kadmium.

Mängden av kadmium som tillförs genom handelsgödsel har under de senaste 20 åren minskat kraftigt. Ett skäl till detta är att den totala användningen av handelsgödsel har minskat. Ett annat skäl är att lantbruksnäringen själv har agerat för att sänka halterna av kadmium. Detta har skett frivilligt och har inneburit att kadmiumtillförseln har sjunkit från ca 3,3 g kadmium per hektar år 1970 till ca 0,6 g kadmium per hektar år 1991. En på detta sätt frivillig minskning av kadmiumtillförseln är naturligtvis mycket positiv.

EES-avtalet medger nationella särbestämmelser för kadmium i handelsgödsel om sådana redan finns i respektive lands nationella lagstiftning när EES-avtalet träder i kraft. Som styrmedel är både miljöavgift och gränsvärde möjliga. Sverige har ansökt om medlemskap i EG och detta innebär att ett införande av en miljöavgift enligt min bedömning blir komplicerat. Regeringen har tidigare i år i såväl budgetpropositionen (1991/92:100 bil. 1.5) som i kompletteringspropositionen (1991/92:150 bilaga I:12) framhållit att nya miljöskatter eller avgifter i Sverige måste utformas så att de inte kräver gränskontroll eller på annat sätt stör varuhandeln enligt EG:s regler. Det är enligt min bedömning svårt att se hur en miljöavgift på kadmium skulle kunna ges en sådan utformning.

Sveriges åtgärder för att begränsa halterna av kadmium i handelsgödsel bör därför få formen av ett gränsvärde för högsta tillåtna halt kadmium per ton fosfor. Såväl Finland, Norge, Schweiz som Danmark har relativt nyligen infört sådana gränsvärden. Dessa gränsvärden varierar mellan 50–150 g kadmium per ton fosfor. Finland har med hänsyn till naturliga tillgångar av lågkadmiumhaltig apatit haft möjlighet att införa ett så lågt gränsvärde som 50 g kadmium per ton fosfor.

Jag anser att Sverige från och med den 1 januari 1993 bör införa ett gränsvärde på 100 g kadmium per ton fosfor och jag kommer senare i höst att föreslå regeringen detta. Ett sådant gränsvärde kommer framför allt att eliminera riskerna för att Sverige blir ett dumpningland för gödselmedel med höga kadmiumhalter, vilket det finns en ökad risk för i takt med att fler EFTA- och EG-länder inför gränsvärden. Ett gränsvärde tillsammans med det frivilliga arbetet som bedrivs för att nedbringa kadmiumhalterna anser jag skall kunna leda till att halterna av kadmium i gödselmedel ytterligare minskas. Jag vill i detta sammanhang också framhålla att det är väsentligt att Sverige agerar kraftfullt internationellt för att få till stånd lägre kadmiumhalter. I samband med att EES-avtalet i denna del skall förhandlas om år 1995 anser jag att en utvärdering skall göras över hur kadmiumhalterna har utvecklats. I det sammanhanget bör också prövas om ytterligare styrmedel kan anses nödvändiga.

Föreskrifter om ett gränsvärde för kadmium i handelsgödsel bör meddelas med stöd av lagen (1985:426) om kemiska produkter. Tillsynen över att före-

skrifterna följs bör – på samma sätt som i fråga om EEG-handelsgödsel – handhas av Jordbruksverket. Vad jag nu har anfört föranleder föreskrifter med stöd av lagen om kemiska produkter. Förslag i det avseendet kommer att föreläggas regeringen i ett senare sammanhang. Jag har i den här frågan samrått med Chefen för Miljö- och naturresursdepartementet.

7 Ikraftträdande

Den nya lagstiftningen och de förslag till ändringar i befintlig lagstiftning som jag föreslår i denna lagrådsremiss är i huvudsak föranledda av EES-avtalet och bör därför träda i kraft vid samma tidpunkt som avtalet.

Det kan inte uteslutas att EES-avtalet kommer att träda i kraft senare än den 1 januari 1993. Regeringen bör därför bemyndigas att bestämma när de föreslagna lagarna och lagändringarna bör träda i kraft.

8 Upprättade lagförslag

I enlighet med vad jag nu har anfört har inom Jordbruksdepartementet upprättats förslag till

1. lag om ändring i livsmedelslagen (1971:511),
2. lag om ändring i lagen (1985:295) om foder,
3. lag om ändring i utsädeslagen (1976:298),
4. lag om provtagning på djur,
5. lag om EEG-handelsgödsel,
6. lag om ändring i lagen (1984:151) om punktskatter och prisregleringsavgifter.

Lagförslaget under 6 har upprättats i samråd med chefen för Finansdepartementet.

Förslagen bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 3*.

9 Specialmotivering

9.1 Lag om ändring i livsmedelslagen (1971:511)

1 §

Hänvisningen i 1 § 1 till läkemedelsförordningen har konsekvensändrats som en följd av den nya läkemedelslagen.

I paragrafen definieras vissa för livsmedelslagstiftningen centrala begrepp, bl.a. begreppet färdigförpackat livsmedel. Definitionen av detta begrepp i EG:s ramdirektiv om märkning (79/112/EEG) avviker från den som finns i livsmedelslagen. Härtill kommer att detta begrepp definieras på andra sätt i vissa andra direktiv. Definitionen bör med hänsyn till detta utmönstras ur la-

13 §

Paragrafen innehåller i dess nuvarande lydelse en uppräknig av de uppgifter som ett färdigförpackat livsmedel skall vara märkt med när livsmedlet saluhålls. Den innehåller också bemyndiganden för regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer att begränsa märkningsskyldigheten enligt bestämmelsen eller att utvidga denna på så sätt att märkning kan föreskrivas även i andra fall än beträffande färdigförpackade livsmedel. I den föreslagna lydelsen innehåller paragrafen endast ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om märkning av livsmedel. Motiven för paragrafen har redovisats i avsnitt 2.3.

14 §

Paragrafen har upphävts. Motivet för detta har redovisats i den allmänna motiveringen i avsnitt 2.3.

16 §

Punkten 4 i 16 § har följändrats som en konsekvens av ändringen i 13 §. Dessutom har bestämmelsen om saluförbud för livsmedel som märkts med hållbarhetstid och vilken tid löpt ut förts över från 18 § som föreslås upphävd. Bestämmelsen bildar en ny punkt 5. Därutöver har paragrafen moderniserats något i språkligt avseende.

18 §

Paragrafen har upphävts. Med hänsyn till att EG:s ramdirektiv om märkning förutsätter att uppgift om hållbarhetstid kan lämnas även beträffande annat livsmedel än färdigförpackat har paragrafens bestämmelse om saluförbud förts över till 16 § som gäller livsmedel i allmänhet. Paragrafens bestämmelser om förbud mot ommärkning och omförpackning bör tas in i Livsmedelsverkets föreskrifter.

20 §

Det nuvarande tillståndskravet i paragrafen har ersatts av ett bemyndigande för regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om saluhållande av livsmedel för särskilda näringsändamål. Bemyndigandet omfattar också föreskrifter om naturliga mineralvatten. Motivet för ändringarna har redovisats i avsnitt 2.5.

30 §

I 30 § har punkterna 1—4 ändrats som en följd av ändringarna i 13 och 20 §§. Ändringarna i punkten 1 föranleds av att 14 och 18 §§ upphävs. Ändringen i punkt 2 är en följd av att 20 § utformats som ett bemyndigande. Ändringen i punkt 3 innebär att endast hänvisningen till föreskrifter som meddelas

med stöd av 13 § kvarstår, eftersom 13 § inte längre innehåller några materiella bestämmelser om märkning. Ändringen i punkt 4 slutligen innebär att hänvisningen till 20 § andra stycket har tagits bort.

9.2 Lag om ändring i lagen (1985:295) om foder

1 §

Hänvisningen till läkemedelsförordningen i 1 § andra stycket har konsekvensändrats som en följd av den nya läkemedelslagen.

2 §

Enligt paragrafen i dess nuvarande lydelse gäller foderlagen foder och fodertillsatser avsedda för hästar, renar, nötkreatur, fjäderfä, pälsdjur, hundar, katter och odlad fisk. Den föreslagna ändringen innebär att tillämpningsområdet vidgas till att gälla alla djur som omfattas av djurskyddslagens bestämmelser, dvs. dels husdjur, dels andra kategorier av djur under förutsättning att de hålls i fångenskap.

Med husdjur avses enligt förarbetena till djurskyddslagen närmast sådana djur som ständigt lever under människans vård och av människan används för bestämda ändamål. Som exempel nämns sällskapsdjur som hund och katt, djur som används i jordbruket för bl.a. produktion av kött och mjölk samt ren (prop. 1987/88:93 s. 49).

Till djur som hålls i fångenskap hör vissa husdjur men också djur som hålls i hägn eller instängda på det sätt som gäller i fråga om fiskodlingar. Till djur i fångenskap räknas även djur som hålls i mycket stora vilthägn (prop. 1987/88:93 s. 50).

3 §

I paragrafen har det tillägget gjorts att foder inte får ha en sådan sammansättning eller beskaffenhet i övrigt att det kan antas att det "har skadlig inverkan på miljön".

Som nämnts i den allmänna motiveringen gäller enligt EG:s regler att en tillsats inte får godkännas om den har skadlig effekt på miljön. I fortsättningen kommer bara tillsatser godkända av EG att få användas och därmed kommer vi i och för sig att uppfylla EG:s miljökrav utan någon särskild lagändring. Tillägget kan ändå vara motiverat för att markera att våra krav på foder också i det här avseendet överensstämmer med EG:s.

3 a §

Förbudet mot att använda fodermjöl och andra varor som framställts av bl.a. självdöda djur föreslås förtydligat till att gälla också hela eller delar av sådana djur.

Den föreslagna ändringen, som också innebär att det i paragrafen införs undantagsbestämmelser i två nya stycken, har närmare kommenterats i den allmänna motiveringen.

4 §

Paragrafen föreslås ändrad så att befogenheten att meddela föreskrifter om foder som tillsatts antibiotika eller kemoterapeutika vidgas. I fortsättningen skall regeringen eller, efter bemyndigande av regeringen, Jordbruksverket kunna meddela föreskrifter inte bara om användningen av sådant foder utan också för importen, tillverkningen, försäljningen och hanteringen i övrigt. När det i övrigt är fråga om läkemedel som tillförs foder på olika sätt ankommer det på Läkemedelsverket att meddela motsvarande föreskrifter med stöd av läkemedelslagstiftningen.

Ändringen i paragrafens första stycke har gjorts för att markera att begreppen "antibiotika" och "kemoterapeutika" inte ersätter varandra. Bestämmelsen har också anpassats till det uttryckssätt som används i den nya läkemedelslagen (1992:859).

5 §

Som framgår av den allmänna motiveringen får bara sådana fodertillsatser som är förenliga med EES-avtalet användas i fortsättningen. Genom den ändring som föreslås anpassas bestämmelserna i paragrafen till en sådan ordning. Som framgår av den allmänna motiveringen omfattar paragrafens begrepp "fodertillsats" varor eller ämnen som inom EG betecknas antingen som fodertillsats eller s.k. särskild produkt.

6 §

Paragrafen föreslås ändrad för att åstadkomma en anpassning till EG:s terminologi och för att klargöra att föreskrifter kan meddelas också om hur märkning och andra uppgifter som lämnas vid överlåtelse av foder skall vara utformade.

12 §

Den föreslagna ändringen i 12 § gör det möjligt för Jordbruksverket att överlämna tillsynsuppgifter också till andra myndigheter än länsstyrelsen.

15 och 17 §§

Ändringen i 15 § gör det möjligt för en tillsynsmyndighet att ta hand om foder som uppenbart är avsett att användas i strid mot förbudet att använda självdöda djur eller sjukligt förändrade delar av slaktade djur eller produkter av sådana djur som foder. Genom ändringen i 17 § kommer även straffbestämmelserna att omfatta användningen av sådant foder.

19 §

Bestämmelserna om överklagande av beslut har ändrats som en följd av att bestämmelser har införts om undantag från förbudet att använda självdöda djur som foder och med hänsyn till att Jordbruksverket inte längre skall godkänna tillsatser. Även ändringarna i tillsynsbestämmelserna har föranlett en ändring i paragrafen.

1 §

Ändringen i paragrafen innebär endast att ordet "statsplombering" och "plombering" i punkten 2 bytts ut mot orden "certifiering" resp. "försegling" samt att en mindre språklig justering gjorts.

2 §

Paragrafens innehåll har anpassats till vad som gäller inom EG. Sålunda har begreppet "överlämnande till annan" bytts ut mot begreppet "släppa ut på marknaden". Den marknad som här avses är den marknad som innefattar det europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Vidare har ordet "statsplombering" som förekommer både i paragrafens första och andra stycke bytts ut mot det inom EG använda begreppet "certifiering". Härtill kommer att bemyndigandet för regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om krav eller villkor på utsäde som är avsett för export har utmönstrats.

3 §

I paragrafens första stycke har begreppen "statsplomberas" och "överlämnas till annan" bytts ut mot begreppen "certifieras" resp. "släppas ut på marknaden". I bestämmelsen i dess föreslagna lydelse anges att regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att utsäde av visst slag, som inte behöver certifieras enligt gällande regler, får släppas ut på marknaden endast om utsädet är försett med eller åtföljs av s.k. kvalitetsdeklaration.

För att tillsyn skall kunna ske av att reglerna om kvalitetsdeklaration följs föreskrivs i paragrafens andra stycke att en tillsynsmyndighet som utses av regeringen har rätt att få tillträde till lokaler och andra utrymmen och att där ta prov. Enligt bestämmelsens nuvarande lydelse saknas motsvarande möjlighet att tillse att föreskrifterna om statsplombering följs. En sådan möjlighet bör införas. Paragrafens andra stycke har utformats med beaktande av detta. Med stöd av bestämmelsen har tillsynsmyndigheten rätt till tillträde även till lokaler och utrymmen där s.k. legorensning äger rum. Slutligen har vissa språkliga justeringar gjorts i paragrafens andra och tredje stycke.

4 §

Nuvarande 4 § som endast innehåller bestämmelser om växtförädlingsavgift har ersatts av en helt ny bestämmelse om anmälningsplikt för den som yrkesmässigt förpackar eller bedriver handel med köksväxtutsäde. En sådan anmälan syftar till att underlätta kontrollen av att endast certifierat köksväxtutsäde säljs.

6 §

Paragrafen har upphävts.

7 §

Ändringarna innebär dels att första, fjärde och femte styckena har upphävts som en konsekvens av att växtförädlingsavgiften tas bort, dels att andra och tredje styckena konsekvensändras av samma anledning.

8 §

Även i 8 § tredje stycket finns en bestämmelse om växtförädlingsavgift som utmönstras. I övrigt har några smärre språkliga justeringar gjorts.

9.4 Lag om provtagning på djur

1 §

När det gäller den provtagning eller undersökning som syftar till att kartlägga hälsoläget kommer de befogenheter som lagen ger främst att användas med avseende på dels de epizootiska sjukdomarna, dvs. de sjukdomar som finns uppräknade i epizootiförordningen (1980:371), dels andra smittfarliga djursjukdomar som är anmälningspliktiga enligt Lantbruksstyrelsens kungörelse (LSFS 1983:41) om anmälningspliktiga sjukdomar m.m.

2 §

I fråga om vissa av de aktuella sjukdomarna kan det finnas anledning att i föreskrifter generellt besluta om provtagning och undersökning. Det får då också i föreskriftsform anges i vilken omfattning och på vilket sätt verksamheten får bedrivas. I vissa fall kan emellertid undersökningsbehovet vara sådant att det ligger närmare till hands att i ett förvaltningsbeslut förordna om den provtagning eller undersökning som behöver göras. Det sagda gäller också om den provtagning eller undersökning som tar sikte på att kontrollera läkemedelsanvändningen vid djuruppfödning.

3 §

Av skäl som redovisats i den allmänna motiveringen har i paragrafen angivits att provtagningen eller undersökningen kan avse djur utan någon närmare avgränsning till vissa djurslag. Aktuella för provtagning är av naturliga skäl främst djur som används i animalieproduktionen eller i övrigt för produktion av livsmedel. Dit hör då också fiskar, kräftdjur och blötdjur. Provtagning kommer att ske på levande djur men kan också komma att ske på djur som självdött eller avlivats. Bemyndigandet att föreskriva om provtagning på annat material än djur, djurkroppar och mjölk har kommenterats i den allmänna motiveringen.

Det skall ankomma på regeringen eller, efter bemyndigande av regeringen, Jordbruksverket eller Livsmedelsverket att bestämma vem som skall utföra provtagningen eller undersökningen. Utöver veterinärer kan som provtagare komma att anlitas t.ex. besiktningsassistenter vid slakterierna eller personer som är verksamma inom husdjurskontrollen.

Det är angeläget att provtagningen och undersökningen görs på ett sådant sätt att den så litet som möjligt inkräktar på annan verksamhet. En erinran om detta har tagits in i lagen främst med tanke på vikten av att prover och undersökningar i slakterier och mejerier genomförs med beaktande av att produktionen där inte skall störas. Efter påpekande av Jordbruksverket har bestämmelsen modifierats i förhållande till promemoriaförslaget. Det krav som ställs är att provtagningen eller undersökningen skall innebära så små olägenheter som möjligt.

4 §

Paragrafens första stycke innehåller ett bemyndigande för föreskrifter om olika krav som måste vara uppfyllda om en obligatorisk hälsoövervakning organiseras. Andra stycket upptar ett bemyndigande för föreskrifter eller enskilda beslut om att djur får säljas till annat än slakt eller flyttas från ett område till ett annat inom landet, endast om djuren är fria från viss sjukdom. Behovet av föreskrifterna har kommenterats i den allmänna motiveringen, avsnitt 5.3.

5 §

Paragrafen innehåller ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om skyldighet för djurägare att betala ersättning för provtagning och undersökning. Befogenheten att meddela sådana föreskrifter får regeringen överlåta till Jordbruksverket och Livsmedelsverket. I den allmänna motiveringen har angivits i vilka avseenden det kan bli aktuellt att ta ut ersättning.

6 §

Rätten att ta prover och genomföra undersökningar måste också innefatta en befogenhet att få tillträde till bl.a. djurstallar, slakterier och mejerier. I paragrafens första stycke finns en bestämmelse om detta. I ett andra stycke finns en bestämmelse om skyldighet för djurägare att tillhandahålla det biträde som behövs för att provtagningen eller undersökningen skall kunna genomföras. I kravet enligt 3 § tredje stycket att en provtagning eller undersökning skall genomföras på ett sätt som innebär så små olägenheter som möjligt får anses ingå också att anspråken på djurägarens medverkan anpassas efter omständigheterna.

7 §

I paragrafen föreskrivs bötesstraff för den djurägare som inte uppfyller skyldigheten att tillhandahålla biträde vid provtagning eller undersökning. Påföljdsbestämmelsen blir knappast aktuell i andra fall än när en djurägare nonchalerar eller av tredska motsätter sig att medverka i rimlig omfattning.

8 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om hur beslut enligt lagen får överklagas. Besluten rör näringsverksamhet. Med hänsyn till de krav som ställs enligt Europakonventionen om mänskliga rättigheter och grundläggande friheter bör

det därför finnas möjlighet att överklaga besluten till domstol. I paragrafen föreslås att överklagande skall få ske till kammarrätt. Det kan bli aktuellt att senare ändra instansordningen med hänsyn till att domstolsutredningen i betänkandet (SOU 1991:106) Domstolarna inför 2 000-talet har föreslagit att den första domstolsprövningen av i princip alla förvaltningsbeslut skall ske i länsrätt.

9.5 Lag om EEG-handelsgödsel

1 §

I paragrafen anges lagens tillämpningsområde vara marknadsföring av handelsgödsel under särskild beteckning. I lagen används begreppet handelsgödsel som får anses vara en allmänt vedertagen beteckning på varor av det slag som kan hänföras till följande tulltaxenummer i tulltaxelagen (1987:1068): 25.10, 28.08, 28.09, 28.14, 28.34, 28.35 och 31.02–31.05.

2 §

Paragrafen ger stöd för ett införlivande av EG:s rättsakter om EEG-gödselmedel. Innebörden av en sådan märkning har redovisats i den allmänna motiveringen.

3 §

Med stöd av paragrafen kan föreskrivas anmälningsskyldighet för den som marknadsför handelsgödsel. Syftet med en sådan föreskrift är att kontrollen av lagstiftningen skall underlättas.

4 §

Jordbruksverket bör ha huvudansvaret för tillsynen med möjlighet att överlåta viss tillsyn till länsstyrelserna. Tillsynen bör kunna organiseras på ungefär samma sätt som den tillsyn som utövas enligt lagen (1985:295) om foder.

5 §

Med stöd av paragrafen kan en tillsynsmyndighet få tillträde till områden, lokaler och andra utrymmen där handelsgödsel hanteras. Det kan förutsättas att provtagning och annan undersökning väsentligen kommer att ske i anläggningar för tillverkning och i lagerutrymmen. Till sådana lokaler får då också räknas utrymmen där råvaror till handelsgödsel förvaras.

6 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om att en tillsynsmyndighet får meddela de förelägganden eller förbud som behövs för att lagen eller med stöd av lagen meddelade föreskrifter skall efterlevas. Det kan t.ex. bli fråga om att förbjuda försäljning under EEG-beteckning därför att gödselmedlet i fråga inte fyller kraven för en sådan märkning.

7 §

Enligt paragrafen skall kontrollen av EEG-gödselmedel ske enligt de metoder som regeringen eller, efter bemyndigande av regeringen, Jordbruksverket föreskriver. Som framgår av redovisningen i den allmänna motiveringen innehåller EG:s direktiv detaljerade föreskrifter om hur kontrollen skall gå till. Ett införlivande av direktiven i den delen kan ske genom föreskrifter av det slag som förutsätts i paragrafen.

8 §

I paragrafen finns ett bemyndigande för föreskrifter om avgifter för den kontroll som utövas enligt lagen eller enligt föreskrifter som meddelas med stöd av lagen. Motiven för bestämmelsen har redovisats i den allmänna motiveringen.

9 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om bötespåföljd för den som bryter mot lagen eller mot föreskrifter som meddelats med stöd av lagen. Det gäller den som underlåter att göra anmälan enligt föreskrifter som meddelas med stöd av 3 § och den som använder sig av EEG-märket utan att uppfylla föreskrivna villkor.

10 §

I paragrafen finns bestämmelser om hur beslut enligt lagen får överklagas. Vad som anförts i anslutning till 8 § förslaget till lag om provtagning på djur har giltighet också med avseende på förevarande paragraf.

10 Hemställan

Jag hemställer att Lagrådets yttrande inhämtas över förslagen till

1. lag om ändring i livsmedelslagen (1971:511),
2. lag om ändring i lagen (1985:295) om foder,
3. lag om ändring i utsädeslagen (1976:298),
4. lag om provtagning på djur,
5. lag om EEG-handelsgödsel,
6. lag om ändring i lagen (1984:151) om punktskatter och prisregleringsavgifter.

11 Beslut

Regeringen beslutar i enlighet med föredragandens hemställan.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 1992-11-02

Närvarande: f.d. justitierådet Böret Palm, justitierådet Lars Å. Beckman, regeringsrådet Sigvard Holstad.

Enligt protokoll vid regeringssammanträde den 1 oktober 1992 har regeringen på hemställan av statsrådet Karl Erik Olsson beslutat inhämta lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i livsmedelslagen (1971:511),
2. lag om ändring i lagen (1985:295) om foder,
3. lag om ändring i utsädeslagen (1976:298),
4. lag om provtagning på djur,
5. lag om EEG-handelsgödsel,
6. lag om ändring i lagen (1984:151) om punktskatter och prisregleringsavgifter.

Förslagen har inför lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Kerstin Nyberg.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Inledning

I lagrådsremissen behandlas ett antal s.k. produktorienterade lagar som till följd av EES-avtalet måste anpassas till vissa EG-direktiv. Med hänsyn bl.a. till den mängd mycket detaljerade bestämmelser det måste bli fråga om när det gäller kravspecifikation i olika hänseenden har genomgående i dessa fall valts lösningen att i respektive lag ta upp ett generellt bemyndigande för regeringen eller en myndighet att meddela bestämmelserna och därvid förutsätta en delegation till myndighetsnivå. Det måste med en sådan ordning bli svårare för konsumenterna att påverka innehållet än om bestämmelserna getts formen av en lag eller i vart fall en förordning av regeringen. Flera av de nya reglerna måste anses vara av stor betydelse från hälso- och säkerhetssynpunkt och bl.a. reglerna om märkning av livsmedel har väckt uppmärksamhet i den allmänna debatten. Med hänsyn till den bundenhet till detaljbestämmelserna i direktiven som föreligger synes emellertid utrymmet för påverkan i dessa fall bli i huvudsak begränsat till val av alternativ i vissa tolkningsfrågor. Förslaget måste ses som en nödvändig följd av att EES-avtalet antas och den valda konstitutionella nivån får enligt lagrådets mening godtas.

27 §

Enligt lagförslaget upphävs 18 §. Som en följd härav bör förutom 30 § även 27 § ändras. Lagrådet förordar att i 27 § första stycket hänvisningen till "16–18 §§" byts ut mot "16 och 17 §§."

Förslaget till lag om ändring i lagen (1985:295) om foder

3 a §

I paragrafens första stycke föreskrivs att som foder till andra djur än pälsdjur inte får användas hela eller delar av djur som självdött eller som avlivats eller sjukligt förändrade delar av slaktade djur. Av motiveringen (s. 32) framgår att med uttrycket "avlivats" avses djur som "avlivats utan efterföljande uppslaktning". Denna innebörd av "avlivats" måste komma till uttryck i lagtexten.

Lagrådet föreslår med hänsyn härtill och med vissa redaktionella ändringar att 3 a § första stycket får följande lydelse:

"Som foder till andra djur än pälsdjur får inte användas djur som självdött eller som avlivats men inte slaktats upp. Detsamma gäller delar av sådana djur och sjukligt förändrade delar av slaktade djur. Vad som sägs om foder gäller också fodermjöl och annan vara som framställts av sådana djur eller djurdelar."

5 §

De bemyndiganden som föreslås i skilda lagförslag i remissen får anses ha konstitutionellt stöd i 8 kap. 7 och 11 §§ regeringsformen. Innehållet i de föreskrifter som skall kunna meddelas med stöd av bemyndigandena är bestämt genom de EG-direktiv som redovisats i motivuttalandena. Endast i förevarande paragraf har anknytningen till EES-avtalet och därmed till EG-direktiven direkt utsagts i lagbestämmelsen. Lagrådet anser att skäl kan anföras för en sådan precisering, som emellertid då bör göras genomgående i lagförslagen. Lagrådet förordar emellertid att den i paragrafen angivna hänvisningen till EES-avtalet får utgå. Paragrafen bör då få följande lydelse:

"Som fodertillsats får användas endast sådana varor och ämnen som är förtecknade i föreskrifter som meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, av Jordbruksverket."

Förslaget till lag om ändring i utsädeslagen (1976:298)

3 §

Bestämmelserna i andra och tredje styckena bör på grund av sitt innehåll lämpligen brytas ut till en särskild paragraf, betecknad 3 a §.

Skyldigheten att lämna tillträde etc. har sin motsvarighet i andra lagar som behandlas i lagrådsremissen (se t.ex. livsmedelslagen och lagen om foder) men har där förenats bl.a. med en regel om möjlighet för tillsynsmyndigheten

att meddela vitesföreläggande. Lagrådet föreslår att i den angivna 3 a § tas in ett tredje stycke av följande lydelse: Prop. 1992/93:119

”Tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden som behövs för att bestämmelserna i första stycket skall efterlevas. Förelägganden kan förenas med vite.”

8 §

Om Lagrådets förslag i anslutning till 3 § i det remitterade förslaget godtas skall hänvisningarna i första och andra styckena av förevarande paragraf till 3 § första stycket i stället avse 3 §.

Den anmälningsskyldighet som skall kunna föreskrivas med stöd av 4 § i föreslagen lydelse har lämnats utan sanktion i förslaget. Till första stycket i förevarande paragraf synes böra fogas följande mening:

”Till samma straff döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet åsidosätter anmälningsskyldighet som föreskrivits med stöd av 4 §.”

Överklagande

Den bestämmelse Lagrådet har föreslagit om föreläggande i en ny 3 a § bör föranleda att en rätt till överklagande införs. Lagrådet föreslår en ny 9 § med följande lydelse:

”Tillsynsmyndighetens beslut enligt 3 a § andra stycket får överklagas hos Kammarrätten.”

Lagen (1992:000) om provtagning på djur

I lagförslaget ges regeringen med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen ett flertal bemyndiganden att meddela föreskrifter om provtagning m.m. Vidare ges regeringen med stöd av 8 kap. 11 § regeringsformen möjlighet att vidaredelegera denna normgivningsbefogenhet till underlydande myndigheter. I några fall (4 och 5 §§) har det överlämnats till regeringen att bestämma vilken myndighet som skall kunna meddela föreskrifter (jfr bemyndigandena i förslagen till ändringar i livsmedelslagen och utsädeslagen). I andra fall (2 och 3 §§) har i stället vidaredelegation angetts kunna ske till en viss namngiven myndighet (jfr här bemyndigandena i förslagen till ändring i foderlagen och till ny lag om EEG-handelsgödsel).

Båda typerna av bemyndigande är förenliga med 8 kap. 11 § regeringsformen. Av praktiska skäl torde dock metoden att ge regeringen fria händer när normgivande myndighet skall utses komma oftare till användning.

Såvitt gäller förevarande lagförslag framgår det inte av remissen varför det i några fall funnits påkallat utpeka de myndigheter som skall kunna meddela föreskrifter och i andra fall inte. Lagrådet ifrågasätter om det inte finns anledning att i lagen i samtliga fall använda samma metod.

9 §

Med hänsyn till utformningen av 2 § bör ansvarsbestämmelsen i 9 § ges följande lydelse:

”Till böter döms den som med uppsåt eller av oaktsamhet marknadsför handelsgödsel under beteckningen EEG-handelsgödsel utan att de villkor härför är uppfyllda som föreskrivits med stöd av 2 §.”

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 3 november 1992

Närvarande: statsministern Bildt, ordförande, och statsråden B. Westerberg, Friggebo, Laurén, Hörnlund, Olsson, Svensson, Thurdin, Hellsvik, Wibble, Björck, Könberg, Odell, Lundgren, P. Westerberg, Ask

Föredragande: statsrådet Olsson

Proposition om ändringar i livsmedelslagen (1971:511) m.fl. lagar i anledning av EES-avtalet

1 Anmälan av lagrådsyttrande

Föredraganden anmäler Lagrådets yttrande (beslut om lagrådsremiss fattat vid regeringssammanträde den 1 oktober 1992) över förslag till

1. lag om ändring i livsmedelslagen (1971:511),
2. lag om ändring i lagen (1985:295) om foder,
3. lag om ändring i utsädeslagen (1976:298),
4. lag om provtagning på djur,
5. lag om EEG-handelsgödsel,
6. lag om ändring i lagen (1984:151) om punktskatter och prisregleringsavgifter.

Föredraganden redogör för Lagrådets yttrande och anför.

Lagen om ändring i livsmedelslagen (1971:511)

27 §

I enlighet med Lagrådets påpekande bör hänvisningen i 27 § första stycket ändras till följd av att 18 § upphävs.

Lagen om ändring i lagen (1985:295) om foder

3 a §

Lagrådet föreslår att bestämmelsen förtydligas så att det av lagtexten framgår att med djur som avlivats avses djur som avlivats men inte slaktats upp. Jag biträder lagrådets förslag.

5 §

Paragrafen bör utformas i enlighet med vad Lagrådet förordar.

3 och 9 §§

I enlighet med Lagrådets förslag bör andra och tredje stycket i 3 § brytas ut till en särskild paragraf, betecknad 3 a §. Jag biträder också förslaget att i den nya paragrafen införa en bestämmelse om att tillsynsmyndigheten får meddela för tillsynen nödvändiga förelägganden och att sådana förelägganden får förenas med vite. I en ny paragraf, 9 §, bör som lagrådet föreslår införas en bestämmelse som gör det möjligt att överklaga en tillsynsmyndighets beslut till kammarrätten. Bestämmelsen bör, med viss justering, utformas i enlighet med Lagrådets förslag.

8 §

Som en följd av Lagrådets förslag i anslutning till 3 § bör, som Lagrådet påpekar, hänvisningarna i förevarande paragraf till 3 § första stycket i stället avse 3 §.

Jag ansluter mig till Lagrådets förslag att genom ett tillägg till 8 § första stycket föreskriva böter för den som inte fullgör med stöd av 4 § föreskriven anmälningsskyldighet.

Lagen om provtagning på djur

2, 3 och 8 §§

Lagrådet har ifrågsatt om det inte finns anledning att utforma bemyndigandena mera konsekvent i den meningen att man antingen pekar ut vissa namngivna myndigheter eller att man överlämnar till regeringen att bestämma vilken myndighet som skall ges rätt att meddela föreskrifter. Med anledning av påpekandet förordar jag att 2 och 3 §§ formuleras om så att det lämnas öppet till vilka myndigheter normgivningsbefogenhet skall kunna vidaredelegeras. Ändringen föranleder en följdändring i bestämmelsen om överklagande i 8 §.

Lagen om EEG-handelsgödsel

9 §

Paragrafen bör, med en redaktionell jämkning, utformas i enlighet med Lagrådets förslag.

Utöver vad som följer av det anförda bör vissa redaktionella ändringar göras i lagförslagen.

2 Införlivande av EES-avtalets bestämmelser om vin och sprit

Prop. 1992/93:119

Min bedömning: Eftersom vin och sprit är livsmedel enligt den definition av begreppet livsmedel som finns i livsmedelslagen bör det ankomma på Livsmedelsverket att i den svenska lagstiftningen införliva de bestämmelser om vin och sprit som omfattas av EES-avtalet.

I den mån Livsmedelsverket inte redan har nödvändiga bemyndiganden för införlivandet kan sådana meddelas med stöd av livsmedelslagen.

Skälen för min bedömning: EG:s regelverk för vin- och spritprodukter utgör en del av den gemensamma jordbrukspolitiken. Genom EES-avtalet har emellertid Sverige åtagit sig att i den svenska lagstiftningen införliva regler för den tekniska hanteringen av sådana produkter. EES-avtalet omfattar bl.a. bestämmelser om definition, märkning, beskrivning och presentation av spritdrycker och vin, förordning (EEG) nr 1576/89, förordning (EEG) nr 1014/90 och förordning (EEG) nr 1601/91. Utöver förordningarnas bestämmelser gäller för vissa vin och spritprodukter också det tidigare behandlade ramdirektivet om märkning av livsmedel. Undantagsbestämmelser i avtalet gör det möjligt för Sverige att behålla förbudet mot försäljning av spritdrycker som har en alkoholhalt som överstiger 60 % liksom de nuvarande benämningarna på punsch, spritglögg, starkvinsglögg och vinglögg. Sverige har även fått rätt att förbjuda försäljning av vodka som är gjord på andra råvaror än säd och potatis. Dessutom skall vissa artiklar i förordningarna inte tillämpas.

I förordningarna definieras vad som avses med spritdryck och vissa andra grundläggande begrepp, bl.a. sådana som har samband med spritillverkning. Förordningarna innehåller dessutom bestämmelser om definitioner av olika slags viner och spritdrycker och bestämmelser om de krav som gäller för att olika benämningar på sådana varor skall få användas. Bestämmelser finns också om geografiska benämningar, tillsatser, tillverkningsmetoder och gränsvärden för vissa föroreningar.

I Sverige finns det för närvarande endast ett fåtal bestämmelser som reglerar detta område. Bestämmelserna finns i föreskrifter meddelade av Livsmedelsverket med stöd av livsmedelslagen. Bemyndiganden för regeringen att meddela föreskrifter som överensstämmer med förordningarna finns i 7, 11 och 13 §§ livsmedelslagen. Regeringen har enligt lagen möjlighet att i sin tur bemyndiga Livsmedelsverket att meddela sådana föreskrifter. I likhet med vad som gäller i fråga om huvuddelen av EES-avtalets livsmedelsbestämmelser är de nu aktuella bestämmelserna utpräglade tekniska och mycket detaljerade. Med hänsyn till bestämmelsernas karaktär och med beaktande av att Livsmedelsverket redan i dag meddelar föreskrifter på området, bör verket ha ansvaret för att förordningarna införlivas i den svenska rättsordningen.

EES-avtalet behandlar en rad väsentliga områden inom fiskerisektorn (prop. 1991/92:170 bil. 8 s. 14). Regeringen tillsatte den 8 juli 1992 en särskild utredare med uppgift att bedöma den svenska fiskerinäringens utvecklingsmöjligheter. Utredningen skall göras bl.a. mot bakgrund av EES-avtalet. Utredaren skall redovisa sina slutliga förslag till regeringen senast den 1 juli 1993 men kommer redan i år att föreslå åtgärder som kan behöva vidtas från den 1 juli 1993. Arbetet i Jordbruksdepartementet bedrivs med sikte på att en proposition skall lämnas under våren 1993.

4 Kostnadskonsekvenser

De föreslagna ändringarna i livsmedelslagen, foderlagen och utsädeslagen kan i flera avseenden förutsättas innebära kostnadsbesparingar. Som framhållits av Riksrevisionsverket innebär förslaget att ge Livsmedelsverket ett samlat ansvar för föreskrifterna om märkning av livsmedel en smidigare ordning än den som gäller för närvarande. Besparingar kan också göras genom att tillståndsprövningen tas bort i fråga om specialdestinerade livsmedel och fodertillsatser. Ett minskat krav på statsplombering och slopandet av växtförädlingsavgiften leder också till mindre kostnader för staten. Som jag redovisat i avsnitt 3.3 väntas den föreslagna utvidgningen av foderlagens tillämpningsområde inte leda till några krav på ökade resurser.

Att den föreslagna lagen om provtagning på djur kommer att leda till vissa kostnader, både för samhället och för djurägarna, framgår av vad jag har anfört i avsnitt 5.4. Det kontrollbehov som följer av den föreslagna lagen om EEG-handelsgödsel kommer också att få kostnadskonsekvenser. Den frågan har behandlats i avsnitt 6.5.

5 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu anfört hemställer jag att regeringen

dels föreslår riksdagen att anta förslagen till

1. lag om ändring i livsmedelslagen (1971:511),

2. lag om ändring i lagen (1985:295) om foder,

3. lag om ändring i utsädeslagen (1976:298),

4. lag om provtagning på djur,

5. lag om EEG-handelsgödsel,

6. lag om ändring i lagen (1984:151) om punktskatter och prisregleringsavgifter,

dels bereder riksdagen tillfälle att ta del av vad jag anfört om

7. införande av gränsvärde för kadmium i handelsgödsel (avsnitt 6.6 i regeringsprotokollet den 1 oktober 1992),

8. införlivande av EES-avtalets bestämmelser om vin och sprit (avsnitt 2).

6 Beslut

Prop. 1992/93:119

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition förelägga riksdagen vad föredraganden har anfört för de åtgärder och de ändamål som föredraganden har hemställt om .

1. Förslag till

Lag om ändring i livsmedelslagen (1971:511)

Häri genom föreskrivs att 1, 13, 14, 16, 20 och 30 §§ livsmedelslagen (1971:511)¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

I denna lag förstås med

1. *livsmedel*, matvara, dryckesvara, njutningsmedel eller annan vara som är avsedd att förtäras av människor med undantag av vara på vilken läkemedelsförordningen (1962:701) äger tillämpning,

2. *livsmedelstillsats*, dels berikningsmedel som är avsett att tillföras livsmedel för att förbättra dess näringsvärde, dels annan vara eller ämne som är avsedd att tillföras livsmedel för att påverka dess hållbarhet, konsistens, färg, smak eller lukt eller åstadkomma annan bestämd egenskap hos livsmedlet, om berikningsmedlet, varan eller ämnet ej är livsmedelsråvara,

3. *främmande ämne*, annat ämne än livsmedelstillsats som, om det ingår i livsmedel, kan utgöra hälsorisk eller förändra livsmedlets normala sammansättning eller beskaffenhet i övrigt.

4. *färdigförpackat livsmedel*, livsmedel som utan omedelbart samband med överlämnande till konsument *innesluts* i förpackning, avsedd att brytas först av konsumenten.

4. *färdigförpackat livsmedel*, livsmedel som utan omedelbart samband med överlämnande till konsument *helt eller delvis omsluts av en förpackning, som är avsedd att brytas först av konsumenten.*

13 §

Färdigförpackat livsmedel som saluhålles skall vara tydligt och orvetydigt märkt med följande uppgifter,

1. *livsmedlets slag,*
2. *livsmedlets sammansättning,*
3. *livsmedlets nettovikt eller nettovolym vid förpackningstillfället,*
4. *anvisning hur livsmedlet skall förvaras, om förvaringssättet är av betydelse för livsmedlets hållbarhet,*
5. *beräknad hållbarhetstid, om denna är begränsad,*

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om märkning av färdigförpackat livsmedel.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan *meddela föreskrifter om märkning även i fråga om annat livsmedel än färdigförpackat.*

¹ Lagen omtryckt 1989:461

6. förpackarens eller tillverkarens namn eller firma samt hemort eller, om namnet eller firman är allmänt känd, endast namnet, firman eller förkortning därav,

7. sådana uppgifter i övrigt av betydelse för konsumenterna som föreskrives av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer.

Regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer kan begränsa märkningskyldigheten enligt första stycket 1–6.

Regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer kan föreskriva märkning enligt första stycket av annat livsmedel än färdigförpackat.

14 §

Ansvar för att livsmedel märkes enligt 13 § åvilar förpackaren i fråga om livsmedel som färdigförpackas inom landet och den som först saluhåller livsmedlet inom landet i fråga om annat livsmedel.

Livsmedel får *icke* märkas av annan utan medgivande av den som enligt första stycket är ansvarig för märkningen och den vars namn eller firma anges genom märkningen.

Ansvar för att livsmedel märks enligt *de föreskrifter som meddelas med stöd av 13 §* åvilar förpackaren i fråga om livsmedel som färdigförpackas inom landet och den som först saluhåller livsmedlet inom landet i fråga om annat livsmedel.

Livsmedel får *inte* märkas av *någon* annan utan medgivande av den som enligt första stycket är ansvarig för märkningen och den vars namn eller firma anges genom märkningen.

16 §

Livsmedel får *ej* saluhållas, om det

1. kan *antagas* vara otjänligt till människoföda,
2. tillförts livsmedelstillsats i strid med 6 §,
3. uppges hålla en livsmedelsstandard som föreskrivits enligt 7 § men *icke* motsvarar standarden,
4. *ej* är märkt enligt 13 §.

I fråga om förbud mot saluhållande gäller dessutom vad som följer av 10 och 11 §§.

Livsmedel får *inte* saluhållas, om det

1. kan *antas* vara otjänligt till människoföda,
2. tillförts livsmedelstillsats i strid med 6 §,
3. uppges hålla en livsmedelsstandard som föreskrivits enligt 7 § men *inte* motsvarar standarden,
4. *inte* är märkt enligt *föreskrifter som meddelas med stöd av 13 §*.

20 §

Livsmedel får ej utan tillstånd av myndighet som regeringen bestämmer saluhållas under uppgift att det är särskilt lämpat för människor med behov av särskild kost på grund av ålder, sjukdom eller annat förhållande.

Tillstånd enligt första stycket kan förenas med villkor.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter och uppställa villkor för saluhållande av livsmedel för särskilda näringsändamål.

30 §

Till böter eller fängelse i högst ett år döms, om inte gärningen är ringa, den som med uppsåt eller av oaktsamhet

1. bryter mot 6, 8, 14, 16–20 §§, 21 § första stycket eller 23 §,

2. bryter mot föreskrift som meddelats med stöd av 9 eller 10 §, 11 § såvitt avser hantering, 12 §, 21 § andra stycket, 22 § tredje stycket, 28 § andra stycket eller 29 §,

3. vid märkning enligt 13 § eller enligt föreskrift som meddelas med stöd av 13 § lämnar oriktiga uppgifter,

4. åsidosätter villkor som meddelats med stöd av 6 § eller 20 § andra stycket.

Om förpliktelse av betydelse från hälsosynpunkt eller för konsumentintresset uppsåtligen åsidosatts i större omfattning eller annars på ett allvarligt sätt, döms till fängelse i högst två år.

Den som med uppsåt eller av oaktsamhet inte fullgör sina skyldigheter enligt 26 § första stycket andra punkten, döms till böter.

Till ansvar enligt första stycket döms inte, om gärningen är belagd med straff i brottsbalken.

Om ansvar för den som i strid mot föreskrift som meddelats med stöd av 11 § inför livsmedel till landet och försök därtill finns bestämmelser i lagen (1960:418) om straff för varusmuggling.

1. bryter mot 6, 8, 14 §§ eller 16 § 1–3, 17–20 §§, 21 § första stycket eller 23 §,

2. bryter mot föreskrift som meddelats med stöd av 9 eller 10 §, 11 § såvitt avser hantering, 12 §, 16 § 4, 21 § andra stycket, 22 § tredje stycket, 28 § andra stycket eller 29 §,

3. vid märkning enligt föreskrift som meddelas med stöd av 13 § lämnar oriktiga uppgifter,

Denna lag träder i kraft den dag som regeringen bestämmer.

2. Förslag till

Prop. 1992/93:119

Bilaga 1

Lag om ändring i lagen (1985:295) om foder

Härigenom föreskrivs att 2–6, 12, 15, 17 och 19 §§ lagen (1985:295) om foder skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

Lagen gäller foder och fodertillsatser avsedda för *hästar, renar, nötkreatur, svin, får, getter, kaniner, fjäderfä, pälsdjur, hundar, katter och odlad fisk.*

Lagen gäller inte hanteringen i enskilda hem av foder avsett för *hundar, katter eller kaniner, vilka hålls som sällskapsdjur.*

Lagen gäller foder och fodertillsatser avsedda för *husdjur och andra djur än husdjur, om de hålls i fångenskap.*

Lagen gäller inte hanteringen i enskilda hem av foder avsett för sällskapsdjur.

3 §

Foder får inte ha en sådan sammansättning eller beskaffenhet i övrigt att det kan antas att det

1. är skadligt eller annars otjänligt för djuret,

2. gör livsmedel från djur som utfodrats med fodret skadligt eller otjänligt som människoföda, *eller*

3. vid hanteringen medför hälsorisker för människor.

2. gör livsmedel från djur som utfodrats med fodret skadligt eller otjänligt som människoföda,

3. vid hanteringen medför hälsorisker för människor, *eller*

4. *har skadlig inverkan på miljön.*

3 a §¹

Som foder till andra djur än pälsdjur får inte användas fodermjöl eller annan vara som framställts av *kött från självdöda djur eller från sjukligt förändrade delar av slaktade djur.*

Som foder till andra djur än pälsdjur får inte användas *hela eller delar av självdöda djur eller sjukligt förändrade delar av slaktade djur. Detsamma gäller fodermjöl eller annan vara som framställts av självdöda djur eller av sjukligt förändrade delar av slaktade djur.*

Första stycket gäller inte fisk som används som foder eller foder som har framställts av fisk.

Om det finns särskilda skäl, får Jordbruksverket i det enskilda fallet medge undantag från första stycket när det gäller foder till djur i djurparker och liknande anläggningar.

¹ Senaste lydelse 1988:537.

4 §2

Antibiotika och andra kemoterapeutiska medel får tillsättas foder endast för att förebygga, lindra eller bota sjukdom eller sjukdomssymptom.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Jordbruksverket får meddela föreskrifter eller uppställa villkor för användningen av foder som innehåller medel som avses i första stycket.

Antibiotika eller kemoterapeutiska medel får tillsättas foder endast för att förebygga, lindra eller bota sjukdom eller sjukdomssymptom.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Jordbruksverket får meddela föreskrifter eller uppställa villkor för importen, tillverkningen, försäljningen, användningen eller hanteringen i övrigt av foder som innehåller medel som avses i första stycket.

5 §3

Som fodertillsats får användas endast vara eller ämne som godkänts för ändamålet i fråga. Frågor om godkännande prövas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, av Jordbruksverket. Ett godkännande får förenas med villkor.

Som fodertillsats får användas endast sådana varor eller ämnen som tillåts enligt avtalet om Europeiska samarbetsområdet och som förtecknas i föreskrifter som meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, av Jordbruksverket.

6 §4

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Jordbruksverket får föreskriva att den som yrkesmässigt för försäljning importerar, tillverkar eller förpackar foder eller fodertillsatser skall

1. göra anmälan om sin verksamhet till Jordbruksverket,
2. föra sådana anteckningar över lager, tillverkning, inköp och försäljning eller annat förfogande som behövs för kontroll av att denna lag eller med stöd av lagen meddelade föreskrifter följs,
3. lämna uppgifter om varan i samband med överlåtelse genom märkning eller på annat sätt.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Jordbruksverket får föreskriva att den som importerar, tillverkar, eller förpackar foder eller fodertillsatser skall släppas ut på marknaden skall

1. göra anmälan om sin verksamhet till Jordbruksverket,
2. föra sådana anteckningar över lager, tillverkning, inköp och försäljning eller annat förfogande som behövs för kontroll av att denna lag eller med stöd av lagen meddelade föreskrifter följs,
3. lämna uppgifter om varan i samband med överlåtelse genom märkning eller på annat sätt och hur dessa uppgifter skall vara utformade.

² Senaste lydelse 1991:400.

³ Senaste lydelse 1991:400.

⁴ Senaste lydelse 1991:400.

12 §⁵

Jordbruksverket utövar tillsynen över efterlevnaden av denna lag och med stöd av lagen meddelade föreskrifter. Jordbruksverket får överlåta åt länsstyrelsen att utöva viss tillsyn inom länet. *Sker sådan* överlåtelse, skall vad som sägs i lagen om tillsynsmyndighet gälla även *länsstyrelsen*.

Jordbruksverket utövar tillsynen över efterlevnaden av denna lag och med stöd av lagen meddelade föreskrifter. Jordbruksverket får överlåta åt länsstyrelsen att utöva viss tillsyn inom länet. *Jordbruksverket får också överlåta åt annan myndighet än länsstyrelse att utöva tillsyn. Om överlåtelse av tillsyn sker*, skall vad som sägs om tillsynsmyndighet i lagen gälla även *den myndighet till vilken överlåtelse skett*.

15 §

Tillsynsmyndigheten får ta hand om foder och fodertillsatser som uppenbart är avsedda att försäljas eller användas i strid med 9–11 §. Tillsynsmyndigheten får vidare ta hand om foder och fodertillsatser som avses med ett föreläggande eller ett förbud enligt 14 §, om föreläggandet eller förbudet inte efterkoms.

Tillsynsmyndigheten får ta hand om foder och fodertillsatser som uppenbart är avsedda att försäljas eller användas i strid med *3 a § första stycket* eller 9–11 §. Tillsynsmyndigheten får vidare ta hand om foder och fodertillsatser som avses med ett föreläggande eller ett förbud enligt 14 §, om föreläggandet eller förbudet inte efterkoms.

Har ett foder eller en fodertillsats tagits om hand, får ägaren under tillsynsmyndighetens kontroll göra varan duglig till utfodring eller använda den för något annat lovligt ändamål. I annat fall skall varan förstöras genom tillsynsmyndighetens försorg på ägarens bekostnad.

17 §

Till böter döms den som med uppsåt eller av oaktsamhet

1. bryter mot 4 § första stycket, 5 eller 9–11 §,

1. bryter mot *3 a § första stycket*, 4 § första stycket, 5 eller 9–11 §,

2. bryter mot en föreskrift som meddelats med stöd av 4 § andra stycket eller 6 §.

3. åsidosätter förbud eller villkor som meddelats med stöd av 4 § andra stycket, 5 eller 8 §, eller

3. åsidosätter förbud eller villkor som meddelats med stöd av 4 § andra stycket eller 8 §, eller

4. underlåter att fullgöra sin skyldighet enligt 13 § första stycket andra meningen.

I ringa fall skall inte dömas till ansvar.

Den som har överträtt vitesföreläggande eller vitesförbud döms inte till ansvar enligt denna lag för gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet.

⁵ Senaste lydelse 1991:401.

Ansvar enligt första stycket inträder inte om ansvar för gärningen kan ådömas enligt brottsbalken eller enligt lagen (1960:418) om straff för varusmuggling.

19 §⁶

Beslut av Jordbruksverket i ärende som avses i 13 § första stycket, 14 eller 15 § får överklagas hos kammarrätten. Föreskrifter om överklagande av beslut av Jordbruksverket med stöd av ett bemyndigande enligt 4–6 och 8 §§ meddelas av regeringen.

Länsstyrelsens beslut får överklagas hos Jordbruksverket. Jordbruksverkets beslut i ett sådant ärende får överklagas hos kammarrätten.

Beslut av Jordbruksverket i ärende som avses i 3 a § tredje stycket, 13 § första stycket, 14 eller 15 § får överklagas hos kammarrätten. Föreskrifter om överklagande av beslut av Jordbruksverket med stöd av ett bemyndigande enligt 4, 6 och 8 §§ meddelas av regeringen.

Beslut av länsstyrelsen eller av annan myndighet till vilken Jordbruksverket överlåtit att utöva tillsyn får överklagas hos Jordbruksverket. Jordbruksverkets beslut i ett sådant ärende får överklagas hos kammarrätten.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

⁶ Senaste lydelse 1991:401.

3. Förslag till

Lag om ändring i utsädeslagen (1976:298)

Häri genom föreskrivs i fråga om utsädeslagen (1976:298)¹
dels att 4 och 6 §§ skall upphöra att gälla,
dels att 1–3, 7 och 8 §§ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §²

I denna lag förstås med

1. *utsäde*, *dels* frö som är avsett till utsäde med undantag av skogsfrö, *dels* utsäde av potatis (utsädespotatis),

2. *statsplombering av utsäde*, förvaltningsuppgift som innebär kvalitetskontroll av utsäde, plombering av förpackning med utsäde och utfärdande av bevis *därom*.

2. *certifiering av utsäde*, förvaltningsuppgift som innebär kvalitetskontroll av utsäde, plombering av förpackning med utsäde och utfärdande av bevis *om detta*.

2 §³

Regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att utsäde av visst slag får *överlämnas till annan eller föras ut ur landet* endast om *statsplombering* av utsädet har skett.

Regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka villkor som skall gälla för *statsplombering*.

Regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att utsäde av visst slag får *släppas ut på marknaden* endast om *certifiering* av utsädet har skett.

Regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka villkor som skall gälla för *certifiering*.

3 §⁴

Regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att utsäde av visst slag som inte skall *statsplomberas* får *överlämnas till annan* endast om utsädet är försett med eller åtföljs av uppgifter som behövs för att bedöma dess kvalitet (kvalitetsdeklaration).

För tillsyn av att föreskrifterna om kvalitetsdeklaration följs *äger* myndighet som regeringen bestämmer tillträde till *lokal eller annat*

Regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att utsäde av visst slag som inte skall *certifieras* får *släppas ut på marknaden* endast om utsädet är försett med eller åtföljs av uppgifter som behövs för att bedöma dess kvalitet (kvalitetsdeklaration).

För tillsyn av att föreskrifterna om *certifiering och* kvalitetsdeklaration följs *har* myndighet som regeringen bestämmer *rätt att få* tillträde

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 1979:298.

² Senaste lydelse 1979:298.

³ Senaste lydelse 1979:298.

⁴ Senaste lydelse 1979:298.

utrymme och får där ta prov. Myndigheten har rätt att på begäran få de upplysningar och handlingar som behövs för tillsynen.

Det åligger polismyndighet att lämna det biträde som behövs för tillsynen.

till lokaler och andra utrymmen och att där ta prov. Myndigheten har rätt att på begäran få de upplysningar och handlingar som behövs för tillsynen.

Polismyndigheten skall på begäran lämna den hjälp som behövs vid tillsynen.

7 §⁵

Den som till utsädeskontrollen uppsåtligen avger handling med oriktig uppgift och därigenom föranleder fara för att växtförädlingsavgift undandras döms till böter eller fängelse i högst ett år. Sker sådan gärning av grov oaktamhet, döms till böter.

Den som till utsädeskontrollen uppsåtligen eller av grov oaktamhet lämnar oriktig uppgift om varas slag eller sort döms till böter, om inte gärningen är belagd med straff enligt första stycket.

I ringa fall döms inte till ansvar enligt första eller andra stycket.

Utan hinder av 35 kap. 1 § brottsbalken får påföljd för brott enligt första stycket första meningen ådömas, om den misstänkte häktats eller erhållit del av åtal för brottet inom fem år från brottet.

Bestämmelserna i 14 § andra stycket skattebrottslagen (1971:69) tillämpas på brott enligt första stycket första meningen.

Den som till utsädeskontrollen uppsåtligen eller av grov oaktamhet lämnar oriktig uppgift om varas slag eller sort döms till böter.

I ringa fall döms inte till ansvar.

8 §⁶

Den som uppsåtligen eller av oaktamhet bryter mot föreskrift som har meddelats med stöd av 2 § första stycket eller 3 § första stycket döms till böter, om ej gärningen är belagd med straff i lagen (1960:418) om straff för varusmuggling.

Den som uppsåtligen eller av oaktamhet bryter mot föreskrift som har meddelats med stöd av 2 § första stycket eller 3 § första stycket döms till böter, om inte gärningen är belagd med straff i lagen (1960:418) om straff för varusmuggling.

⁵ Senaste lydelse 1985:113.

Ändringen innebär bl.a. att första, fjärde och femte styckena upphävs.

⁶ Senaste lydelse 1979:298.

Ändringen innebär bl.a. att sista stycket upphävs.

Vara som varit föremål för brott mot föreskrift, meddelad med stöd av 3 § första stycket, skall förklaras förverkad, om det *ej* är uppenbart obilligt. Detsamma gäller utbyte av sådant brott. I stället för varan kan dess värde förklaras förverkat.

Har någon gjort sig skyldig till brott enligt första stycket, skall han förpliktas erlägga växtförädlingsavgift som har undandragits genom brottet och ersätta tillsynsmyndighetens kostnader för undersökning av taget prov.

Vara som varit föremål för brott mot föreskrift, meddelad med stöd av 3 § första stycket, skall förklaras förverkad, om det *inte* är uppenbart obilligt. Detsamma gäller utbyte av sådant brott. I stället för varan kan dess värde förklaras förverkat.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

4. Förslag till

Lag om provtagning på djur

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Denna lag avser kartläggning och kontroll av smittsamma djursjukdomar.

2 § För att kartlägga frihet från smittsamma djursjukdomar får Statens jordbruksverk efter samråd med Statens veterinärmedicinska anstalt föreskriva eller besluta om provtagning eller undersökning enligt denna lag.

3 § Provtagning eller undersökning enligt 2 § får utföras av veterinär eller annan person som Jordbruksverket bestämmer på

1. husdjur,
2. andra djur än husdjur om de hålls i fångenskap,
3. döda djurkroppar,
4. mjölk som levereras till mejeri.

Provtagningen eller undersökningen får utföras utan samtycke av den som äger djuret, djurkroppen eller mjölken eller annan rättsinnehavare.

Provtagningen eller undersökningen skall genomföras på ett sätt som inte innebär olägenhet för rättsinnehavaren.

4 § Jordbruksverket får överlåta åt Statens veterinärmedicinska anstalt att besluta om provtagning eller undersökning enligt denna lag.

5 § För provtagning eller undersökning enligt denna lag har den som utför provtagningen eller undersökningen rätt att få tillträde till områden, anläggningar, byggnader, lokaler och andra utrymmen där djur hålls eller där djurkroppar eller mjölk förvaras.

Polismyndigheten skall på begäran lämna den hjälp som behövs för att provtagningen eller undersökningen skall kunna genomföras.

6 § Regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om provtagning eller undersökning enligt denna lag.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

Mitt uppdrag

Större mängder kadmium i miljön kan orsaka många olika störningar på det levande. Kadmium ansamlas i njurarna och kan även ge genetiska skador. Kadmium är ett grundämne och bryts därför aldrig ned. Nästan hela vårt kadmiumintag kommer med maten. Där svarar vegetabilier (bröd, rotfrukter, grönsaker etc.) för cirka tre fjärdedelar. Huvuddelen av intaget är därför direkt beroende av hur mycket kadmium grödorna tar upp ur åkermarken.

Regeringen beslutade därför den 22 juni 1991 att tillkalla en särskild utredare med uppgift att utreda förutsättningarna för att införa en miljöavgift på kadmium i handelsgödsel.

Uppdraget innebär att utreda behov, möjligheter och konsekvenser av att när nuvarande prisregleringssystem inom jordbruksområdet upphör, införa ett avgiftssystem för kadmium i handelsgödsel. Avgiften bör enligt direktiven sättas så att den styr mot en kadmiumhalt som är mindre än 5 g/ton. Ett avgiftssystem skall kombineras med en högsta tillåten kadmiumhalt i handelsgödsel ett s.k. gränsvärde.

Ändrade förutsättningar påverkar uppdraget

Valet av medel för att nå det långsiktiga målet är inte givet. Sedan miljöavgiftsutredningen (MIA) i juni 1990 lade fram sitt slutbetänkande (SOU 1990:59) Sätt värde på miljön – Miljöavgifter och andra ekonomiska styrmedel, där MIA bl.a. angav riktlinjer för det fortsatta arbetet med att införa en miljöavgift på kadmium i handelsgödsel har förutsättningarna för att genom en avgift nedbringa kadmiumhalterna i handelsgödsel i flera avseenden förändrats. Det gäller speciellt på kort sikt:

- Hydro Supra AB har beslutat att lägga ned den enda svenska fabriken för tillverkning av fosforgödsel.
- Sverige har officiellt sökt medlemskap i EG.
- Ett preliminärt EES-avtal har framförhandlats – som innehåller särskilda möjligheter och begränsningar vad gäller begränsning av kadmiumhalten i handelsgödsel.
- Flera EFTA-stater har redan bestämt – och notifierat – gränsvärden för kadmium i handelsgödsel.

Riskerna för negativa hälsoeffekter kan uppstå vid lägre kadmiumintag

Kadmium är ett dokumenterat hälsofarligt ämne. En uppdatering av forskningsläget beträffande kadmium i födan ger vid handen att den aktuella svenska nivån inte innebär någon akut risk för folkhälsan. Samtidigt pekar färsk

studier på att negativa hälsoeffekter kan uppstå på lägre nivåer än man tidigare haft anledning att räkna med.

Trots att Sverige jämfört med många andra länder ligger väl till när det gäller kadmiumhalten i åkermark, börjar det dagliga intaget av kadmium närma sig dessa senare risknivåer. Det finns alltså anledning att redan nu vidta åtgärder för att minska och efter hand upphöra med den pågående uppbyggnaden av kadmiumhalterna i svensk åkermark. Slutmålet måste vara att få ned kadmiumhalterna i marken till garanterat ofarliga nivåer. Här spelar förutom handelsgödsel också andra kadmiumkällor en viktig roll.

Enighet råder om lägre kadmiumhalter.

Det internationella arbetet med att avveckla användningen av hälso- och miljöfarliga ämnen har nu kommit in i ett intensivare skede. Det råder enighet om att användningen av kadmium på sikt bör upphöra.

Internationell samordning är en viktig del i detta arbete. Det är därför angeläget att driva frågan om möjligheterna att begränsa och på sikt avveckla bl.a. kadmium i fosforgödselmedel.

I olika internationella organisationer såsom FN, OECD, PARCOM, EG och Nordiska rådet har initiativ tagits för att nå enighet om lägre kadmiumhalter. Även flera enskilda länder har vidtagit eller kommer att vidta åtgärder i syfte att minska kadmiumhalten i fosforgödsel. Möjligheterna till ett både breddat och fördjupat internationellt samarbete när det gäller att nedbringa kadmiumhalterna i fosforgödsel är därför enligt min bedömning goda.

Styreffekten av en avgift kan ifrågasättas

Även om mitt uppdrag i första hand varit att utforma en avgift på kadmium i handelsgödsel som styrmedel medför de ändrade omvärldsförhållandena att jag för närvarande måste ifrågasätta ändamålsenligheten i en unik svensk avgift.

Sverige är en relativt liten marknad för handelsgödsel, i ett europeiskt perspektiv t.o.m. mycket liten. Vi kan därför knappast vänta oss att utländska tillverkare skall vidta särskilda och kostnadskrävande åtgärder för att tillgodose våra önskemål om kadmiumfattigare handelsgödsel. Genom att Hydro Supras fabrik i Landskorna läggs ned bortfaller också möjligheten att via svensk industri få till stånd ett utbud av renare handelsgödsel.

Gränsvärden införs från den 1 december 1992

Det faktum att ett antal EFTA-länder (Finland, Norge och Schweiz) redan deklarerat sin avsikt att införa gränsvärden under det närmaste året gör det enligt min mening naturligt att Sverige – på kort sikt – väljer samma styrmedel och

ambitionsnivå. På det viset står vi starkare gentemot såväl leverantörerna av gödselmedel som i en framtida förhandling med EG.

- Mitt förslag innebär att två gränsvärden införs för svensk del
- ett på 50 g Cd/ton fosfor NPK- och NP-gödselmedel
 - ett på 100 gram avsett för P- och PK-gödselmedel.

Det dubbla gränsvärdet motiveras av behovet att särbehandla P- och PK-gödselmedel, vars normalt högre kadmiumhalter annars skulle riskera att utesluta dem från marknaden. I det svenska jordbruket behövs dessa gödselmedel för att kunna tillgodose behovet av växtnäring på ett rationellt sätt.

Gränsvärdena bör införas från 1 december 1992. En gradvis skärpning över några år ned till den föreslagna nivån hade varit att föredra, men jag har bedömt att EES-avtalet inte medger det.

En miljöavgift på kadmium i handelsgödsel införs tidigast från den 1 juli 1995

I enlighet med direktiven lägger jag också fram ett alternativ med en avgift som styrmedel. Avgiften har lagts på en nivå – 30 kr/g Cd – som kan tänkas göra rening av fosforsyra från kadmium intressant, men den är inte så hög att en utebliven styreffekt (rening) skulle behöva bli en allvarlig belastning för det svenska jordbruket eller för konsumenterna. För att inte riskera dumpning på den svenska marknaden av ”smutsiga” gödselmedelspartier bör avgiften kombineras med ett gränsvärde på t.ex. högst 150 g Cd/ton fosfor.

Även om jag valt att förorda ett gränsvärde framför en avgift anser jag det väl befogat att om några år när EFTA-ländernas särbestämmelser om kadmium enligt EES-avtalet skall omförhandlas år 1995 eller i samband med ett inträde i EG ånyo pröva möjligheten att använda en avgift för att få ned kadmiumhalterna i gödselmedel till lägre nivåer än vad som är möjligt med gränsvärdet. Om en avgift skall bli meningsfull krävs att andra länder delar vår strävan att i stort sett eliminera tillförseln av kadmium till åkermark via handelsgödsel. För att uppnå en internationell enighet för att reducera kadmiumtillförseln anser jag det väsentligt med svenska ansträngningar på detta område.

Marknaden bör ta sitt ansvar

Statliga regleringar och ekonomiska styrmedel är emellertid inte tillräckliga för att uppnå lägre kadmiumhalter i handelsgödsel. Skall vi lyckas att hålla nere människans intag av kadmium via livsmedel på ofarliga nivåer måste också jordbruket liksom gödselmedels- och livsmedelsbranscherna hjälpa till med att ställa krav, informera, producera och marknadsföra rena gödselmedel.

Enligt direktiven skall avgiften tas ut av tillverkare och importörer av handelsgödsel och baseras på årliga deklARATIONER av de kadmiummängder som de levererat till den svenska marknaden. Redan i dag har jordbruksverket ett system för uppbörd av miljöavgifter och prisregleringsavgifter på handelsgödsel som även bör kunna användas för uppbörd av miljöavgifter på kadmium och/eller övervakning och kontroll av ett gränsvärde.

Mot bakgrund av att sektorsansvaret för miljöfrågorna har lagts fast och att det därmed ankommer på jordbruksverket att verka för att jordbruket bedrivs med hänsynstagande till intresset av att vårda bl.a. miljön är det enligt min mening naturligt att jordbruksverket, även efter det att prisregleringsavgifterna avvecklats, blir ansvarig uppbördsmyndighet för miljöavgifter på bl.a. handelsgödsel. Härigenom kan ett gränsvärde också i framtiden kopplas till gödselmedelsavgiften och det nu gällande deklarationssystemet.

Verkets nuvarande rutiner för uppbörd kan också användas om en avgift införs vid en senare tidpunkt. Jordbruksverket besitter den kunskap m.m. som behövs för att rätt kunna bedöma och avgöra såväl konsekvenser som effekter av både ett gränsvärde och en avgift.

1. Förslag till

Lag om ändring i livsmedelslagen (1971:511)

Härigenom föreskrivs i fråga om livsmedelslagen (1971:511)¹
dels att 14 och 18 §§ skall upphöra att gälla,
dels att 1, 13, 16, 20 och 30 §§ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

I denna lag förstås med

1. *livsmedel*, matvara, dryckesvara, njutningsmedel eller annan vara som är avsedd att förtäras av människor med undantag av vara på vilken *läkemedelsförordningen* (1962:701) äger tillämpning,

2. *livsmedelstillsats*, dels berikningsmedel som är avsett att tillföras livsmedel för att förbättra dess näringsvärde, dels annan vara eller ämne som är avsedd att tillföras livsmedel för att påverka dess hållbarhet, konsistens, färg, smak eller lukt eller åstadkomma annan bestämd egenskap hos livsmedlet, om berikningsmedlet, varan eller ämnet ej är livsmedelsråvara,

3. *främmande ämne*, annat ämne än livsmedelstillsats som, om det ingår i livsmedel, kan utgöra hälsorisk eller förändra livsmedlets normala sammansättning eller beskaffenhet i övrigt,

4. *färdigförpackat livsmedel*, livsmedel som utan omedelbart samband med överlämnande till konsument inneslutits i förpackning, avsedd att brytas först av konsumenten.

1. *livsmedel*, matvara, dryckesvara, njutningsmedel eller annan vara som är avsedd att förtäras av människor med undantag av vara på vilken *läkemedelslagen* (1992:859) är tillämplig,

3. *främmande ämne*, annat ämne än livsmedelstillsats som, om det ingår i livsmedel, kan utgöra hälsorisk eller förändra livsmedlets normala sammansättning eller beskaffenhet i övrigt.

13 §

Färdigförpackat livsmedel som saluhålles skall vara tydligt och otve tydligt märkt med följande uppgifter,

1. *livsmedlets slag,*
2. *livsmedlets sammansättning,*
3. *livsmedlets nettovikt eller nettovolym vid förpackningstillfället,*
4. *anvisning hur livsmedlet skall förvaras, om förvaringssättet är av betydelse för livsmedlets hållbarhet,*
5. *beräknad hållbarhetstid, om denna är begränsad,*

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om märkning av livsmedel.

¹ Lagen omtryckt 1989:461.

6. förpackarens eller tillverkarens namn eller firma samt hemort eller, om namnet eller firman är allmänt känd, endast namnet, firman eller förkortning därav,

7. sådana uppgifter i övrigt av betydelse för konsumenterna som föreskrives av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer.

Regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer kan begränsa märkningskyldigheten enligt första stycket 1–6.

Regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer kan föreskriva märkning enligt första stycket av annat livsmedel än färdigförpackat.

16 §

Livsmedel får *ej* saluhållas, om det

1. kan *antas* vara otjänligt till människoföda,

2. tillförts livsmedelstillsats i strid med 6 §,

3. uppges hålla en livsmedelsstandard som föreskrivits enligt 7 § men *icke* motsvarar standarden,

4. *ej* är märkt enligt 13 §.

I fråga om förbud mot saluhållande gäller dessutom vad som följer av 10 och 11 §§.

20 §

Livsmedel får *ej* utan tillstånd av myndighet som regeringen bestämmer saluhållas under uppgift att det är särskilt lämpat för människor med behov av särskild kost på grund av ålder, sjukdom eller annat förhållande.

Tillstånd enligt första stycket kan förenas med villkor.

Livsmedel får *inte* saluhållas, om det

1. kan *antas* vara otjänligt till människoföda,

3. uppges hålla en livsmedelsstandard som föreskrivits enligt 7 § men *inte* motsvarar standarden,

4. *inte* är märkt enligt föreskrifter som meddelas enligt stöd av 13 §.

5. märkts med uppgift om hållbarhetstid och denna tid löpt ut.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om saluhållande av livsmedel för särskilda näringsändamål och om naturliga mineralvatten.

30 §

Till böter eller fängelse i högst ett år döms, om inte gärningen är ringa, den som med uppsåt eller av oaktsamhet

1. bryter mot 6, 8, 14, 16–20 §§, 21 § första stycket eller 23 §,

2. bryter mot föreskrift som meddelats med stöd av 9 eller 10 §, 11 § såvitt avser hantering, 12 §, 21 § andra stycket, 22 § tredje stycket, 28 § andra stycket eller 29 §,

3. vid märkning enligt 13 § eller enligt föreskrift som meddelas med stöd av 13 § lämnar oriktiga uppgifter,

4. åsidosätter villkor som meddelats med stöd av 6 § eller 20 § andra stycket.

Om förpliktelse av betydelse från hälsosynpunkt eller för konsumentintresset uppsåtligen åsidosatts i större omfattning eller annars på ett allvarligt sätt, döms till fängelse i högst två år.

Den som med uppsåt eller av oaktsamhet inte fullgör sina skyldigheter enligt 26 § första stycket andra punkten, döms till böter.

Till ansvar enligt första stycket döms inte, om gärningen är belagd med straff i brottsbalken.

Om ansvar för den som i strid mot föreskrift som meddelats med stöd av 11 § inför livsmedel till landet och försök därtill finns bestämmelser i lagen (1960:418) om straff för varusmuggling.

1. bryter mot 6, 8, 16, 17 eller 19 §, 21 § första stycket eller 23 §,

2. bryter mot föreskrift som meddelats med stöd av 9 eller 10 §, 11 § såvitt avser hantering, 12 §, 20 §, 21 § andra stycket, 22 § tredje stycket, 28 § andra stycket eller 29 §,

3. vid märkning enligt föreskrift som meddelas med stöd av 13 § lämnar oriktiga uppgifter,

4. åsidosätter villkor som meddelats med stöd av 6 §.

Denna lag träder i kraft den dag som regeringen bestämmer.

2. Förslag till

Lag om ändring i lagen (1985:295) om foder

Härigenom föreskrivs att 1–6, 12, 15, 17 och 19 §§ lagen (1985:295) om foder skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

I denna lag avses med

foder: vara, däri inbegripet vatten, som är avsedd att användas för utfodring av djur,

fodertillsats: dels berikningsmedel som är avsett att tillföras foder för att förbättra dess näringsvärde, dels annan vara eller ämne som är avsett att tillföras foder för att påverka dess hållbarhet, konsistens, färg, smak eller lukt eller åstadkomma annan bestämd egenskap hos fodret.

Med foder eller fodertillsats avses dock inte vara på vilken *läkemedelsförordningen (1962:701)* skall tillämpas.

Med foder eller fodertillsats avses dock inte vara på vilken *läkemedelslagen (1992:859)* skall tillämpas

2 §

Lagen gäller foder och fodertillsatser avsedda för *hästar, renar, nötkreatur, svin, får, getter, kaniner, fjäderfä, pälsdjur, hundar, katter och odlad fisk*.

Lagen gäller inte hanteringen i enskilda hem av foder avsett för *hundar, katter eller kaniner, vilka hålls som sällskapsdjur*.

Lagen gäller foder och fodertillsatser avsedda för *husdjur och andra djur än husdjur, om de hålls i fångenskap*.

Lagen gäller inte hanteringen i enskilda hem av foder avsett för sällskapsdjur.

3 §

Foder får inte ha en sådan sammansättning eller beskaffenhet i övrigt att det kan antas att det

1. är skadligt eller annars otjänligt för djuret,

2. gör livsmedel från djur som utfodrats med fodret skadligt eller otjänligt som människoföda, *eller*

3. vid hanteringen medför hälso-
risker för människor.

2. gör livsmedel från djur som utfodrats med fodret skadligt eller otjänligt som människoföda,

3. vid hanteringen medför hälso-
risker för människor, *eller*

4. *har skadlig inverkan på miljön.*

3 a §¹

Som foder till andra djur än pälsdjur får inte användas *fodermjöl* eller

Som foder till andra djur än pälsdjur får inte användas *hela eller*

¹ Senaste lydelse 1988:537.

annan vara som framställts av kött från självdöda djur eller från sjukligt förändrade delar av slaktade djur.

delar av djur som självdött eller som avlivats eller sjukligt förändrade delar av slaktade djur. Detsamma gäller fodermjöl eller annan vara som framställts av sådana djur eller djurdelar.

Första stycket gäller inte fisk som används som foder eller foder som har framställts av fisk.

Om det finns särskilda skäl, får Jordbruksverket i det enskilda fallet medge undantag från första stycket när det gäller foder till djur i djurparker och liknande anläggningar.

Antibiotika och andra kemoterapeutiska medel får tillsättas foder endast för att förebygga, lindra eller bota sjukdom eller sjukdomssymptom.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Jordbruksverket får meddela föreskrifter eller uppställa villkor för användningen av foder som innehåller medel som avses i första stycket.

4 §²

Antibiotika eller kemoterapeutiska medel får tillsättas foder endast för att förebygga, påvisa, lindra eller bota sjukdom eller sjukdomssymptom eller i annat likartat syfte.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Jordbruksverket får meddela föreskrifter om importen, tillverkningen, försäljningen, användningen eller hanteringen i övrigt av foder som innehåller medel som avses i första stycket.

Som fodertillsats får användas endast vara eller ämne som godkänts för ändamålet i fråga. Frågor om godkännande prövas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, av Jordbruksverket. Ett godkännande får förenas med villkor.

5 §³

Som fodertillsats får användas endast sådana varor eller ämnen som tillåts enligt avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och som förtecknas i föreskrifter som meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, av Jordbruksverket.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Jordbruksverket får föreskriva att den som yrkesmässigt för försäljning importerar, till-

6 §⁴

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Jordbruksverket får föreskriva att den som importerar, tillverkar, eller förpackar foder

² Senaste lydelse 1991:400.

³ Senaste lydelse 1991:400.

⁴ Senaste lydelse 1991:400.

verkar eller förpackar foder eller fodertillsatser skall

eller fodertillsatser *som skall släppas ut på marknaden* skall

1. göra anmälan om sin verksamhet till Jordbruksverket,
2. föra sådana anteckningar över lager, tillverkning, inköp och försäljning eller annat förfogande som behövs för kontroll av att denna lag eller med stöd av lagen meddelade föreskrifter följs,
3. lämna uppgifter om varan i samband med överlåtelse genom märkning eller på annat sätt.

Med stöd av bemyndigandet i första stycket får föreskrivas hur uppgifter som avses i första stycket 3 skall vara utformade.

12 §⁵

Jordbruksverket utövar tillsynen över efterlevnaden av denna lag och med stöd av lagen meddelade föreskrifter. Jordbruksverket får överlåta åt länsstyrelsen att utöva viss tillsyn inom länet. *Sker sådan överlåtelse, skall vad som sägs i lagen om tillsynsmyndighet gälla även länsstyrelsen.*

Jordbruksverket utövar tillsynen över efterlevnaden av denna lag och med stöd av lagen meddelade föreskrifter. Jordbruksverket får överlåta åt länsstyrelsen att utöva viss tillsyn inom länet. *Jordbruksverket får också överlåta åt andra myndigheter än länsstyrelsen att utöva tillsyn. Om tillsyn överlåts, skall vad som sägs om tillsynsmyndighet i lagen gälla även den myndighet till vilken tillsyn överlåts.*

15 §

Tillsynsmyndigheten får ta hand om foder och fodertillsatser som uppenbart är avsedda att försäljas eller användas i strid med 9–11 §. Tillsynsmyndigheten får vidare ta hand om foder och fodertillsatser som avses med ett föreläggande eller ett förbud enligt 14 §, om föreläggandet eller förbudet inte *efterkoms*.

Tillsynsmyndigheten får ta hand om foder och fodertillsatser som uppenbart är avsedda att försäljas eller användas i strid med *3 a § första stycket* eller 9–11 §. Tillsynsmyndigheten får vidare ta hand om foder och fodertillsatser som avses med ett föreläggande eller ett förbud enligt 14 §, om föreläggandet eller förbudet inte *följs*.

Har ett foder eller en fodertillsats tagits om hand, får ägaren under tillsynsmyndighetens kontroll göra varan duglig till utfodring eller använda den för något annat lovligt ändamål. I annat fall skall varan förstöras genom tillsynsmyndighetens försorg på ägarens bekostnad.

17 §

Till böter döms den som med uppsåt eller av oaktsamhet

⁵ Senaste lydelse 1991:401

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1. bryter mot 4 § första stycket, 5 eller 9–11 §,

2. bryter mot en föreskrift som meddelats med stöd av 4 § andra stycket eller 6 §.

3. åsidosätter förbud eller villkor som meddelats med stöd av 4 § andra stycket, 5 eller 8 §, eller

4. underlåter att fullgöra sin skyldighet enligt 13 § första stycket andra meningen.

I ringa fall skall inte dömas till ansvar.

Den som har överträtt vitesföreläggande eller vitesförbud döms inte till ansvar enligt denna lag för gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet.

Ansvar enligt första stycket inträder inte om ansvar för gärningen kan ådömas enligt brottsbalken eller enligt lagen (1960:418) om straff för varusmuggling.

19 §⁶

Beslut av Jordbruksverket i ärende som avses i 13 § första stycket, 14 eller 15 § får överklagas hos kammarrätten. Föreskrifter om överklagande av beslut av Jordbruksverket med stöd av ett bemyndigande enligt 4–6 och 8 §§ meddelas av regeringen.

Länsstyrelsens beslut får överklagas hos Jordbruksverket. Jordbruksverkets beslut i ett sådant ärende får överklagas hos kammarrätten.

Beslut av Jordbruksverket i ärende som avses i 3 a § tredje stycket, 13 § första stycket, 14 eller 15 § får överklagas hos kammarrätten. Föreskrifter om överklagande av beslut av Jordbruksverket med stöd av ett bemyndigande enligt 4, 6 och 8 §§ meddelas av regeringen.

Beslut av länsstyrelsen eller av annan myndighet till vilken Jordbruksverket överlåtit att utöva tillsyn får överklagas hos Jordbruksverket. Jordbruksverkets beslut i ett sådant ärende får överklagas hos kammarrätten.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

⁶ Senast lydelse 1991:401.

3. Förslag till Lag om ändring i utsädeslagen (1976:298)

Prop. 1992/93:119
Bilaga 3

Häri genom föreskrivs i fråga om utsädeslagen (1976:298)¹
dels att 6 § skall upphöra att gälla,
dels att 1-4, 7 och 8 §§ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §²

I denna lag förstås med

1. *utsäde*, dels frö som är avsett till utsäde med undantag av skogsfrö, dels utsäde av potatis (utsädespotatis),

2. *statsplombering av utsäde*, förvaltningsuppgift som innebär kvalitetskontroll av utsäde, *plombering* av förpackning med utsäde och utfärdande av bevis *därom*.

2. *certifiering av utsäde*, förvaltningsuppgift som innebär kvalitetskontroll av utsäde, *försegling* av förpackning med utsäde och utfärdande av bevis *om detta*.

2 §³

Regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att utsäde av visst slag får *överlämnas till annan eller föras ut ur landet* endast om *statsplombering* av utsädet har skett.

Regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att utsäde av visst slag får *släppas ut på marknaden* endast om *certifiering* av utsädet har skett.

Regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka villkor som skall gälla för *statsplombering*.

Regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka villkor som skall gälla för *certifiering*.

3 §⁴

Regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att utsäde av visst slag som inte skall *statsplomberas* får *överlämnas till annan* endast om utsädet är försett med eller åtföljs av uppgifter som behövs för att bedöma dess kvalitet (kvalitetsdeklaration).

Regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att utsäde av visst slag som inte skall *certifieras* får *släppas ut på marknaden* endast om utsädet är försett med eller åtföljs av uppgifter som behövs för att bedöma dess kvalitet (kvalitetsdeklaration).

För tillsyn av att föreskrifterna om kvalitetsdeklaration följs *äger* myndighet som regeringen bestämmer tillträde till *lokal eller annat ut-*

För tillsyn av att föreskrifterna om *certifiering och* kvalitetsdeklaration följs *har* myndighet som regeringen bestämmer *rätt att få* tillträde

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 1979:298.

² Senaste lydelse 1979:298.

³ Senaste lydelse 1979:298.

⁴ Senaste lydelse 1979:298.

rymme och får där ta prov. Myndigheten har rätt att på begäran få de upplysningar och handlingar som behövs för tillsynen.

Det dligger polismyndighet att lämna det biträde som behövs för tillsynen.

till lokaler och andra utrymmen och att där ta prov. Myndigheten har rätt att på begäran få de upplysningar och handlingar som behövs för tillsynen.

Polismyndigheten skall på begäran lämna den hjälp som behövs vid tillsynen.

4 §

Skall statsplombering av utsäde ske enligt 2 §, är den som begär plomberingen skyldig att erlägga avgift (växtförädlingsavgift) med belopp som fastställs av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer.

För utsäde av sort som har registrerats enligt växtförädlarrättslagen (1971:392) uttages växtförädlingsavgift endast om sortinnehavaren till beskattningsmyndighet som avses i 6 § avger förklaring på heder och samvete att han ej avser att uppbära ersättning för annans yrkesmässiga utnyttjande av sorten inom landet.

Regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om befrielse från eller återbetalning av växtförädlingsavgift vid utförsel eller om återbetalning av växtförädlingsavgift för utsäde av sort som har marknadsförts innan registrering av sorten har skett enligt växtförädlarrättslagen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får föreskriva att den som yrkesmässigt förpackar eller bedriver handel med köksväxtutsäde skall göra anmälan om sin verksamhet till Statens utsädeskontroll.

7 §⁵

Den som till Utsädeskontrollen uppsåtligen avger handling med oriktig uppgift och därigenom föranleder fara för att växtförädlingsavgift undandras döms till böter eller fängelse i högst ett år. Sker sådan gärning av grov oaktsamhet, döms till böter.

⁵ Senaste lydelse 1985:113.

Ändringen innebär bl.a. att första, fjärde och femte styckena upphävs.

Den som till Utsädeskontrollen uppsåtligen eller av grov oaktsamhet lämnar oriktig uppgift om varas slag eller sort döms till böter, *om inte gärningen är belagd med straff enligt första stycket.*

I ringa fall döms inte till ansvar enligt första eller andra stycket.

Utan hinder av 35 kap. 1 § brottsbalken får påföljd för brott enligt första stycket första meningen då dömas, om den misstänkte häktats eller erhållit del av åtal för brottet inom fem år från brottet.

Bestämmelserna i 14 § andra stycket skattebrottslagen (1971:69) tillämpas på brott enligt första stycket första meningen.

Den som till Utsädeskontrollen uppsåtligen eller av grov oaktsamhet lämnar oriktig uppgift om *en* varas slag eller sort döms till böter.

I ringa fall döms inte till ansvar.

8 §⁶

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot föreskrift som har meddelats med stöd av 2 § första stycket eller 3 § första stycket döms till böter, *om ej gärningen är belagd med straff i lagen (1960:418) om straff för varusmuggling.*

Vara som varit föremål för brott mot föreskrift, meddelad med stöd av 3 § första stycket, skall förklaras förverkad, om det *ej* är uppenbart obilligt. Detsamma gäller utbyte av sådant brott. I stället för varan kan dess värde förklaras förverkat.

Har någon gjort sig skyldig till brott enligt första stycket, skall han *förpliktas erlägga växtförädlingsavgift som har undandragits genom brottet och ersätta tillsynsmyndigheten kostnader för undersökning av taget prov.*

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot föreskrift som har meddelats med stöd av 2 § första stycket eller 3 § första stycket döms till böter, *om inte* gärningen är belagd med straff i lagen (1960:418) om straff för varusmuggling.

Vara som varit föremål för brott mot föreskrift, meddelad med stöd av 3 § första stycket, skall förklaras förverkad, om det *inte* är uppenbart obilligt. Detsamma gäller utbyte av sådant brott. I stället för varan kan dess värde förklaras förverkat.

Har någon gjort sig skyldig till brott enligt första stycket, skall han ersätta tillsynsmyndigheten kostnader för undersökning av taget prov.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

⁶ Senaste lydelse 1979:298.

Ändringen innebär bl.a. att sista stycket upphävs.

4. Förslag till

Lag om provtagning på djur

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Denna lag avser kartläggning och kontroll av smittsamma djursjukdomar samt kontroll av användningen av läkemedel vid uppfödningen av djur.

2 § För att kartlägga förekomst av, fastställa frihet från eller kontrollera vissa smittsamma djursjukdomar får regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Statens jordbruksverk efter samråd med Statens veterinärmedicinska anstalt föreskriva eller i det särskilda fallet besluta om provtagning eller undersökning enligt denna lag.

För att kontrollera användningen av läkemedel och andra ämnen eller beredningar med liknande verkan vid uppfödningen av djur får regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Statens livsmedelsverk föreskriva eller i det särskilda fallet besluta om provtagning eller undersökning enligt denna lag.

3 § Provtagning eller undersökning enligt 2 § får utföras av veterinär eller annan person som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Jordbruksverket eller Livsmedelsverket bestämmer på

1. djur och djurkroppar,
2. mjölk som levereras till mejeri,
3. annat material som regeringen eller, efter regeringens bestämmande, Jordbruksverket eller Livsmedelsverket föreskriver.

Provtagningen eller undersökningen får utföras utan samtycke av ägare eller annan rättsinnehavare och skall genomföras på ett sätt som innebär så små olägenheter som möjligt för denne.

4 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vad den som föder upp djur skall iaktta i fråga om

1. skyldighet att anmäla verksamheten till en myndighet och att föra anteckningar om verksamheten,
2. skyldighet att anmäla misstanke om djursjukdom till en veterinär, och
3. krav på hygien i djurhållningen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får vidare föreskriva eller i ett enskilt fall besluta att djur får säljas till annat än slakt eller flyttas från ett område till ett annat inom landet, endast om djuren är fria från viss sjukdom.

5 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för djurägare att betala ersättning för provtagning och undersökning enligt denna lag.

6 § För provtagning eller undersökning enligt denna lag har den som utför provtagningen eller undersökningen rätt att få tillträde till områden, anläggningar, byggnader, lokaler och andra utrymmen där djur hålls eller där djurkroppar, mjölk eller annat material förvaras.

Djurägaren skall tillhandahålla den hjälp som behövs för att provtagningen eller undersökningen skall kunna genomföras.

7 § Till böter döms den djurägare som inte fullgör skyldigheten enligt 6 §
andra stycket. Bilaga 3

8 § Beslut i enskilda fall av Jordbruksverket eller Livsmedelsverket enligt
denna lag får överklagas hos kammarrätten.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

5. Förslag till Lag om EEG-handelsgödsel

Härigenom föreskrivs följande.

Tillämpningsområde

1 § Denna lag gäller marknadsföring av handelsgödsel under särskild beteckning.

EEG – handelsgödsel

2 § Handelsgödsel som uppfyller särskilda villkor i fråga om innehåll, sammansättning, egenskaper, beteckning, förpackning och märkning får marknadsföras under beteckningen EEG-handelsgödsel.

Villkoren anges i föreskrifter som meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Jordbruksverket.

Anmälan m.m.

3 § Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Jordbruksverket får föreskriva att den som marknadsför handelsgödsel skall göra anmälan om sin verksamhet till Jordbruksverket.

Tillsyn

4 § Jordbruksverket utövar tillsynen över efterlevnaden av denna lag och föreskrifter som meddelats med stöd av lagen. Jordbruksverket får överlåta åt länsstyrelsen att utöva viss tillsyn inom länet.

5 § För tillsynen har en tillsynsmyndighet rätt att få tillträde till områden, lokaler och andra utrymmen där handelsgödsel hanteras och där göra undersökningar och ta prover. En tillsynsmyndighet har rätt att på begäran få de upplysningar och handlingar som behövs för tillsynen.

Polismyndigheten skall på begäran lämna den hjälp som behövs vid tillsynen.

6 § En tillsynsmyndighet får meddela de förelägganden eller förbud som behövs för att denna lag eller föreskrifter som meddelats med stöd av lagen skall efterlevas.

I beslut om föreläggande eller förbud kan tillsynsmyndigheten sätta ut vite.

7 § Den som på Jordbruksverkets uppdrag utför provtagning och analyserar prov av EEG-gödselmedel skall genomföra provtagningen och analyserna enligt de metoder som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Jordbruksverket föreskriver.

Tillsynsavgifter

Prop. 1992/93:119

Bilaga 3

8 § Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Jordbruksverket, får föreskriva att särskilda avgifter får tas ut för kontroll som utövas enligt denna lag eller föreskrifter som meddelats med stöd av lagen.

Ansvar och överklagande

9 § Till böter döms den som med uppsåt eller av oaktsamhet bryter mot en föreskrift som meddelats med stöd av 2 eller 3 §.

I ringa fall skall inte dömas till ansvar.

Den som har överträtt ett vitesföreläggande eller vitesförbud döms inte till ansvar enligt denna lag för den gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet.

Till ansvar enligt första stycket döms inte, om gärningen är belagd med straff i brottsbalken.

10 § Länsstyrelsens beslut i ärende som avses i 5 § första stycket eller 6 § får överklagas hos Jordbruksverket.

Beslut av Jordbruksverket i sådant ärende får överklagas hos kammarrätten.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

6. Förslag till

Lag om ändring i lagen (1984:151) om punktskatter och prisregleringsavgifter

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 2 § lagen (1984:151) om punktskatter och prisregleringsavgifter skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap. 2 §¹

Vissa bestämmelser i denna lag gäller också för överlastavgift, vägtrafikskatt, *växtförädlingsavgift*, tillfällig förmögenhetsskatt och miljöavgift enligt vad som föreskrivs i lagen (1972:435) om överlastavgift, vägtrafikskattelagen (1973:601), *utsädeslagen (1976:298)* och lagen (1986:1225) om tillfällig förmögenhetsskatt för livförsäkringsbolag, understödsföreningar och pensionsstiftelser, vägtrafikskattelagen (1988:327) samt lagen (1990:613) om miljöavgift på utsläpp av kväveoxider vid energiproduktion.

Vissa bestämmelser i denna lag gäller också för överlastavgift, vägtrafikskatt, tillfällig förmögenhetsskatt och miljöavgift enligt vad som föreskrivs i lagen (1972:435) om överlastavgift, vägtrafikskattelagen (1973:601) och lagen (1986:1225) om tillfällig förmögenhetsskatt för livförsäkringsbolag, understödsföreningar och pensionsstiftelser, vägtrafikskattelagen (1988:327) samt lagen (1990:613) om miljöavgift på utsläpp av kväveoxider vid energiproduktion.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

¹ Senaste lydelse 1991:702.

Proposition	1
Propositionens huvudsakliga innehåll	1
Propositionens lagförslag	3
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 1 oktober 1992	20
1 Ärendet och dess beredning	20
2 Livsmedel	21
2.1 EG:s bestämmelser och den svenska lagstiftningen	21
2.2 Behovet av anpassning	23
2.3 EES-anpassning av livsmedelslagens märknings- bestämmelser	23
2.4 Marknadsföring av livsmedel	26
2.5 EES-anpassning av livsmedelslagens bestämmelser om specialdestinerade livsmedel m.m.	27
2.6 Behovet av föreskrifter under en övergångsperiod	29
3 Foder	30
3.1 EG:s bestämmelser och den svenska lagstiftningen	30
3.2 Behovet av ytterligare anpassning	31
3.3 Foder till vissa djurslag	33
3.4 Foder får inte ha skadlig inverkan på miljön	35
3.5 Förtydligande av förbudet att använda självdöda djur till foder	35
3.6 Utökade möjligheter att meddela föreskrifter om foder som innehåller antibiotika m.m.	36
3.7 Bara fodertillsatser som tillåts enligt EES-avtalet får användas	37
3.8 Anpassning av terminologin samt uppgiftsskyldigheten vid överlåtelse av foder	39
3.9 Jordbruksverket får överlåta tillsyn	40
4 Utsäde	40
4.1 EG:s bestämmelser och den svenska lagstiftningen	40
4.2 Behovet av anpassning	41
4.3 EES-anpassning av terminologin på utsädesområdet	41
4.4 Växtförädlingsavgiften tas bort	42
4.5 EES-anpassning av reglerna om export av utsäde	42
5 Lagstöd införs för provtagning på djur	43
5.1 Lagstöd införs för kontroll av hälsoläget bland djur och användningen av läkemedel på djur	43
5.2 Djur som kan bli föremål för provtagning	46
5.3 Hälsoövervakning och villkor för livdjursförsäljning	47
5.4 Kostnaderna för provtagningen	48
6 Handelsgödsel	48
6.1 EG:s bestämmelser	48
6.2 Behovet av lagstiftning	49

6.3	Utformningen av svenska regler	50	Prop. 1992/93:119
6.4	Tillsyn	51	
6.5	Avgifter för kontrollen av handelsgödsel	52	
6.6	Införande av gränsvärde för kadmium i handelsgödsel	52	
7	Ikraftträdande	54	
8	Upprättade lagförslag	54	
9	Specialmotivering	54	
9.1	Lag om ändring i livsmedelslagen (1971:511)	54	
9.2	Lag om ändring i lagen (1985:295) om foder	56	
9.3	Lag om ändring i utsädeslagen (1976:298)	58	
9.4	Lag om provtagning på djur	59	
9.5	Lag om EEG-handelsgödsel	61	
10	Hemställan	62	
11	Beslut	62	
	Utdrag ur Lagrådets protokoll den 2 november 1992	63	
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 3 november 1992	67	
1	Anmälan av lagrådsyttrande	67	
2	Införlivande av EES-avtalets bestämmelser om vin och sprit	69	
3	Fiske	70	
4	Kostnadskonsekvenser	70	
5	Hemställan	70	
6	Beslut	71	
	Bilaga 1 Promemorians lagförslag	72	
	Bilaga 2 Sammanfattning av betänkandet (SOU 1992:14)	83	
	Bilaga 3 De remitterade förslagen	87	

